

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ALİ MƏHKƏMƏSİNİN BÜLLETENİ

Baş redaktor:
R.Y.Rzayev

Baş redaktorun
müavini:
Ş.Y.Yusifov

Redaksiya heyəti:
H.A.Mirzəyev
T.Ş.Mahmudov
B.H.Əsədov
Z.M.Quliyev
Ə.M.Rüstəmov
V.Ə.İbayev
S.İ.Bəktaşi
H.Q.Nəsibov
Ə.A.Kərimov

Məsul katib:
A.M.Məmmədli

Redaksiyanın ünvanı:

Az 1025, Bakı şəhəri,
Yusif Səfərov küç.14
1193-cü məhəllə
Tel: 493-18-37
Faks: 493-18-37

www.supremecourt.gov.az

MÜNDƏRİCAT

Ali Məhkəmədə ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 88-ci ildönümünə həsr olunmuş tədbir keçirilmişdir.....2

Ali Məhkəmənin Plenumu

Ali Məhkəmənin Plenumu 31.03.20113
Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 31 mart 2011-ci il tarixli iclasında baxılmış mülki işlər üzrə məlumat5
Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun “Ərizənin baxılmamış saxlanması barədə qanunvericiliyin məhkəmələr tərəfindən tətbiq edilməsi təcrübəsi haqqında” 31 mart 2011-ci il tarixli qərarı.....7

Cinayət işləri üzrə məhkəmə təcrübəsindən

Özğənin əmlakını gizli və ya açıq talama zamanı rəsmi sənəd də əldə etmiş (oğurlamış) təqsirkar, onun qəsdı rəsmi sənədin oğurlanmasına yönəlmədikdə, Azərbaycan Respublikası CM-nin 326-cı maddəsi ilə məsuliyyətə cəlb oluna bilməz.....11
Müəyyən vəzifə tutma və müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə Azərbaycan Respublikası CM-nin Xüsusi hissəsinin maddəsinin sanksiyasında əsas cəzalardan biri kimi nəzərdə tutulduğundan məhkəmə haqlı olaraq həmin cəzanın əlavə cəza qismində tətbiqinə yol verilməməsi nəticəsinə gəlmişdir.....13
Təqsirləndirilən şəxsə dövlət hesabına müdafiəçi təyin edilərkən onun konkret müdafiəçi seçmək hüququ ədalət mühakiməsinin maraqları tələb etdikdə məhkəmə tərəfindən həll edilməlidir.....16

Mülki işlər üzrə məhkəmə təcrübəsindən

Şəxsə mənəvi zərərin ödənilməsi nəinki həqiqətə uyğun olmayan məlumatların yayılması nəticəsində şərəf və ləyaqətinin ləkələnməsi hallarının, habelə digər şəxsi və əmlak hüquqlarının pozulması ilə əlaqədar onun mənəvi sarsıntı və itirab keçirdiyi hallara da şamil edilir.....20
Qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılması üçün əsaslar.....22
Qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılmasına dair ərizənin rədd edilməsi üçün əsaslar26
Səhmdarların ümumi yığıncağı gündəliyə daxil edilməmiş məsələlər üzrə qərar qəbul edilə bilməz.....29
Qətnamədə göstərilmiş nəticələrin işin hallarına uyğun gəlməməsi və sübutların düzgün qiymətləndirilməməsi qətnamənin ləğvi üçün əsasdır.....35

Məqalələr

N.Rəsulbəyova: Qarşılıqlı iddialarla bağlı MPM-nin 155 və İPM-nin 53-cü maddələrin tətbiqi ilə bağlı bəzi məsələlər.....42
İ.Hacıqayıbov: Hakimlərin Davranışı üzrə Bangalor Prinsipləri.....45

Tədbirlər

Hakimlərin geniş iclası keçirilmişdir.....51
Bakıda inzibati hüquqa həsr olunmuş beynəlxalq konfrans keçirilmişdir.....52

Görüşlər..... 53

Ali Məhkəmədə ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 88-ci ildönümünə həsr olunmuş tədbir keçirilmişdir

Tədbirdə Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayev dünyanın bir çox ölkələrində və habelə Azərbaycanın hər yerində çağdaş tarixə yenilməz şəxsiyyət, nadir istedadla malik dövlət xadimi və dahi siyasətçi kimi daxil olmuş ulu öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 88-ci ildönümü münasibətilə geniş miqyasda silsilə tədbirlər keçirilməsini və onun əziz xatirəsinin hörmətlə yad edilməsini nəzərə çatdırmışdır.

Azərbaycan tarixinin tale yüklü hadisələrlə dolu olan 30 ildən artıq bir dövrü bu böyük şəxsiyyətin adı ilə bağlıdır.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin bütün siyasi və dövlətçilik fəaliyyəti müasir Azərbaycanın, Azərbaycan xalqının, milli dövlətçiliyin inkişafı və məhkəmə sisteminin möhkəmlənməsi tarixidir.

Ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi dövrlər ölkəmizin iqtisadi, ictimai –siyasi,

hüquqi, mədəni-mənəvi yüksəlişi, tərəqqisi ilə fərqlənir.

Heydər Əliyev Azərbaycan tarixində yeganə şəxsiyyət-rəhbərdir ki, keçmiş SSRİ kimi dövlətin siyasi rəhbərlik zirvəsinə yüksəlmiş və dünyanın tanınmış dövlət və siyasi xadimləri arasında ən görkəmli və böyük təsirə malik olan dünya şöhrətli lider olduğunu əməli fəaliyyəti ilə göstərmişdir.

Ali Məhkəmənin sədri ümummilli lider Heydər Əliyevin amallarının xalqın gündəlik fəaliyyətində və düşüncəsində yaşadığını bildirərək bu amalların xalqımızı tərəqqi zirvəsinə doğru inamla aparın, dahi rəhbərimizin siyasi kursunun layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla gerçəkləşdirildiyini vurğulamışdır.

Tədbirdə çıxış edənlər müstəqil dövlətimizin banisi və qurucusu Heydər Əliyev haqqında xatirələrindən danışmış, onun irsinin daim yaşayacağını bildirmişlər.

Ali Məhkəmənin Plenumu 31.03.2011

Martın 31-də Ramiz Rzayevin sədrliyi ilə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin növbəti Plenumu keçirilmişdir.

Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayev Plenum iclasını açaraq bildirmişdir ki, fiziki və hüquqi şəxslər qanunla qorunan hüquq və azadlıqlarını, digər pozulmuş hüquqlarını qorumaq məqsədi ilə məhkəməyə müraciət etmək hüququna malikdirlər.

Ərizənin baxılmamış saxlanılmasına yalnız qanunla müəyyən edilmiş qaydada məhkəmə qərarı ilə yol verilir. Ərizənin icraata qəbul edilməsi, işin məhkəmə baxışına hazırlanması mərhələlərində onun baxılmamış saxlanılması qanunla qadağandır.

Məsələ ilə bağlı Avropa İnsan

Hüquqları Məhkəməsinin mövqeyini şərh edən Ali Məhkəmənin sədri vurğulamışdır ki, “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında Konvensiya”nın 6-cı maddəsində təsbit olunmuş “ədalətli məhkəmə hüququ” özündə işə müəyyən müddətdə baxılması, əsassız yubanmalara və süründürməçiliyə yol verilməməsi tələblərini də nəzərdə tutur. Plenumda “Ərizənin baxılmamış saxlanılması barədə qanunvericiliyin məhkəmələr tərəfindən tətbiq edilməsi təcrübəsi haqqında” məsələ geniş müzakirə edilmişdir.

Müəyyən olunmuşdur ki, ərizənin baxılmamış saxlanması ilə əlaqədar məhkəmələr Azərbaycan Respublikasının Mülki-Prosessual Məcəlləsində müəyyən olunmuş normaları əsasən düzgün tətbiq edirlər. Bununla belə məhkəmələr tərəfindən ərizənin baxılmamış saxlanması ilə əlaqədar vətəndaşların və hüquqi şəxslərin məhkəmə müdafiəsi hüquqlarının və qanuni mənafelərinin qorunması sahəsində müəyyən xarakterli nöqsanlara yol verilməsi hallarına təsadüf edilir.

Plenumda ərizənin baxılmamış saxlanması ilə əlaqədar qanunvericilik normalarının düzgün və eyni cür tətbiq edilməsini, bu sahədə vahid məhkəmə təcrübəsinin formalaşdırılmasını təmin etmək məqsədilə məhkəmələrə müvafiq tövsiyələr verilməsi barədə qərar qəbul olunmuşdur.

Plenumda konkret mülki işlərə də baxılmışdır.

Plenum baxılmış işlər barədə müvafiq qərarlar qəbul etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 31 mart 2011-ci il tarixli iclasında baxılmış mülki işlər üzrə

MƏLUMAT

1. İddiaçı Məmmədov Absələddin Əliğa oğlunun Babayev Yunus Abducəlil oğluna, Azərbaycan Respublikası Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsinin Zaqatala rayon şöbəsinə, Zaqatala rayon İcra Hakimiyyətinə, Dövlət Yerquruluşu Layihə İnstitutunun Zaqatala rayonlararası yerquruluşu İdarəsinə, Zaqatala rayon 1 saylı Dövlət Notariat Kontoruna qarşı vəsiyyətnamə üzrə vərəsəlik hüququ haqqında şəhadətnamənin ləğvi və qarşılıqlı iddia üzrə yaşayış evi, torpaq sahəsi üzərində sahibliyin bərpa edilməsi, həyətəni torpaq sahəsindən çıxarılma tələbinə dair mülki işə A.Ə.Məmmədovun qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılmasına dair ərizəsi əsasında baxılmış, iş üzrə məhkəmə aktlarına yenidən baxılmanın rədd edilməsi qərara alınmışdır.

2.İddiaçı Məhərrəmov Tofiq Xanlar oğlunun Azərbaycan Dövlət Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi Xəzər Dəniz Gəmi Təmiri İstehsalat Birliyinə qarşı attestasiya komissiyasının qərarının qismən ləğv edilməsi, iş bərpa və məcburi işburaxma günləri üçün əmək haqqının ödənilməsi tələbinə dair mülki işə T.X.Məhərrəmovun qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılmasına dair ərizəsi əsasında baxılmış, iş üzrə məhkəmə aktlarına yenidən baxılmanın rədd edilməsi qərara alınmışdır.

3.Həsənli Mələk Hüseyin qızının Bədəlov Samir Teymur oğluna qarşı valideynlik hüquqlarından məhrum etmə tələbinə dair mülki işə M.H.Həsənlinin qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılmasına dair ərizəsi əsasında baxılmış, iş üzrə məhkəmə aktlarına yenidən baxılmanın rədd edilməsi qərara alınmışdır.

4.Abdullayev Mirağa Abdulla oğlunun Qəbələ rayon Aqrar İslahat Komissiyasına, Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsinin Qəbələ rayon şöbəsinə, Qəbələ rayonlararası Yerquruluşu İdarəsinə, Nəzirov Nüsrət Mürsəl oğluna və üçüncü şəxs Qəbələ rayonun Vəndam Bələdiyyəsinə qarşı torpağın mülkiyyətə verilməsi haqqında şəhadətnamənin qismən etibarsız hesab edilməsi, torpağa mülkiyyət hüququnun tanınması, mülkiyyətin bərpa olunması, torpaqdan istifadə olunmasında törədilən maneələrə son qoyulması tələbinə dair mülki işə M.A.Abdullayevin qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılmasına dair ərizəsi əsasında baxılmış, iş üzrə məhkəmə aktlarına yenidən baxılmanın rədd edilməsi qərara alınmışdır.

5. İddiaçı Səfərova Mətanət Əlimövsum qızının cavabdeh Yabekova Yelizaveta Andreyevnaya qarşı mənzildən çıxarılma tələbinə, Yabekova Yelizaveta Andreyevnanın Səfərova Mətanət Əlimövsum qızına qarşı alqı-satqı müqaviləsinin və qeydiyyat vəsiqəsinin etibarsız hesab edilməsi barədə qarşılıqlı iddia tələbinə dair mülki işə M.Ə.Səfərovanın qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılmasına dair ərizəsi əsasında baxılmış, iş üzrə məhkəmə aktlarına yenidən baxılmanın rədd edilməsi qərara alınmışdır.

6. Seyidova Arzu Eldar qızının cavabdehlər Seyidov Mirəli Mircəlal oğluna, Seyidova Səriyyə Ağoş qızına, Bakı şəhəri 40 saylı Dövlət Notariat Kontoruna, Azərbaycan Respublikası

Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestri Xidmətinin Bakı şəhər Ərazi İdarəsinə qarşı bağışlama müqaviləsinin və qeydiyyat vəsiqəsinin etibarsız hesab edilməsi, birgə nikah dövründə əldə olunmuş əmlakın bölünməsi tələbinə dair mülki işə A.E.Seyidovanın qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılmasına dair ərizəsi əsasında baxılmış, iş üzrə məhkəmə aktlarına yenidən baxılmanın rədd edilməsi qərara alınmışdır.

7. İddiaçı Məmmədov Kərim Abdulhüseyn oğlunun Zülfüqarov Rəhim Əmir oğluna, Quba rayon İcra Hakimiyyətinə qarşı tikilinin sökülməsi, cavabdehin ordan çıxarılması, vurulmuş zərərin ödənilməsi tələbinə dair mülki iş üzrə R.Ə.Zülfüqarovun yeni açılmış hallara dair ərizəsi Plenumun baxışına çıxarılsa da iş üzrə tərəflər Plenum iclasına gəlmədiyindən işə baxılması təxirə alınmışdır.

8. İddiaçı Nəsirov Yaşar Səfər oğlunun cavabdeh Məmmədov Nuşrəvan Məhərrəm oğluna qarşı dəmir darvazanın götürülməsi və həyətə gedən yolun açılması tələbinə dair mülki işə N.M.Məmmədovun qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılmasına dair ərizəsi əsasında baxılmış, iş üzrə məhkəmə aktlarına yenidən baxılmanın rədd edilməsi qərara alınmışdır.

9. “Aqrarkredit” qapalı səhmdar cəmiyyətinin Hüseynova Rəfiqə Bəşir qızına qarşı borcun tutulması tələbinə dair mülki işə maraqlı şəxs R.H.Rəhmanovanın qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılmasına dair ərizəsi əsasında baxılmış, prosessual müddət ötürüldüyündən ərizə qaytarılmışdır.

10. İddiaçı Cəfərov Təbəgül Qulu oğlunun cavabdeh İbadov Məhəbbət Qubad oğluna qarşı həyətəyanı torpaq sahəsindən keçən yolun bağlanması tələbinə dair mülki işə M.Q.İbadovun qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılmasına dair ərizəsi əsasında baxılmış, ərizənin rədd edilməsi qərara alınmışdır.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun

QƏRARI

“ 31 ” mart 2011-ci il

№ 3

Bakı şəhəri

Ərizənin baxılmamış saxlanması barədə qanunvericiliyin məhkəmələr tərəfindən tətbiq edilməsi təcrübəsi

H A Q Q I N D A

Azərbaycan Respublikasında hüquq və məhkəmə islahatlarının müvəffəqiyyətlə həyata keçirilməsi nəticəsində vətəndaşların və hüquqi şəxslərin hüquq və mənafelərinin müdafiəsi üçün real şərait yaranmışdır. Məhkəmələr tərəfindən mülki mübahisələrin vaxtında və düzgün həll edilməsi vətəndaşların və hüquqi şəxslərin dövlətə və məhkəmələrə inamını artırır, onlarda hüquq qaydalarına əməl etməyə məsuliyyət hissini yüksəldir.

“İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında” Konvensiyanın 6-cı maddəsinə müvafiq olaraq hər kəs, onun mülki hüquq və vəzifələri müəyyən edilərkən və ya ona qarşı hər hansı cinayət ittihamı irəli sürülərkən, qanun əsasında yaradılmış, müstəqil məhkəmə vasitəsilə, ağlabatan müddətdə işinin ədalətli məhkəmə araşdırılması hüququna malikdir. Məhkəmələrə daxil olan ərizələrin əsassız olaraq baxılmamış saxlanması vətəndaşların və hüquqi şəxslərin məhkəmə müdafiəsi hüquqlarının pozulmasına səbəb olur.

Ərizələrin baxılmamış saxlanması ilə əlaqədar məhkəmə təcrübəsinin öyrənilməsi və ümumiləşdirilməsi göstərir ki, məhkəmələr son vaxtlar mülki işlərə vaxtında baxılmasına, məhkəmə sənədlərinin işdə iştirak edən şəxslərə vaxtında çatdırılmasına və məhkəmə aktlarının icraya yönəldilməsinə diqqəti artırmışlar. Lakin ərizənin baxılmamış saxlanması barədə qərar qəbul edildikdə vətəndaşların hüquqlarının və mənafelərinin pozulması ilə nəticələnən hallar da az deyildir. Hüquqi əsaslar olmadan ərizənin baxılmamış saxlanması, ərizə baxılmamış saxlandıqda qanunla müəyyən edilmiş qaydada məhkəmə iclasının keçirilməməsi, qəbul edilən qərardadın hüquqi cəhətdən əsaslandırılmaması, ərizələrin baxılmamış saxlanması barədə məsələnin qətnamə ilə həll edilməsi və s. bu kimi qanun pozuntularına hələ də təsadüf olunur. Ərizənin baxılmamış saxlanması barədə qanunvericiliyin məhkəmələr tərəfindən düzgün və eyni cür tətbiq edilməsi, vətəndaşların və hüquqi şəxslərin hüquq və mənafelərinin müdafiəsinin yaxşılaşdırılması, habelə vahid məhkəmə təcrübəsinin formalaşması məqsədilə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumu

QƏRARA ALIR:

1.1. Məhkəmələrin diqqətinə çatdırılsın ki, ərizənin baxılmamış saxlanması Azərbaycan Respublikasının Mülki Prosessual Məcəlləsində (bundan sonra “MPM”) müəyyən edilmiş elə prosessual qaydadır ki, həmin qaydaya görə mülki işlər üzrə məhkəmə müdafiəsi hüququ həyata keçirildikdə hüquqi şərait imkan vermədiyi üçün qətnamə qəbul edilmədən məhkəmə baxışı başa çatdırılır. İddianın baxılmamış saxlanılmasına səbəb olan maneə aradan qaldırıldıqdan sonra maraqlı şəxs ümumi qaydada ərizə ilə məhkəməyə yenidən müraciət etmək hüququna malik olur.

1.2. Məhkəmələr nəzərə almalıdırlar ki, məhkəməyə daxil olan ərizə Azərbaycan Respublikası MPM-nin 153.1-ci maddəsinə əsasən hökmən daxil olduğu gün qeydiyyatdan keçməlidir. Ərizə hakimin icraatına verildikdən sonra iş üzrə materiallar Azərbaycan Respublikası MPM-nin 149-153-cü maddələrinin tələblərinə müvafiq olaraq məhkəmə baxışının hazırlıq mərhələsinə qədər öyrənilməlidir.

Qeyd edilən qaydalara əməl edilməməsi gələcəkdə ərizənin baxılmamış saxlanılması və ya icraata xitam verilməsinə əsas yaradır.

1.3. Ərizənin baxılmamış saxlanılması bütün məhkəmə instansiyalarında iddia icraatı, xüsusi iddia icraatı və xüsusi icraat işlərinə baxıldıqda qanunvericilikdə müəyyən olunmuş xüsusiyyətlər nəzərə alınmaqla tətbiq edilir. Qarşılıqlı iddia ərizəsinin, iddia ərizəsində birləşən ayrı-ayrı tələblər üzrə ərizələrin, habelə müstəqil iddia tələbi irəli sürən üçüncü şəxslərin ərizələrinin baxılmamış saxlanılması istisna edilmir.

2. Məhkəmələrə izah edilsin ki, Azərbaycan Respublikası MPM-nin 170 və 260-ci maddələrinə müvafiq olaraq ərizənin baxılmamış saxlanılmasına yalnız qanunla müəyyən edilmiş qaydada keçirilən məhkəmə baxışında yol verilir. Ərizənin icraata qəbul edilməsi və işin məhkəmə baxışına hazırlanması mərhələlərində ərizənin baxılmamış saxlanılmasına yol verilmir.

3. Məhkəmələr nəzərə almalıdırlar ki, Azərbaycan Respublikasının MPM-də ərizənin baxılmamış saxlanılmasının əsasları dəqiq müəyyən olunmuşdur. Digər əsaslarla ərizənin baxılmamış saxlanılması yolverilməzdir.

4.1. Qeyd etmək lazımdır ki, bəzi kateqoriya işlər üçün mübahisənin qabaqcadan məhkəmədən kənar həll edilməsi qaydası müəyyən edilə bilər. Azərbaycan Respublikası MPM-nin 259.0.1-ci maddəsinə görə həmin əsasla ərizənin baxılmamış saxlanılmasına yalnız o hallarda yol verilir ki, bu qanunvericilikdə, yaxud da tərəflər arasında bağlanmış müqavilə ilə həll edilmiş olur. Məsələn: Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 294-cü maddəsinin 2-ci hissəsinə görə kollektiv müqavilələrdə nəzərdə tutulmuş hallarda müəssisələrdə həmkarlar təşkilatının nəzdində fərdi əmək mübahisələrinə məhkəməyə qədər baxan orqanın yaradılması nəzərdə tutula bilər; Azərbaycan Respublikası MPM-nin 308-ci maddəsinə əsasən məhkəmə hüquqi əhəmiyyəti olan faktları o zaman müəyyən edə bilər ki, ərizəçi həmin faktları təsdiq edən lazımı sənədləri başqa qaydada ala bilməsin, yaxud itirilmiş sənədlərin bərpası mümkün olmasın; Azərbaycan Respublikası MPM-nin 4.3-cü maddəsinə görə əgər qanunla müəyyən kateqoriya iqtisadi mübahisələr üçün məhkəməyə qədər nizamlama (pretenziya) qaydası müəyyən olunarsa və yaxud bu, tərəflər arasında müqavilə ilə nəzərdə tutularsa, mübahisə həmin qaydaya riayət edildikdən sonra iqtisad məhkəməsinin həllinə verilə bilər.

4.2. Məhkəmələrə izah edilsin ki, məhkəmədən kənar həlli qaydası müəyyən edilmiş işlər üzrə ərizələr yalnız o hallarda baxılmamış saxlanıla bilər ki, həmin qaydanın tətbiq edilməsi imkanı itirilməmiş olsun. Əks halda ərizə baxılmamış saxlanılmalı deyil, Azərbaycan Respublikası MPM-nin 261.0.9-cü maddəsinə müvafiq olaraq işin icraatına xitam verilməlidir.

5.1. Məhkəmə ərizəni icraata qəbul etdikdə ərizəçinin fəaliyyət qabiliyyətli şəxs olmasına xüsusi diqqət verməlidir. Qanunda nəzərdə tutulan hallarda yetkinlik yaşına çatmayan şəxslər mülki, ailə, əmək, inzibati və digər hüquq münasibətlərindən əmələ gələn mübahisələr üzrə öz hüquq, azadlıq və qanunla qorunan mənafələrini məhkəmədə şəxsən müdafiə edirlər. Bu hallarda yetkinlik yaşına çatmayanların ərizələri onlar tam prosesual fəaliyyət qabiliyyətli olmadıqlarına görə baxılmamış saxlanıla bilməz.

5.2. Psixi vəziyyətinə görə şəxsin fəaliyyət qabiliyyətinə malik olmaması yalnız məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qətnaməsi ilə müəyyən edildikdə ərizənin baxılmamış saxlanılması üçün əsas olur.

5.3. Plenum izah edir ki, Azərbaycan Respublikası MPM-nin 259.0.2-ci maddəsinin tətbiqi ilə əlaqədar 2 hal fərqləndirilməlidir: 1) Ərizənin fəaliyyət qabiliyyəti olmayan şəxs tərəfindən verilməsi; 2) Məhkəməyə ərizə verildikdən sonra ərizəçinin fəaliyyət qabiliyyətini itirməsi. Yalnız birinci halda ərizə baxılmamış saxlanılır. 2-ci hal Azərbaycan Respublikası MPM-nin 254.1.2 maddəsinə əsasən fəaliyyət qabiliyyətini itirmiş şəxs üzərində nümayəndə təyin edilənə kimi iş üzrə icraatın dayandırılması üçün əsasdır. Qeyd etmək lazımdır ki, ərizənin fəaliyyət qabiliyyəti məhdudlaşdırılan şəxs tərəfindən verilməsi ərizənin baxılmamış saxlanılması əsaslarına daxil deyildir.

6.1. Bütün fiziki və hüquqi şəxslər özlərinin qanunla qorunan hüquq və azadlıqlarını, eləcə də maraqlarını qorumaq məqsədi ilə yazılı şəkildə ərizə verməklə məhkəməyə müraciət etmək hüququna malikdirlər. Azərbaycan Respublikası MPM-nin 149.1-ci maddəsinə müvafiq olaraq iddia ərizəsi (ərizə, şikayət) müraciət edən şəxsin iradəsini müəyyənləşdirmək üçün şəxsən imza edilməlidir. Azərbaycan Respublikası MPM-nin 259.0.3-cü maddəsinə əsasən ərizənin şəxsən imzalanmaması

ərizənin baxılmamış saxlanılması üçün əsasdır. Ərizədə və işdə olan digər sənədlərdə məhkəməyə müraciət edən şəxsin imzasının fərqli olması ərizənin baxılmamış saxlanılması üçün əsas deyildir.

6.2. Ərizə nümayəndə tərəfindən verildikdə ərizəyə nümayəndənin səlahiyyətini təsdiq edən etibarnamə əlavə edilməlidir. Azərbaycan Respublikası MPM-nin 74.2-ci maddəsinə əsasən iddia ərizəsinin imzalanması və s. bu kimi səlahiyyətlər nümayəndəyə verilən etibarnamədə xüsusi göstərilməlidir. Həmin qaydaya əməl olunmaması ərizənin baxılmamış saxlanılması üçün qeyd-şərtsiz əsasdır. Məhkəmələrə izah edilir ki, qanunda nəzərdə tutulmuş hallardan başqa şəxslərin hüquq və mənafelərinin, yaxud dövlətin mənafeyinin müdafiəsi üçün şəxsin və ya orqanların ərizələrinə əsasən iş başlanıldıqda həmin şəxslərin ərizələri MPM-nin 259.0.3 maddəsi qaydasında baxılmamış saxlanıla bilməz.

6.3. Məhkəmələrin diqqətinə çatdırılsın ki, ərizə səlahiyyəti olmayan şəxs tərəfindən verildikdə və bu vəziyyətdə icraata qəbul edildikdə məhkəmə prosesinin sonrakı mərhələlərində iddiaçının özünün bilavasitə iştirak etməsi və iddia ərizəsini müdafiə etməsi MPM-nin 259.0.3-cü maddəsində göstərilən əsasla ərizənin baxılmamış saxlanılmasını istisna etmir.

7.1. Azərbaycan Respublikası MPM-nin 259.0.4-cü maddəsində müəyyən olunmuş əsasla ərizənin baxılmamış saxlanılmasına o hallarda yol verilir ki, başqa məhkəmənin və yaxud həmin məhkəmənin icraatında olan digər iş eyni tərəflər arasında, eyni predmet üzrə və eyni əsaslarla əlaqədar olsun. Bunlardan hər hansı biri üzrə fərq olduqda həmin əsasla ərizə baxılmamış saxlanıla bilməz. Bu qayda cinayət işlərində mülki iddianın olması, başqa iş üzrə iddia ərizəsinə eyni tələbin daxil edilməsi hallarına da aiddir.

7.2. Mübahisənin həlli ilə əlaqədar qanunvericilikdə alternativ aiddiyət (mübahisənin həllinin bir neçə orqana aid olması) müəyyən edilən hallarda eyni tərəflər arasında, eyni predmetə dair və eyni əsaslar üzrə işin nəinki məhkəmənin, habelə başqa səlahiyyətli orqanların icraatında olması da ərizənin baxılmamış saxlanılması üçün əsasdır.

8.1. Azərbaycan Respublikası MPM-nin 29-cu maddəsinə müvafiq olaraq məhkəməyə aid olan mübahisə qanunla, beynəlxalq müqavilələrlə və yaxud tərəflərin sazişi ilə nəzərdə tutulan hallarda işdə iştirak edən şəxslərin yazılı razılığı ilə münsiflər məhkəməsinin həllinə verilə bilər.

8.2. Plenum qeyd edir ki, MPM-nin 29-cu maddəsində müəyyən olunmuş bütün hallarda deyil, MPM-nin 259.0.5 maddəsinə müvafiq olaraq tərəflər arasında mübahisənin münsiflər məhkəməsində baxılması üçün müqavilə bağlandıqda və işə mahiyyəti üzrə baxılmasından əvvəl mübahisənin məhkəmədə həll edilməsinə dair cavabdeh tərəfindən etiraz daxil olduqda ərizə baxılmamış saxlanılır. Bu zaman işdə iştirak edən digər şəxslər (üçüncü şəxslər) tərəfindən verilən etirazlar nəzərə alınmamalıdır.

9.1. Məhkəmələrə izah edilsin ki, Azərbaycan Respublikası MPM-nin 259.0.6-cü maddəsinə əsasən işə onların iştirakı olmadan baxmağı xahiş etməmiş tərəflər məhkəmə iclasına gəlmədikdə ərizə baxılmamış saxlanılır. Lakin, iddiaçı məhkəmənin birinci çağırışına gəlmədikdə cavabdeh işə iştirakı üzrə baxılmasını tələb etdikdə ərizənin baxılmamış saxlanılmasına yol verilmir. Cavabdehin iddiaçının iştirakı olmadan işə baxılmasını tələb etməsi onun məhkəməyə yazdığı ərizə ilə və yaxud məhkəmə iclası protokoluna imza edilməklə rəsmiləşdirilir.

9.2. Məhkəmələr nəzərə almalıdırlar ki, qanunla müəyyən edilmiş qaydada işə baxılmasının vaxtı və yeri barədə xəbərdar edilmiş iddiaçı üzürsüz səbəbdən məhkəmə iclasına gəlmədikdə və buna görə ərizə baxılmamış saxlanıldıqda məhkəmə iddiaçının ərizəsi ilə icraatı təzələməyə və işə baxmağa haqlı deyildir. Həmin şəxs ümumi qaydada ərizə ilə məhkəməyə müraciət etməlidir.

10. Məhkəmələrə izah edilsin ki, qanuna, digər normativ hüquqi akta və yaxud müqaviləyə əsasən bank və kredit müəssisəsi vasitəsi ilə alınmalı olduğu halda iddiaçı cavabdehdən borcun alınması barədə banka, yaxud digər kredit müəssisəsinə müraciət etmişsə, iddiaçı iddia ərizəsinə bank və yaxud kredit müəssisəsinə müraciət etməsi, həmin müəssisələr vasitəsilə borcun alınmasının qeyri-mümkün olması barədə sübutlar əlavə etməlidir. İddiaçının göstərilən qaydaya əməl etmədən məhkəməyə müraciət etməsi iddia ərizəsinin qəbulundan imtina olunması, ərizə qəbul edildikdə işə MPM-nin 259.0.8-ci maddəsinə əsasən baxılmamış saxlanılması üçün əsasdır.

11. Azərbaycan Respublikası MPM-nin 306.4-cü maddəsinə müvafiq olaraq xüsusi icraat qaydasında işlərə baxılarkən məhkəməyə aid hüquq haqqında mübahisənin olduğu müəyyən edilərsə, məhkəmə ərizənin baxılmamış saxlanılması barədə qərar qərar çıxarır və maraqlı şəxslərə onların

ümumi qaydada əsaslarla iddia vermək hüququnu izah edir. Lakin bu qəbildən olan işlərə iddia icraatı qaydasında baxılması ərizənin baxılmamış saxlanması üçün əsas deyildir.

12. Azərbaycan Respublikası MPM-nin 170-ci maddəsinə əsasən iddiaçı iddia ərizəsini geri götürə bilər. MPM-nin 170 və 259.0.11-ci maddələrinin əlaqəli izahına görə bu əsasla ərizənin baxılmamış saxlanması ərizə icraata qəbul ediləndən sonra işə mahiyyəti üzrə baxılana kimi mümkündür. İddiaçı tərəfindən ərizənin geri götürülməsi mülki prosesin sərbəstlik prinsipinə uyğun olsa da cavabdeh işin mahiyyəti üzrə baxılmasını tələb etməyə haqlıdır. İddia ərizəsinin qaytarılması barədə ərizə verilsə də cavabdeh işin mahiyyəti üzrə həll olunmasını tələb etdikdə ərizə baxılmamış saxlanıla bilməz və mahiyyəti üzrə baxılmalıdır.

13. Məhkəmələrə xatırladılır ki, iddia ərizəsində (ərizədə, şikayətdə) Azərbaycan Respublikası MPM-nin 149-cu maddəsində müəyyən olunmuş məlumatlar dəqiq göstərilməli və ərizəyə 150-ci maddədə göstərilən sənədlər əlavə edilməlidir. Məhkəməyə müraciət edən şəxs ərizənin qanunla müəyyən edilmiş məzmununa əməl etmədikdə ərizə və ona əlavə olunmuş sənədlər geri qaytarılır. Azərbaycan Respublikası MPM-nin 152.4 –cü maddəsinə müvafiq olaraq iddia ərizəsinin qaytarılması nöqsanlar aradan qaldırıldıqdan sonra ümumi qaydada məhkəməyə təkrar müraciət etməyə mane olmur. Azərbaycan Respublikası MPM-nin 259.0.12 –ci maddəsinə müvafiq olaraq hakim iddia ərizəsində yol verilmiş nöqsanın aradan qaldırılması və yaxud zəruri sənədin ərizəyə əlavə edilməsi üçün ərizəçiyə vaxt verə bilər. Ərizəçi ona təyin olunan müddətdə işin mahiyyəti üzrə həll edilməsinə maneçilik törədən nöqsanları aradan qaldırmadıqda ərizə baxılmamış saxlanılır.

14. Ərizə baxılmamış saxlandıqda məhkəmə baxışı qərardad qəbul edilməklə başa çatdırılır. Ərizənin qətnamə ilə baxılmamış saxlanması yol verilməzdir. Qərardadda ərizənin baxılmamış saxlanması qanuna istinad edilməklə əsaslandırılmalı, onda işin baxılmasına mane olan halların necə aradan qaldırılması hökmən göstərilməlidir.

15. İddianın təmin edilməsi üçün tədbirlər görüldükdə və ərizə baxılmamış saxlandıqda həmin tədbirlər ləğv edilməlidir. Qərardadda işdə iştirak edən şəxslər arasında məhkəmə xərclərinin bölünməsi məsələsi də həll edilə bilər. Azərbaycan Respublikası MPM-nin 114.1.5-ci maddələrinə müvafiq olaraq ərizə baxılmamış saxlandıqda dövlət rüsumu ərizəçiyə qaytarılmalıdır.

16. Məhkəmələrə izah edilsin ki, Azərbaycan Respublikası MPM-nin 169.1-ci maddəsinə müvafiq olaraq hakim iddiaçının ərizəsində qoyduğu tələbləri ayrıca icraata ayırmağa haqlıdır. Ayrıca icraata ayrılması əvəzinə iddia ərizəsində göstərilən digər tələbin baxılmamış saxlanması MPM-nin 259 –cu maddəsində müəyyən olunmuş əsaslara və qaydalara uyğun deyildir.

17. İddianın baxılmamış saxlanması həmin iddia ilə məhkəməyə yenidən müraciət etməni istisna etmir. Azərbaycan Respublikası MPM-nin 260.4-cü maddəsinə əsasən maraqlı şəxs baxılmamış saxlanmış iddia ilə məhkəməyə ümumi qaydada müraciət edə bilər. Bu zaman ümumi qaydada yeni iş açılmalıdır. Lakin ərizənin baxılmamış saxlanması MPM-nin 259.0.6 və 259.0.7 –ci maddələrdə göstərilən əsaslarla əlaqədar olduqda, tərəflər məhkəmə iclasında iştirak etməmələri ilə əlaqədar üzürlü səbəblər göstərdikdə və bu barədə məhkəməyə sübutlar təqdim etdikdə məhkəmə tərəflərin vəsatətinə əsasən ərizənin baxılmamış saxlanması barədə qərardadını qanunla müəyyən edilmiş müddətdə ləğv edərək həmin işə mahiyyəti üzrə baxmağa haqlıdır. Bu zaman işin davamı əvvəlki işdə aparılır.

18. Ərizə baxılmamış saxlandıqda məhkəmə qəbul etdiyi qərardadda tərəflərin bu və ya digər maddi və yaxud prosessual hüquqlara malik olub-olmaması barədə fikir bildirməyə haqlı deyildir. Qərardadda yalnız mövcud vəziyyətdə işə mahiyyəti üzrə baxmağın mümkün olmaması əsaslandırılmalıdır. Bu nöqtəyi-nəzərdən ərizənin baxılmamış saxlanması barədə məhkəmənin qərardadı istisnalıq mənasında deyil, təkzibedilməzlik mənasında hüquqi nəticələrə səbəb olur.

19. “Dövlət rüsumu haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 8.4.2-ci maddəsinə müvafiq olaraq iddianın baxılmamış saxlanması barədə şikayətlərdən dövlət rüsumu tutulmalıdır.

20. Bu qərarın qəbul edilməsi ilə əlaqədar “Ərizənin baxılmamış saxlanması barədə qanunvericiliyin məhkəmələr tərəfindən tətbiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 1996-cı il 17 iyun tarixli , 2 sayılı qərarı qüvvədən düşmüş hesab edilsin.

CINAYƏT İŞLƏRİ ÜZRƏ MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN

Özgənin əmlakını gizli və ya açıq talama zamanı rəsmi sənəd də əldə etmiş (oğurlamış) təqsirkar, onun qəsdli rəsmi sənədin oğurlanmasına yönəlmədikdə, Azərbaycan Respublikası CM-nin 326-cı maddəsi ilə məsuliyyətə cəlb oluna bilməz

Bakı şəhəri Səbail rayon məhkəməsinin 24 dekabr 2009-cu il tarixli hökmü ilə M.Q.Bağirov Azərbaycan Respublikası CM-nin 177.2.2, 177.2.3, 177.2.4, 234.1 və 326.2 maddələri ilə təqsirli bilinərək, CM-nin 177.2.2, 177.2.3 və 177.2.4 maddələri ilə, əmlakı müsadirə olunmamaqla, 4 il 6 ay müddətinə, CM-nin 234.1 maddəsi ilə 2 il müddətinə, CM-nin 326.2 maddəsi ilə 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına, CM-nin 66.3 maddəsinə əsasən təyin edilmiş cəzalar qismən toplanılaraq, qəti olaraq, cəzasını ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkməklə, əmlakı müsadirə olunmamaqla, 6 il müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir.

Hökmdən məhkum M.Q.Bağirov tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayətinə əsasən işə baxan Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət və inzibati xətalara dair işlər üzrə kollegiyasının 18 mart 2010-cu il tarixli qərarı ilə hökm dəyişdirilmədən, apellyasiya şikayəti isə təmin edilmədən saxlanılmışdır.

Məhkəmənin hökmünə əsasən M.Q.Bağirov təqsirli bilinib məhkum edilmişdir ona görə ki, o, 21 noyabr 2008-ci il tarixdə saat 13 radələrində Bakı şəhəri, Səbail rayonu, Z.Əliyeva küçəsi, Sahil metro stansiyasının yaxınlığında 131 saylı avtobus marşrutunda Hüseynova Səbirə Müğdət qızının əl çantasından ona məxsus şəxsiyyət vəsiqəsini, 400 manat pulu, 40 avro (milli manatla məzənnə ilə 41 manat) və 50 ABŞ dollarını (milli manata məzənnə ilə 41 manat) gizli talayaraq zərərçəkmiş şəxsə cəmi 482 manat məbləğində maddi ziyan vurmaqla oğurluq etmişdir.

Bundan başqa, o, 4 epizod üzrə özgənin əmlakını təkrarən, saxlanılma yerlərinə qanunsuz

daxil olmaqla, zərərçəkmiş şəxslərə xeyli miqdarda maddi ziyan vurmaqla oğurluq etməsində və satış məqsədi olmadan, qanunsuz olaraq, şəxsi istehlak miqdarından artıq miqdarda narkotik vasitə heroini əldə edib daşımaqla üzərində saxlamasında təqsirli bilinmişdir.

Apellyasiya məhkəməsinin qərarından məhkum M.Q.Bağirov müdafiəçisi E.İ.Süleymanovla birlikdə kassasiya şikayəti vermişlər. Şikayətdə apellyasiya məhkəməsinin qərarının dəyişdirilməsini və məhkum M.Q.Bağirova daha yüngül cəza təyin edilməsini xahiş edilirdi.

Məhkəmə kollegiyası aşağıdakı əsaslara görə apellyasiya məhkəməsinin qərarını M.Q.Bağirovun Azərbaycan Respublikası CM-nin 326.2 maddəsi ilə təqsirli bilinməsi, həmin maddə ilə cəza təyin olunması hissəsində ləğv etməsi, cinayət işinin icraatına həmin hissədə təqsirliliyi sübuta yetirilmədiyinə görə xitam verilməsi qənaətinə gəlmişdir.

Belə ki, Azərbaycan Respublikası CPM-nin 419.1-ci maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq, kassasiya instansiyası məhkəməsi kassasiya şikayətinə və ya kassasiya protestinə mahiyyəti üzrə baxaraq yalnız hüquq məsələləri üzrə cinayət qanununun və bu Məcəllənin normalarının tətbiqinin düzgünlüyünü yoxlayır.

Məhkəmənin qənaətinə görə məhkum M.Q.Bağirovun Azərbaycan Respublikası CM-nin 177.2.2, 177.2.3, 177.2.4 və 234.1 maddələri ilə nəzərdə tutulmuş cinayətləri törətməsi Azərbaycan Respublikası CPM-nin 143-146-cı maddələrinə riayət etməklə toplanılmış, tədqiq edilmiş və qiymətləndirilmiş sübutlarla tam təsdiq olunmuş, əməlləri həmin maddələrlə nəzərdə tutulan cinayətlərin tərkibini yaratdığı üçün düzgün tövsif olunmuşdur. Şikayətdə ümumiyyətlə təqsirin

təsdiq olunması və əməlin tövsifi məsələləri mübahisələndirilməsə də məhkəmə kollegiyası bu məsələ ilə də bağlı işin hallarını təhlil edib hesab etmişdir ki, məhkum tərəfindən sənədləri oğurlama cinayətinin (Azərbaycan Respublikası CM-nin 326.2 maddəsi) törədilməsi təsdiq olunmur.

Azərbaycan Respublikası CM-nin 326.2 maddəsinin dispozisiyasının mənasına görə həmin maddə ilə nəzərdə tutulmuş cinayət yalnız birbaşa qəsdlə törədilə bilər. Yəni həmin maddə ilə şəxs o vaxt cinayət məsuliyyətinə cəlb edilə bilər ki, o, cinayətin predmetinin (hazırkı halda şəxsiyyət vəsiqəsinin) qanuni sahibindən sonuncunun iradəsinə zidd olaraq qanunsuz götürülməsini dərk etsin, qeyd olunan predmetdən istifadənin və həmin predmetlə davranışın müəyyən edilmiş qaydalarının onun hərəkətləri ilə pozulacağını (əməlin ictimai təhlükəli nəticələrini) qabaqcadan görsün və bunları arzu etsin (Azərbaycan Respublikası CM-nin 25.2 maddəsi).

İttham aktında, hökmdə və apellyasiya məhkəməsinin qərarında bunların, yəni məhkumun niyyətinin məhz şəxsiyyət vəsiqəsinin oğurlanmasına yönəlməsini təsdiq edən hər hansı bir sübuta istinad edilməmişdir. İş materiallarında da belə sübut yox idi (əksinə, ibtidai istintaq zamanı məhkum şəxsiyyət vəsiqəsinin tulladığı barədə ifadə vermiş və bunun yerini də göstərmişdir).

Belə olan halda məhkəmə kollegiyası qeyd etmişdir ki, M.Q.Bağirov çantadan müxtəlif valyutada pul əskinazları ilə birlikdə şəxsiyyət vəsiqəsinin qızılı yolla götürsə də, iş materiallarından görüldüyü kimi, şəxsiyyət vəsiqəsi pulla birlikdə məhkumun çantadan götürdüyü pul kisəsinin içərisində olmuşdur, sonuncunun zərərçəkmiş şəxsin şəxsiyyət vəsiqəsinin oğurlamaq niyyətində olması, bu vəsiqənin götürülməsinin ictimai təhlükəli nəticələrini qabaqcadan görməsi və bunları arzu etməsi, yəni onun əməlinə Azərbaycan Respublikası CM-nin 326.2 maddəsi ilə nəzərdə tutulan cinayətin tərkibinin olması (həmin tərkib subyektiv cəhətinin olması) barədə hər hansı bir fikir yalnız mülahizə (ehtimal) xarakteri daşıyır. Azərbaycan Respublikası CPM-nin 351.2 maddəsinə görə isə ittham hökmü ehtimallara əsaslanma bilməz. Buna uyğun norma Azərbaycan Respublikası

CPM-nin 28.5 maddəsində də nəzərdə tutulmuşdur.

Məhkəmə kollegiyası yuxarıda göstərilən halları nəzərə alaraq və qeyd olunan normaları, habelə Azərbaycan Respublikası CPM-nin 21.2 maddəsinin tələblərini (“... şəxsin təqsirli olduğuna əsaslı şübhələr varsa da onun təqsirli bilinməsinə yol verilmir, bu Məcəllənin müddəalarına uyğun surətdə müvafiq hüquqi prosedura daxilində itthamın sübuta yetirilməsində aradan qaldırılması mümkün olmayan şübhələr təqsirləndirilən şəxsin xeyrinə həll edilir...”) rəhbər tutaraq hesab etmişdir ki, məhkumun Azərbaycan Respublikası CM-nin 326.2 maddəsi ilə nəzərdə tutulan cinayətin törədilməsində təqsirliliyi sübuta yetirilmir. Bu, Azərbaycan Respublikası CPM-nin 39.2 (cinayət təqibini istisna edən hallardan biri) və 42-ci maddələrində bəraətin əsaslarından biri kimi təsbit edilməsinə baxmayaraq məhkəmələr M.Q.Bağirovun Azərbaycan Respublikası CM-nin 326.2 maddəsi ilə də təqsirli bilinməsinə dair əsassız nəticəyə gəlmişlər. Belə hallar isə Azərbaycan Respublikası CPM-nin 416.0.2 və 416.0.11 maddələrində apellyasiya məhkəməsinin qərarının ləğv edilməsinə əsaslar kimi nəzərdə tutulmuşdur.

Bundan başqa, məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, şikayətdə cəza ilə (Azərbaycan Respublikası CM-nin 177.2.2, 177.2.3, 177.2.4 və 234.1 maddələri ilə) bağlı göstərilən dəlillər qərarın dəyişdirilməsinə əsas vermirlər. Belə ki, Azərbaycan Respublikası CPM-nin 416.0.21 maddəsinə əsasən hökm və ya qərar məhkəmə cəzanı ağırlaşdıran və ya yüngülləşdirən halları nəzərə almadan cəza təyin etdikdə ləğv edilə və ya dəyişdirilə bilər. İş materiallarından, birinci instansiya məhkəməsinin hökmündən və apellyasiya məhkəməsinin qərarından isə görünür ki, həmin məhkəmələr tərəfindən Azərbaycan Respublikası CM-nin 177.2.2, 177.2.3, 177.2.4 və 234.1 maddələri ilə cəza təyin edilməsi məsələsi həll edilərkən, bu məsələnin həllinə təsir edə biləcək bütün hallar o, cümlədən məhkumun törətdiyi cinayətin xarakteri və ictimai təhlükəlilik dərəcəsi, şəxsiyyəti, cəzanı yüngülləşdirən və ağırlaşdıran hallar, habelə təyin olunmuş cəzanın onun ailəsinə, həyat şəraitinə təsiri nəzərə alınmış və Azərbaycan

Respublikası CM-nin 58.3-cü maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq cəza təyin edilmişdir.

Məhkəmə kollegiyasının qənaətinə görə həmin maddələrlə məhkum M.Q.Bağirovun islah olunması məqsədini və Azərbaycan Respublikası CM-nin 41.2 maddəsində göstərilən digər məqsədləri təmin edə bilən ədalətli cəza təyin olunmuş, şikayətdə göstərilən hallar da həmin maddələrlə təyin olunmuş cəzanın endirilməsinə əsas vermirlər.

Şərh edilənlərə əsasən və Azərbaycan Respublikası CPM-nin 419.10.2 maddəsinə rəhbər tutaraq məhkəmə kollegiyası Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət və inzibati xətəllərə dair işlər üzrə kollegiyasının 18 mart

2010 cu il tarixli qərarının M.Q.Bağirovun CM-nin 326.2 maddəsi ilə təqsirli bilinməsi və ona həmin maddə ilə cəza təyin edilməsi hissəsini ləğv etmiş, cinayət işinin icraatına həmin hissədə təqsirliliyi sübuta yetirilmədiyinə görə xitam vermiş, CM-nin 66.3 maddəsinə əsasən CM-nin 326.2 maddəsi ilə təyin olunmuş cəzanın digər maddələrlə təyin olunmuş cəzalarla qismən toplanılmasına dair müddəa hökmdən çıxarılmış, qalan maddələrlə isə təyin olunmuş cəzaları CM-nin 66.3 maddəsinə əsasən qismən toplamaqla M.Q.Bağirova qəti olaraq 5 il 9 ay müddətində azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin etmiş, qərarın qalan hissəsini isə dəyişdirmədən saxlamışdır.

Müəyyən vəzifə tutma və müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə Azərbaycan Respublikası CM-nin Xüsusi hissəsinin maddəsinin sanksiyasında əsas cəzalardan biri kimi nəzərdə tutulduğundan məhkəmə haqlı olaraq həmin cəzanın əlavə cəza qismində tətbiqinə yol verilməməsi nəticəsinə gəlmişdir

Naftalan şəhər məhkəməsinin 13 noyabr 2010-cu il tarixli hökmü ilə Z.Ə.Nuriyeva Azərbaycan Respublikası CM-nin 308.1-ci maddəsi ilə təqsirli bilinib 1500 manat cərimə cəzasına, həmin Məcəllənin 46-cı maddəsinə əsasən əlavə cəza olaraq 1 il 6 ay müddətə dövlət və yerli özünü idarə etmə orqanlarında təşkilati və sərəncam verici vəzifə tutmaq hüququndan məhrum edilmişdir ona görə ki, o, Naftalan şəhəri 1 saylı orta məktəbin direktoru vəzifəsində işlədiyi 2006-cı ilin fevral ayının 7-dən 2010-cu ilin fevral ayına kimi olan müddətdə vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etməklə, yəni vəzifəli şəxs kimi xidməti vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar özü və üçüncü şəxslər üçün qanunsuz üstünlük əldə etmək məqsədi ilə öz qulluq səlahiyyətlərindən və mövqeyindən qulluq mənafeyinə qəsdən zidd olaraq istifadə edib, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 26 yanvar 1999-cu il tarixli 59 sayılı əmri ilə təsdiq olunmuş «Təhsil, təlim-tərbiyə müəssisələrinin inzibati-təsərrüfat, tədris-köməkçi və digər işçilərinin tutduqları vəzifə

ilə yanaşı ixtisasları üzrə dərs yükü (pedaqoji iş) aparmaları haqqında» Təlimatının tələblərini pozaraq məktəbdə lazım olan avadanlıqlarla təchiz edilmədiyi halda rəsmi sənədlərə billə-bilə yalan məlumatlar daxil etməklə xarici dil kabinetinə görə Q.Ə.Süleymanovanın adına 64 manat 35 qəpik, coğrafiya kabinetinə görə H.Y.Mustafayevanın adına 64 manat 35 qəpik, F.V.Əliyeva 2006-2007-ci tədris ilində məktəbdə VII «a» sinfində təhsil almasına baxmayaraq, növbəti ildə VIII «a» sinfinə deyil, əsassız olaraq VIII «c» sinfinə keçirməklə şagirdlərin sayını 20 nəfərə çatdırıb, həmin tədris ilində şagirdlərin davamiyyəti və qiymətləndirilməsi olmadan sinfi iki yarımqrupa bölərək müəllimlərə xarici dilin tədrisinə görə 3 saat, fiziki tərbiyəyə görə 2 saat, əmək təliminə görə 1 saat, cəmi 6 saat artıq dərs üçün 463 manat 75 qəpik, 2007-2008-ci tədris ilində E.Y.Əliyevi məktəbin VII sinfinə qəbul edərkən VII «e» sinfində 15 nəfər, VII «c» sinfində 18 nəfər olduğu halda, VII «a» sinfinə qəbul edərkən şagirdlərin

sayını 20 nəfərə çatdırıb, iki yarımqrupa bölərək, müəllimlərə xarici dilin tədrisinə görə 3 saat, fiziki tərbiyəyə görə 2 saat, əmək hazırlığına görə 2 saat, cəmi 7 saat artıq dərs üçün 701 manat 16 qəpik, 2008-2009-cu tədris ilində V «c» sinfinin təkrar sinfində qalan şagirdi G.F.Həbilovanı 2009-2010-cu tədris ilində V «c» sinfində 16 şagird, V «b» sinfində 16 şagird olduğu halda V «a» sinfinə keçirərək şagirdlərin sayını 19 nəfərə çatdırıb iki yarımqrupa bölərək müəllimlərə xarici dilin tədrisinə görə 4 saat, fiziki tərbiyəyə görə 2 saat, əmək hazırlığına görə 2 saat cəmi 8 saat artıq dərs üçün 399 manat, cəmi 1692 manat 61 qəpik artıq əmək haqqı ödənilməsinə rəsmiləşdirərək dövlətin qanunla qorunan mənafeyinə mühüm zərər vurmuşdur.

Məhkum Z.Ə.Nuriyevanın apellyasiya şikayətinə əsasən işə baxan Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət kollegiyasının 13 yanvar 2011-ci il tarixli qərarı ilə apellyasiya şikayəti qismən təmin edilmiş, Naftalan Şəhər Məhkəməsinin Z.Ə.Nuriyeva barəsində olan 13 noyabr 2010-cu il tarixli hökmü dəyişdirilmiş və ona müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə cəzasının təyin edilməsinə dair müddəalar hökmdən xaric edilmişdir.

Apellyasiya Məhkəməsinin yuxarıda qeyd edilən qərarından dövlət ittihamçısı kassasiya protesti verərək apellyasiya instansiyası məhkəməsinin yekun qərarının ləğv edilərək, işin Apellyasiya Məhkəməsində yenidən baxılmağa təyin edilməsi barədə qərar çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Dövlət ittihamçısı kassasiya protestini onunla əsaslandırılmışdır ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi əsassız olaraq məhkuma əlavə cəza növündə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə cəzasının tətbiqinin təyin edilmiş əsas cəza növü kimi cərimə cəzasına qoşula bilmə imkanını bir mənalı inkar etməməlidir.

Protestdə həmçinin qeyd edilmişdir ki, Apellyasiya Məhkəməsi Azərbaycan Respublikası Cəzaların İcrası Məcəlləsinin müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan

etmə cəzasının icrasının təmin edilməsini nəzərdə tutan həmin Məcəllənin 28-33-cü maddələrində bu cəza növünün cərimə cəzası ilə birlikdə icra edilməsi qaydasının müəyyən edilməməsi nəticəsinə gəlmişdir.

Bundan başqa, kassasiya protestində göstərilmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi Azərbaycan Respublikası CM-nin 46-cı maddəsinin tətbiq edilməsinin mümkünsüzlüyü barədə düzgün nəticəyə gəlməmiş və bununla bağlı əsas və əlavə cəzanın təyini və icra mexanizmi haqqında izah və şərh verməklə Azərbaycan Respublikası CPM-nin 10-cu maddəsinin tələblərini pozmuş, habelə Azərbaycan Respublikası Konstitutsiya Məhkəməsinin səlahiyyətini öz üzərinə götürmüşdür.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyası cinayət işinin materiallarını araşdırıb, kassasiya protestinin dəlillərini müzakirə edərək, kassasiya protestini müdafiə edən dövlət ittihamçısının, protestə qarşı öz etirazlarının bildirdən məhkum və onun müdafiəçisinin çıxışlarını dinləyərək hesab etmişdir ki, aşağıdakı əsaslara görə kassasiya protesti təmin edilmədən, Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət kollegiyasının 13 yanvar 2011-ci il tarixli qərarı isə dəyişdirilmədən saxlanılmalıdır.

Kassasiya protestinin dəlilləri ilə əlaqədar olaraq məhkəmə kollegiyası qeyd etmişdir ki, Azərbaycan Respublikası CM-nin Xüsusi hissəsinin konkret növdən olan cinayətlərə görə məsuliyyət müəyyən edən maddələrinin sanksiyaları 42-ci maddədə cəzalar sistemində göstərilən cəza növlərinə görə müəyyən edilir. Məhkəmə törədilən cinayətə görə cəza təyin edərkən CM-nin 42-ci maddəsində sadalanan istənilən cəzanı təyin edilə bilməz və ancaq təqsirkarın əməlinin tövsif edildiyi maddənin sanksiyasında göstərilən cəza növlərindən birini tətbiq etməyə haqlıdır.

Azərbaycan Respublikası CM-nin 42-ci maddəsində müəyyən edilən cəzaların sistemi cəza növlərinin yüngülündən ağırina doğru düzlüşünü nəzərdə tutur. Həmin maddənin müddəasından görünür ki, bir sıra cəza növləri, o cümlədən “müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan

məhrum etmə” həm əsas, həm də əlavə cəza kimi təyin edilə bilər.

Cəzanın yüngüllüyü baxımından qeyd edilən siyahıda cərimə cəzası ən sonda öz əksini tapmışdır.

Kassasiya protestinin apellyasiya instansiyası məhkəməsinin Azərbaycan Respublikası CM-nin 46-cı maddəsinin düzgün tətbiq edilməməklə qanuna şərh verməklə CPM-nin 10-cu maddəsinin tələbini pozması barədəki arqumentini kollegiya əsassız hesab etmişdir.

Əvvəla, hər bir hakim öz hüquq düşüncəsinə uyğun olaraq, qanunun tələbindən kənara çıxmamaqla istənilən qanun normasını təfsir edə və bu təfsirə əsasən gəlidiyi nəticəni əsaslandırmaqla tətbiq edə bilər. Bu halda Azərbaycan Respublikası CPM-nin 10-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş qanunçuluq prinsipi heç də pozulmuş olmur və ümumiyurisdiksiyalı məhkəməsinin qanuna verdiyi təfsir Konstitusiyaya Məhkəməsinin hansısa qanun normasının təfsir edilməsi haqqında Qərarından fərqli olaraq məcburi xarakter daşımır.

Azərbaycan Respublikası CM-nin 46-cı maddəsinin tələbinə görə, müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə növündə cəzanın əlavə olaraq cərimə cəzası ilə birlikdə tətbiq edilməsinin mümkünsüzlüyü barəsində Apellyasiya Məhkəməsinin gəlidiyi nəticə qanun normasının düzgün tətbiq edilməməsi kimi qiymətləndirilə bilər.

Belə ki, CM-nin 46.3-cü maddəsi müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə cəza növünün digər cəzalara əlavə cəza kimi tətbiq edildiyi hallarda onun müddətinin hesablanması qaydalarını müəyyən edir. Maddənin məzmunundan görüldüyü kimi, bu maddədə qeyd edilən əlavə cəzanın cərimə cəzasına əlavə olaraq təyin edilməsi və onun müddətinin hesablanması maxanzmi nəzərdə tutulmamışdır.

Azərbaycan Respublikası Cəzaların İcrası Məcəlləsinin müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə cəzasının icrasının təmin edilməsini nəzərdə tutan 28-33-cü maddələri də bu əlavə cəza növünün cərimə cəzası ilə

birlikdə icra edilməsi qaydasını müəyyən etməmişdir. Bu barədə kassasiya protestinin Azərbaycan Respublikası CİM-nin 28-33-cü maddələrində azadlığın məhdudlaşdırılması CM-nin 46.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmadığına baxmayaraq onun icrası qaydası müəyyən edildiyi halda cərimə cəzasına da müvafiq olaraq göstərilən əlavə cəzanın qoşula bilməsi məntiqi mənada mümkün hesab edilməsi barədəki arqumenti əsassızdır. Azadlığın məhdudlaşdırılması cəzasının Azərbaycan Respublikası CM-nin 46.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmadığına baxmayaraq, Azərbaycan Respublikası CİM-nin 28-33-cü maddələrində bu cəzaya qoşulan həmin əlavə cəzanın icrası qaydası müəyyən edildiyini nəzərə alaraq cərimə cəzasına da göstərilən qaydada həmin əlavə cəzanın qoşula bilməsinin məntiqi mənada mümkün hesab edilməsi barədə kassasiya protestinin arqumentini məqbul hesab edilə bilər.

Kassasiya kollegiyası protestin bu dəlili ilə bağlı qeyd edir ki, Azərbaycan Respublikası CM-nin 5.2-ci maddəsinə görə cinayət qanununun analogiya üzrə tətbiqinə yol verilmir.

Z.Ə.Nuriyevanın təqsirli bilindiği Azərbaycan Respublikası CM-nin 308.1-ci maddəsinin sanksiyasında müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə cəzası, cərimə, islah işləri və azadlıqdan məhrum etmə cəzaları ilə yanaşı əsas cəza olaraq nəzərdə tutulmuşdur.

Məhkəmə kollegiyası qeyd edir ki, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumunun “Məhkəmlər tərəfindən cinayət cəzalarının təyin edilməsi” haqqında 25 iyun 2003-cü il tarixli 4 sayılı qərarının 23-cü bəndində istənilən halda əlavə cəzaların təyin edilməsinin mümkünlüyü göstərilərsə də, həmin bəndin son cümləsində istisna olaraq müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə cəzası Azərbaycan Respublikası CM-nin Xüsusi hissəsinin maddəsinin sanksiyasında əsas cəzalardan biri kimi nəzərdə tutulmuşdursa, onun əlavə cəza qismində tətbiqinə yol verilməməsini izah edir.

Bu baxımdan, birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən Z.Ə.Nuriyevaya onun təqsirli bilindiği maddə ilə həmin maddənin

sanksiyasında nəzərdə tutulmuş iki əsas cəzanın təyin edilməsi həm cinayət qanunvericiliyinin tələblərinə, həm də Ali Məhkəmənin Plenumunun Qərarında şərh olunan tövsiyələrə zid olmuşdur. Buna görə kassasiya kollegiyası belə nəticəyə gəlmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi tam haqlı olaraq hökmdən təyin olunmuş cəzalardan daha ağırının – müəyyən vəzifə tutma və müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə cəzasının təyin edilməsi haqqında müddələri xaric etmişdir.

Kollegiya qeyd edir ki, məhkəmələr tərəfindən Z.Ə.Nuriyevaya istinad olunmuş cinayəti törətməsi tədqiq edilmiş işin faktiki halları ilə düzgün qiymətləndirilmiş və onun əməli Azərbaycan Respublikası CM-nin 308.1-

ci maddəsinin tərkibini yaratdığından həmin maddə ilə düzgün tövsif edilmişdir.

İşin düzgün hüquqi həlli üçün əhəmiyyət kəsb edən bütün sübutlar məhkəmələr tərəfindən araşdırıldığından və Azərbaycan Respublikası CPM-nin 143-146-cı maddələrində göstərilən qaydada tədqiq edildiyindən, sübutların hansına üstünlük verilməsi müvafiq məhkəmə qərarlarında öz əksini tapdığından və apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən Z.Ə.Nuriyevanın barəsində cəza tədbiri seçilərkən cinayət qanunu normaları düzgün tətbiq edildiyindən apellyasiya protesti təmin edilmədən, Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət kollegiyasının Z.Ə.Nuriyeva barəsində olan 13 yanvar 2011-ci il tarixli qərarı dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Təqsirləndirilən şəxsə dövlət hesabına müdafiəçi təyin edilərkən onun konkret müdafiəçi seçmək hüququ ədalət mühakiməsinin maraqları tələb etdikdə məhkəmə tərəfindən həll edilməlidir

Bakı şəhəri, Nərimanov rayon məhkəməsinin 17 dekabr 2010-cu il tarixli hökmü ilə H.A.Abbasov Azərbaycan Respublikası CM-in 317.2-ci maddəsi ilə təqsirli bilinərək 5 (beş) il müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir. Azərbaycan Respublikası CM-in 67.1-ci maddəsinə əsasən Saatlı Rayon Məhkəməsinin 06 fevral 2009-cu il tarixli hökmü ilə H.A.Abbasova Azərbaycan Respublikası CM-in 234.2-ci maddəsi ilə təyin edilmiş 3 (üç) il 6 (altı) ay azadlıqdan məhrum etmə cəzasının 17 dekabr 2010-cu il tarixə çəkilməmiş qalan 01 (bir) il 4 (dörd) ay 24 (iyirmi dörd) gün müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzası yeni hökm üzrə təyin edilmiş 5 (beş) il müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına qismən birləşdirmək yolu ilə, H.A.Abbasov üzərində cəzasını ciddi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkməklə qəti olaraq 6 (altı) il müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzası saxlanılmışdır.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət kollegiyasının 11 fevral 2011-ci il tarixli ilkin

baxış iclasının qərarı ilə apellyasiya şikayətinin məhkəmə baxışına xitam verilərək, Bakı şəhəri, Nərimanov rayon məhkəməsinin 17 dekabr 2010-cu il tarixli hökmü və həmin iş üzrə 07 dekabr 2010-cu il tarixli məhkəmə hazırlıq iclasının qərarı ləğv edilmiş və iş Bakı şəhəri, Nərimanov rayon məhkəməsinə başqa hakimlərin sədrliyi ilə məhkəmənin hazırlıq iclasının keçirilməsi mərhələsinə göndərilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət kollegiyası kassasiya şikayətinə mahiyyəti üzrə baxaraq, cinayət işinə baxmış birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələrinin məhkəmə baxışında faktların müəyyən edilməsində hüquqi məsələlər üzrə cinayət və cinayət-prosessual normalarının tətbiqinin düzgünlüyünü yoxlayaraq hesab etmişdir ki, kassasiya şikayəti təmin edilmədən saxlanılmalıdır.

Kassasiya kollegiyası gəlidiyi nəticəni qərarında aşağıdakı qaydada əsaslandırılmışdır.

İşin materiallarından müəyyən edilir ki, məhkəməyədək araşdırma zamanı müstəntiqin qərarı əsasında təqsirləndirilən şəxs

H.A.Abbasova dövlət hesabına müdafiəçi təyin edilmişdir.

Cinayət işi 23 noyabr 2011-ci il tarixdə Bakı şəhər Nərimanov rayon məhkəməsinin icraatına daxil olmuş və hakimin 24 noyabr 2010-cu il tarixli qərarı ilə təqsirləndirilən şəxsə dövlət hesabına vəkil ayrılması barədə qərar qəbul edilərək icra edilməsi üçün ərazi üzrə vəkil qurumuna göndərilmiş və 16 sayılı hüquq məsləhətxanasının vəkili Q.B.Cəfərov dövlət hesabına müdafiəçi qismində təyin edilmişdir.

Məhkəmənin iş üzrə hazırlıq iclası 07 dekabr 2011-ci il tarixə təyin edilmişdir. İşin 174-175-ci vərəqələrinə təqsirləndirilən şəxs H.Abbasov tərəfindən 02.12.2010-ci il tarixdə yazılmış vəsatət əlavə edilmiş, lakin vəsatətin nə vaxt məhkəməyə daxil olması qeyd edilməmiş və məhkəmə iclasında verilməsi də protokolda qeyd edilməmişdir.

Məhkəmə hazırlıq iclasının protokolunda göstərilir ki, hakimin qərarı əsasında təyin edilmiş 16 sayılı hüquq məsləhətxanasının vəkili Q.B.Cəfərov H.Abbasova təqdim edilir və vəkilə etirazının olub-olmaması aydınlaşdırılır. Təqsirləndirilən şəxs bildirir ki, hazırlıq iclasında hüquqlarının Q.Cəfərov tərəfindən müdafiə edilməsinə etiraz etmir, lakin məhkəmə baxışı iclasında 02 sayılı hüquq məsləhətxanasının vəkili A.Rüstəmovun dövlət hesabına hüquqlarının müdafiəçisi qismində təyin edilməsini xahiş edir.

Məhkəmə yerində müşavirə edərək qərara alır ki, 02 sayılı hüquq məsləhətxanası Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 92-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş ərazi vəkili qurumu olmadığına görə həmin məsləhətxananın vəkili A.Rüstəmov dövlət hesabına müdafiəçi qismində təyin edilə bilməz. Həmin müdafiəçi ilə təqsirləndirilən şəxsin yaxın qohumları müqavilə bağlayaraq onun məhkəmə iclasında iştirakını təmin edə bilərlər.

Protokolda daha sonra göstərilir ki, təqsirləndirilən şəxs H.Abbasov belə olan halda məhkəmə iclasında hüquqlarının Q.Cəfərov tərəfindən müdafiə edilməsinə etiraz etmədiyini bildirmişdir.

Bundan başqa, işin materiallarına məhkumun 30.11.2010-cu il tarixdə tərtib etdiyi, lakin məhkəməyə 08.12.2010-cu il

tarixdə daxil olması qeyd edilmiş vəsatəti də əlavə edilmişdir. Həmin vəsatətdə H.Abbasov Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 61-ci maddəsinin 1-ci hissəsinə, Azərbaycan Respublikası CPM-nin 19.4.3-cü maddəsinə və "İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqların Müdafiəsi Haqqında" Avropa Konvensiyasının 6-cı maddəsinin 3-cü bəndinin "b" yarım bəndinə istinad edərək, öz müdafiəsini hazırlamaq üçün kifayət qədər vaxta və imkana malik olmaq hüququna əsasən məhkəmə zamanı hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinə hazırlaşmaq üçün məhkəmə hazırlıq iclasının 10 gün müddətinə təxirə salınmasını xahiş etmişdir. Həmin vəsatətin məhkəməyə hazırlıq iclasından sonra daxil olduğu qeyd edilsə də, 14 dekabr 2010-cu il tarixdə başlayan işə mahiyyəti üzrə məhkəmə baxışı iclasında da bu vəsatətə hər hansı münasibət bildirilməmişdir.

İşin 237-238-ci vərəqələrinə əlavə edilmiş məhkum tərəfindən 14.12.2010-cu il tarixdə yazılmış istintaq təcridxanasından 16.12.2010-cu il tarixdə göndərilmiş və 22.12.2010-cu il tarixdə daxil olmuş başqa bir vəsatətdə də ona vəkil A.Rüstəmovun dövlət hesabına müdafiəçi qismində təyin edilməsini xahiş etmişdir. Məhkum özü 14 və 17 dekabr 2010-cu il tarixlərdə məhkəmə iclaslarında iştirak etdiyi halda məhkəmə iclas protokolunda onun vəsatət verməsi barədə hər hansı qeyd yoxdur.

Bundan başqa 14 dekabr 2010-cu il tarixdə başlanan məhkəmə baxışı iclasının protokolundan görünür ki, müdafiəçiyə etiraz etmək hüququ barədə Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsi 114-cü maddəsinin tələbləri izah edilməmiş və təqsirləndirilən şəxsin, eləcə də digər proses iştirakçılarının müdafiəçiyə etiraz edib-etməməsi aydınlaşdırılmamışdır.

Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 322.1.17-ci maddəsinə əsasən məhkəmə iclasında sədrlik edən cinayət prosesinin iştirakçılarna bu Məcəllənin 114-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş müdafiəçinin cinayət prosesində iştirakını istisna edən halları izah edir və müdafiəçiyə etiraz etmək barədə vəsatətlərinin olub-olmamasını aydınlaşdırır. Həmin Məcəllənin 322.1.18-ci maddəsinə əsasən müdafiəçiyə etiraz edildikdə məhkəmə müşavirə otağına getməmişdən əvvəl bu

məsələyə dair cinayət prosesi iştirakçılarının fikrini öyrənməklə müşavirə otağına gedir və etirazın təmin edilib-edilməməsi məsələsini həll edir, qayıtdıqdan sonra məhkəmənin qəbul etdiyi əsaslandırılmış qərarı elan edir (etiraz təmin edildikdə məhkəmə baxışı təxirə salınır və yalnız işə yeni cəlb edilmiş müdafiəçiyə icraatın materialları ilə tanış olmaq imkanı təmin edildikdən sonra təzələnilir.

Təqsirləndirilən şəxs H.A.Abbasovun dövlət hesabına təyin edilmiş müdafiəçiyə etiraz etmək hüququ pozulmuşdur. Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 92.5.7-ci maddəsində təqsirləndirilən şəxsin nəzərdə tutulmuş hüquqları müstəqil olaraq müdafiəçi seçmək, onun səlahiyyətlərinə xitam vermək, müdafiəçidən imtina etdiyi halda özü özünü müdafiə etməkdir. Həmin Məcəllənin 114.4-cü maddəsinə əsasən Müdafiəçi və ya nümayəndə qismində təyin edilmiş şəxsin səriştəsinə və ya vicdanlı olmasına şübhə və ya digər səbəblər olduqda, müdafiə olunan, yaxud təmsil etdiyi şəxsin vəsatəti əsasında müdafiəçi və ya nümayəndə cinayət prosesindən kənarlaşdırılmalıdır. Nərimanov rayon məhkəməsi dövlət hesabına təyin edilmiş müdafiəçiyə münasibətdə məhkəmə baxışı iclasında təqsirləndirilən şəxsin mövqeyini müəyyənləşdirməmişdir.

Təqsirləndirilən şəxs H.A.Abbasov yazılı vəsatətlərində hansı əsasla ona 02 sayılı hüquq məsləhətxanasının vəkili Anar Rüstəmovun dövlət hesabına müdafiəçi qismində təyin edilməli olmasını əsaslandırılmamışdır. “Vəkillər və vəkillik fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun 20-ci maddəsinə əsasən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş qaydada inzibati və cinayət işləri üzrə şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxslərə və məhkəmədə hüquqi yardıma ehtiyacı olan aztəminatlı şəxslərə hər hansı bir məhdudiyət qoyulmadan vəkil tərəfindən göstərilən hüquqi yardım dövlət hesabına həyata keçirilir. Dövlət hesabına ödənilən hüquqi yardımın məbləği və ödənilməsi qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir. Tutulmuş şəxs tərəfindən müvəqqəti saxlama yeri üzrə ərazidə yerləşən vəkil qurumlarından və fərdi qaydada fəaliyyət göstərən vəkillər sırasından

Vəkillər kollegiyasının Rəyasət Heyəti tərəfindən tərtib edilən növbətçilik siyahısına uyğun olaraq vəkil dəvət olunur və tərəflər arasında qarşılıqlı razılaşmaya əsasən müqavilə bağlanır. Maddi vəziyyətinə görə öz hesabına vəkil tutmaq imkanı olmayan tutulmuş şəxsə dövlət hesabına hüquqi yardım göstərən növbətçi vəkil öz vəzifələrini yerinə yetirməkdən imtina edə bilməz.

Bu qanunun mənasına görə dövlət hesabına vəkilin müdafiəçi qismində prosesə cəlb edilməsi Vəkillər kollegiyasının Rəyasət Heyəti tərəfindən tərtib edilən növbətçilik siyahısına uyğun olaraq təmin edilir. Ona görə də H.A.Abbasovun ona 02 sayılı hüquq məsləhətxanasının vəkili A.Rüstəmovun dövlət hesabına müdafiəçi qismində təyin edilməsi barədə vəsatətinə birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən düzgün qiymət verilsə də, eyni zamanda məhkəmənin qərarı əsasında ərazi vəkili qurumu olan 16 sayılı hüquq məsləhətxanasından prosesə cəlb edilmiş vəkili Q.B.Cəfərova etirazın olub-olmamasını, əgər etiraz varsa hansı əsaslarla olmasını aydınlaşdırmamışdır. Məhkumun müdafiəsinə hazırlaşmaq üçün vaxt verilməsi barədə vəsatəti müzakirə edilməmişdir.

“İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqların Müdafiəsi Haqqında” Avropa Konvensiyasının 6-cı maddəsinin 3-cü bəndinə əsasən cinayət törətməkdə ittiham olunan hər bir şəxs ən azı aşağıdakı hüquqlara malikdir: b)öz müdafiəsinə hazırlamaq üçün kifayət qədər vaxta və imkana malik olmaq; c) şəxsən və ya özünün seçdiyi müdafiəçi vasitəsi ilə özünü müdafiə etmək və ya müdafiəçinin xidmətini ödəmək üçün vəsaiti kifayət etmədiyi zaman, ədalət mühakiməsinin maraqları tələb etdikdə, belə müdafiədən pulsuz istifadə etmək.

İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin Pakelli Almaniya Federativ Respublikasına qarşı iş üzrə 25 aprel 1983-cü il tarixli qərarının 31-ci paraqrafında göstərilir ki, cinayətin törədilməsində təqsirləndirilən hər bir şəxs, özü-özünü müdafiə etmək istəmirsə özünün seçdiyi müdafiəçinin köməyindən istifadə etmək imkanına malik olmalıdır, əgər onun həmin müdafiəçinin haqqını ödəmək üçün kifayət qədər vəsaiti yoxdursa, onda konvensiyaya əsasən ədalət mühakiməsinin

maraqları tələb etdikdə müdafiəçi ona pulsuz verilməlidir.

“Mayzit Rusiya Federasiyasına qarşı” (çıkayət-63378/00) iş üzrə 20 yanvar 2005-ci il tarixli qərarının 66-cı paraqrafında göstərilir ki, Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 3-cü bəndinin “c” yarımbəndi nəzərdə tutur ki, təqsirləndirilən şəxsə qarşı məhkəmə araşdırması onun müdafiəsi lazımı qaydada təmin edilmədən keçirilə bilməz, lakin o, təqsirləndirilən şəxsə müdafiə hüququnun hansı tərzdə təmin ediləcəyi barədə özünün qərar qəbul etməsi hüququnu müəyyən etmir. Həmin bənddə nəzərdə tutulmuş qaydalardan hansının seçilməsi, yəni ərizəçinin özünün özünü müdafiə etməsi və ya özünün seçdiyi vəkillə təmsil edilməsi, yaxud da müəyyən hallarda məhkəmə tərəfindən təyin edilmiş vəkillə müdafiə edilməsi milli qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydalardan asılıdır. Bu qərarın 66-cı paraqrafında göstərilir ki, vəkillə müştəri arasında konfidental münasibətlərin vacibliyinə baxmayaraq müdafiəçi seçmək hüququna mütləq hüquq kimi baxılmamalıdır. Söhbət hüquqi yardım verilməsindən gedərkən və məhkəmələr tərəfindən təqsirləndirilən şəxsin müdafiəsini onların təyin etdiyi nümayəndənin həyata keçirməsinin ədalət mühakiməsinin maraqlarının tələb etdiyi barədə qərar qəbul edilərkən bu hüquq müəyyən məhdudiyyətlərə məruz qala bilər. Milli məhkəmələr müdafiəçi təyin edərkən sözsüz ki, təqsirləndirilən şəxsin arzusunu nəzərə almalıdırlar. Bununla yanaşı, əgər ədalət mühakiməsinin maraqlarının tələb etdiyi nəticəsinə gəlmək üçün kifayət qədər müvafiq əsaslar olduqda məhkəmələr bu arzuları nəzərə almadan da qərar qəbul edə bilərlər.

Hazırkı iş üzrə H.A.Abbasova dövlət hesabına müdafiəçi təyin edilərkən onun arzusu nəzərə alınmamış, dövlət hesabına müdafiəçi təyin edilməsi barədə qanunvericiliyin müddəaları ona izah edilməmiş, hakim qərarı ilə ona təyin edilmiş müdafiəçiyə etiraz məsələsi məhkəmə baxışı iclasında həll edilməmişdir. Bundan başqa təqsirləndirilən

şəxsin müdafiəsini hazırlamaq üçün məhkəmə iclasının 10 gün müddətinə təxirə salınması barədə vəsatəti də müzakirə edilməmişdir. Beləliklə də təqsirləndirilən şəxsin “İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqların Müdafiəsi Haqqında” Avropa Konvensiyasının 6-cı maddəsinin 3-cü bəndinin “b” və “c” yarımbəndlərində, eləcə də Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 19.4.3-cü və 91-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş hüquqları kifayət qədər təmin edilməmişdir.

Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 391.8.6-cı və 391.8.8-ci maddələrinə əsasən birinci instansiya məhkəməsində məhkəmə baxışı təqsirləndirilən şəxsin müdafiə hüquqlarının pozulması ilə keçirildikdə; birinci instansiya məhkəməsində məhkəmə baxışı dövlət ittihamçısının, təqsirləndirilən şəxsin və ya onun müdafiəçisinin iştirakına dair tələblərin pozulması ilə keçirildikdə apellyasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya şikayətinə və apellyasiya protestinə baxılmasına xitam verilməsi və cinayət işinin, məhkəməyədək sadələşdirilmiş icraat materiallarının və ya xüsusi ittiham qaydasında şikayət üzrə materialların birinci instansiya məhkəməsinə qaytarılması haqqında qərar çıxarır. Ona görə də Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət kollegiyası haqlı olaraq birinci instansiya məhkəməsinin iş üzrə qərarlarını ləğv edərək təqsirləndirilən şəxsin hüquqlarının təmin edilməsi məqsədi ilə cinayət işini yenidən baxılması üçün birinci instansiya məhkəməsinə qaytarmışdır.

Şərh edilənlərə əsasən və Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 419.10.1-ci maddəsinə rəhbər tutaraq Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət Kollegiyası H.A.Abbasovun barəsində Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət kollegiyasının 11 fevral 2011-ci il tarixli ilkin baxış iclasının qərarı dəyişikliksiz, kassasiya şikayətini isə təmin edilmədən saxlanılmışdır.

MÜLKİ İŞLƏR ÜZRƏ MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN

Şəxsə mənəvi zərərin ödənilməsi nəinki həqiqətə uyğun olmayan məlumatların yayılması nəticəsində şərəf və ləyaqətinin ləkələnməsi hallarının, habelə digər şəxsi və əmlak hüquqlarının pozulması ilə əlaqədar onun mənəvi sarsıntı və iztirab keçirdiyi hallara da şamil edilir

Göyçay rayon məhkəməsinin 30 iyul 2010-cu il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı A.İ.Hüseynovanın cavabdeh A.C.Soltanova qarşı mənəvi zərərin ödənilməsi barədə iddiası qismən təmin edilərək A.C.Soltanovdan 1500 manat məbləğində mənəvi zərər, 500 manat məbləğində hüquqi yardım xərci tutulub A.İ.Hüseynovaya verilmiş, iddianın qalan hissəsi təmin edilməmişdir.

Şəki Apellyasiya Məhkəməsi MK-nın 10 dekabr 2010-cu il tarixli qətnaməsi ilə Göyçay rayon məhkəməsinin qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi MK-nın 26 aprel 2011-ci il tarixli qərarı ilə Şəki Apellyasiya Məhkəməsi MK-nın qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

İş materiallarından görünür ki, A.İ.Hüseynova A.C.Soltanova qarşı iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edib, ona vurulmuş 20 000 (iyirmi min) manat məbləğində mənəvi zərərin və bu tələblə əlaqədar hüquqi yardım üçün çəkdiyi 3000 (üç min) manat məbləğində xərcin A.C.Soltanovdan tutulub ona ödənilməsi barədə qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişdir.

A.İ.Hüseynova iddia tələblərini bununla əsaslandırmışdır ki, o, cavabdeh A.C.Soltanov ilə 05 noyabr 2007-ci il tarixdə faktiki evlənib Göyçay rayonu, 1-ci Ərəbcəbirli kəndində yerləşən anası Rəşidova Almara Muxtar qızına məxsus evə gəlin aparılmışdır. Nikahları 02 noyabr 2007-ci il tarixdə Göyçay rayon VVADQ şöbəsində rəsmiləşdirilmişdir. Onların 12 avqust 2008-ci il tarixdə Soltanlı Aysu Azad qızı adlı uşaqları doğulmuşdur. Evliliklərinin ilk vaxtlarında cavabdehlə münasibətləri normal olmuş, 2008-ci ilin yay aylarından münasibətləri pisləşmiş, nəticədə birlikdə yaşamaları qeyri - mümkün olmuşdur.

A.C.Soltanov 2008-ci ilin yay aylarından başlayaraq mütəmadi onu döyüb, təhqir etmiş və ona işgəncə vermişdir. Nəhayət 01 noyabr 2009-cu il tarixdə A.C.Soltanov ona müxtəlif bədən xəsarətləri yetirmişdir. O, bununla əlaqədar 17 gün xəstəxanada müalicə olunduqdan sonra atası evinə getmişdir. Bu fakt, Göyçay rayon məhkəməsinin qüvvədə olan 17 fevral 2010-cu il tarixli hökmü ilə təsdiq olunur. A.C.Soltanov həmin hökmə Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 127.1-ci maddəsi ilə təqsirli bilinərək, aylıq qazancının 10 % dövlət nəfinə tutulmaqla, 2 il müdətində islah işləri cəzasına məhkum edilmişdir. O, Göyçay şəhərindəki Ziya Bunyadov adına 3 saylı orta məktəbdə Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi işləyir. Cavabdeh ona qarşı etdiyi qanunsuz hərəkətlərlə onu camaat, müəllim kollektivi və şagirdləri arasında biabır etmişdir. A.S.Soltanovun hərəkətləri onun şüuruna təsir göstərməklə onda psixoloji sarsıntıya səbəb olmuşdur. O, cavabdehdən mənəvi zərər tutulması barədə iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət etmiş, buna görə ona hüquqi yardım göstərən "Çalxan" MMC-yə 17 mart 2010-cu il tarixli "Tapşırıq müqaviləsi" nə əsasən 3000 (üç min) manat pul ödəmişdir. A.C.Soltanov ona vurulmuş mənəvi və maddi zərəri ödəməlidir.

A.C.Soltanov kassasiya şikayətində Şəki Apellyasiya Məhkəməsi MK-nın 10 dekabr 2010-cu il tarixli qətnaməsinin ləğv edilməsini və işin yeni apellyasiya baxışına göndərilməsini xahiş etmişdir. O, kassasiya şikayətini Şəki Apellyasiya Məhkəməsinin MK-da həmin işə baxıldıqda maddi və prosessual qanun pozuntularına yol verilməsi dəlilləri ilə əsaslandırmışdır.

A.C.Soltanov kassasiya şikayətində bildirmişdir ki, ailə qurduqları vaxtdan 31 oktyabr 2009-cu ilə kimi onunla iddiaçı A.I.Hüseynova arasında mehriban və səmimi münasibət olmuşdur. 31 oktyabr 2009-cu il tarixdə qızları xəstə olduğu üçün o, A.I.Hüseynovaya bacısının “xinayətdi” məclisinə getməsinə etiraz etmişdir. Mübahisə zəminində o, A.I.Hüseynovaya bir şillə vurmuşdur. A.I.Hüseynovanın atası onu saxta yollarla xəstəxanaya qoyub, orada 17 gün müalicə olunmasına nail olmuşdur. Bundan yarım il sonra isə mənəvi zərərin ödənilməsi barədə ona qarşı məhkəmədə iddia qaldırılmışdır. A.I.Hüseynovanın iddiasını qismən təmin edən aşağı instansiya məhkəmələri işin hallarına düzgün hüquqi qiymət verməmişlər.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 46-cı maddəsinin birinci hissəsinə görə hər kəsin öz şərəf və ləyaqətini müdafiə etmək hüququ vardır. Həmin maddənin ikinci hissəsinə görə şəxsiyyətin ləyaqəti dövlət tərəfindən qorunur. Heç bir hal şəxsiyyətin ləyaqətinin alçaldılmasına əsas verə bilməz.

Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 23.1-ci maddəsinə görə fiziki şəxs onun şərəfini, ləyaqətini və ya işgüzar nüfuzunu ləkələyən, şəxsi və ailə həyatının sirlərini və ya şəxsi toxunulmazlığını pozan məlumatların məhkəmə qaydasında təkzib olunmasını tələb edə bilər, bu şərtlə ki, həmin məlumatları yaymış şəxs onların həqiqətə uyğun olduğunu sübuta yetirməsin.

Məhkəmə Kollegiyası qeyd edib ki, fiziki şəxsin şərəf və ləyaqətinin alçaldılması təkcə onun barəsində həqiqətə uyğun olmayan məlumatın yayılması ilə məhdudlaşmır. İstənilən hərəkət və yaxud hərəkətsizlik şərəf və ləyaqətə təcavüz edən əməl kimi qiymətləndirilə bilər. Hər hansı hərəkət və yaxud hərəkətsizlik istehsalat-təsərrüfat, xidmət və ictimai fəaliyyətlə əlaqədar cəmiyyət, kollektiv və yaxud ayrı-ayrı şəxslər arasında vətəndaş barəsində mənfi rəy yaradırsa, o, şərəf və ləyaqəti ləkələyən məlumat hesab edilə bilər.

İşin məhkəmə tərəfindən müəyyən olunmuş hallarından görünür ki, cavabdeh A.C.Soltanov iddiaçı A.I.Hüseynovanı söyüb

qəsdən şillə və yumruqla vuraraq, başın sağ tərəf-ənsə nahiyəsinin, sol gicgah nahiyəsinin yumşaq toxumasının dərialt şişkinliyi, hematoması, sol bazunun aşağı 3|1-nin tiş hissəsinin, döş qəfəsinin, döş qəfəsinin ön səthində sağ yuxarı iç hissəsinin, gövdəsinin arxa hissəsində sağ kürəkəlti nahiyənin qançırları və qapalı kəllə-beyin travması fonunda əmələ gələn üçlü sinirin ağrılarla müşayiət olunan nevrolojiyadan ibarət, dərəcəsinə görə sağlamlığın uzun müddətə pozulmasına səbəb olan sağlamlığa az ağır zərər vuran xəsarətlər yetirmişdir. Cavabdeh A.I.Soltanov həmin əməlinə görə Göyçay rayon məhkəməsinin 17 fevral 2010-cu il tarixli, 1(046)-18|2010 sayılı hökmü ilə Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 127.1-ci maddəsi ilə təqsirli bilinib, aylıq qazancının 10 faizi dövlət nəfəsinə tutulmaqla, 2 il müddətinə islah işləri cəzasına məhkum edilmişdir.

“İnsan hüquqlarının və Əsas Azadlıqlarının Müdafiəsi Haqqında” Konvensiyanın 41-ci maddəsinə əsasən mənəvi zərər şəxsə qeyri-əmlak, habelə əmlak zərəri vurulduqda ödənilə bilər.

“Mənəvi zərərin ödənilməsi barədə qanunvericiliyin məhkəmələr tərəfindən tətbiqi təcrübəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi Plenumunun 03 noyabr 2008-ci il tarixli 7 sayılı qərarının 2-ci bəndinə görə “mənəvi zərər” anlayışı insanın anadangəlmə və ya qanun əsasında ona mənsub olan şəxsi qeyri-əmlak xarakterli hüquq və azadlıqlarının, habelə əmlak hüquqlarının pozulması nəticəsində mənəvi sarsıntı və iztirab keçirməsini ifadə edir. Zərərçəkən fiziki şəxsin mənəvi sarsıntı keçirməsi dedikdə ona qarşı törədilən qanunsuz hərəkətin və ya hərəkətsizliyin süurunda müəyyən mənfi psixi reaksiyaya səbəb olması, iztirab keçirməsi dedikdə isə onun sağlamlığının pozulması nəticəsində fiziki əzab çəkməsi anlaşılır. Mənəvi zərərin ödənilməsi ilə əlaqədar qanunvericiliyin müddəaları nəzərə alınmaqla şəxsə mənəvi zərər vurulması onun yaxın qohumlarını və ya iş yerini itirməsi, fəal ictimai həyat tərzindən məhrum olması, şəxsi, ailə və tibbi sirlərinin açıqlanması, şərəf, ləyaqət və işgüzar nüfuzunun ləkələnməsi, hər hansı başqa hüquqlarının müvəqqəti olaraq

məhdudlaşdırılması və ya həmin hüquqlardan məhrum olması, sağlamlığına xəsarət yetirilməsi və s. hallarda özünü büruzə verə bilər.

Mənəvi zərərin miqdarı işin konkret hallarından asılı olaraq məhkəmə tərəfindən müəyyən edilir. İşin konkret hallarını, cavabdehin təqsir dərəcəsinə nəzərə alaraq Göyçay rayon məhkəməsi cavabdeh A.C.Soltanovdan iddiaçı A.I.Hüseynovanın xeyrinə 1500 manat məbləğində mənəvi zərər,

500 manat məbləğində hüquqi xidmət haqqı tutmuşdur. Məhkəmə Kollegiyası həmin məbləğlərin ödənilməsi əsaslarını qanuni, ödəniş məbləğlərini ağılabatan hesab etmişdir. Buna görə A.C.Soltanovun kassasiya şikayətinin dəlilləri əsassız hesab edilib, həmin işə baxıldıqda maddi və prosessual hüquq normaları düzgün tətbiq edildiyinə görə Şəki Apellyasiya Məhkəməsi M-K-nın qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılması üçün əsaslar

Masallı rayon məhkəməsinin 24 aprel 2007-ci il tarixli qətnaməsi ilə N.S.Hüseynovun Masallı rayonunun Aşurlu kəndində 627 kv. torpaq sahəsi üzərində uzunluğunu 18 metr, eni 12 metr olan bina üzərində mülkiyyət hüququ tanınmışdır.

Masallı rayon məhkəməsinin 30 yanvar 2008-ci il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçılar A.Ə.İbrahimova, C.Y.Aslanova, Z.M.Əkbərov və M.Z.Əkbərovun cavabdehlər N.S.Hüseynova, S.M.Əkbərova, Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin Hüquqi Şəxslərin Dövlət Qeydiyyatı üzrə Lənkəran bölgə şöbəsinə və Masallı rayonunun Aşurlu Bələdiyyəsinə qarşı "A" Kooperativinin adından verilmiş qərarların, həmin kooperativin "N" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətə (MMC-yə) çevrilməsi barədə təsis sənədlərinin, Hüquqi Şəxsin adında edilmiş dəyişikliyin dövlət qeydiyyatı haqqında şəhadətnamənin və Masallı rayonunun Aşurlu Bələdiyyəsinin 26 dekabr 2006-cı il tarixli torpaq alqı-satqısı barədə qərarının və bununla bağlı torpaqayırma sənədlərinin etibarsız hesab edilməsi, "N" MMC-nin qeydiyyatının ləğv, "A" kooperativinin qeydiyyatının bərpa edilməsi, əmlak payının və vurulmuş zərərin ödənilməsinə dair iddiaları qismən təmin edilib A.Ə.İbrahimovanın, C.Y.Aslanovanın və M.Z.Əkbərovun, eləcə də mərhum S.M.Əkbərovun hər birinin 1800 manat məbləğində ödənilməmiş əmlak paylarının, eləcə də Z.M.Əkbərovun əmlak payının ödənilməmiş 600 manatın, cəmi 7800 manat

məbləğində pulun S.M.Əkbərovdan alınaraq onlara verilməsi, mərhum S.Əkbərovun ödənilməmiş əmlak payı olan 1800 manat məbləğində pulun A.İbrahimovaya və C.Aslanovaya verilməsi, Masallı rayonu Aşurlu Bələdiyyəsinin 26 dekabr 2006-cı il tarixli torpaq alqı-satqısı ilə əlaqədar qərarının və bununla bağlı torpaqayırma sənədlərinin etibarsız hesab edilməsi qət edilmiş, iddianın "A" Kooperativinin adından verilmiş qərarların, kooperativin "N" MMC-yə çevrilməsi barədə təsis sənədlərinin, Hüquqi Şəxsin adında edilmiş dəyişikliyin dövlət qeydiyyatı haqqında şəhadətnamənin etibarsız hesab edilməsi, "N" MMC-nin qeydiyyatının ləğv olunması, "A" kooperativinin qeydiyyatının bərpa edilməsi və zərərin ödənilməsi barədə iddia tələbləri rədd edilmişdir.

Şırvan Apellyasiya Məhkəməsi MİÜMK-nın 17 iyun 2008-ci il tarixli qətnaməsi ilə iş üzrə Masallı rayon məhkəməsinin qətnaməsi ləğv edilib, A.İbrahimovanın, C.Aslanovanın, Z.Əkbərovun və M.Əkbərovun iddia tələbləri qismən təmin olunaraq "A" kooperativinin adından verilmiş 02 yanvar 1992-ci il tarixli 1 saylı, 28 iyul 2003-cü il tarixli 02 saylı, 18 avqust 2003-cü il tarixli 02 saylı, 25 mart 2005-ci il tarixli 13 saylı, 21 may 2005-ci il tarixli 14 saylı, 23 mart 2006-cı il tarixli 18 saylı, 20 iyun 2006-cı il tarixli qərarlarının etibarsız hesab edilməsi, "A" kooperativinin "N" MMC-nə çevrilməsi barədə N.S.Hüseynov tərəfindən verilmiş 18 iyul 2006-cı il tarixli qərarın, 10 iyul 2006-cı il

tarixli təhvil-qəbul aktının, 18 iyul 2006-cı il tarixdə təsdiq edilmiş “N” MMC –nin nizamnaməsinin, Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin Hüquqi Şəxslərin Dövlət Qeydiyyatı üzrə Lənkəran Bölgə Şöbəsi tərəfindən “N”MMC-yə verilmiş Dövlət Qeydiyyatı Haqqında 25 iyul 2006-cı il tarixli 05|U-414 qeydiyyat nömrəli şəhadətnamənin və digər təsis sənədlərinin, “N” MMC-nin hüquqi şəxs kimi qeydiyyatının ləğv edilməsi, Masallı rayonu Aşurlu Bələdiyyəsinin 26 dekabr 2006-cı il tarixli torpaq alqı-satqısı ilə əlaqədar qərarının və bununla bağlı digər torpaqayırma sənədlərinin etibarsız hesab edilməsi, “A” kooperativinin hüquqi şəxs kimi qeydiyyatının bərpa olunması, “A” kooperativinin yeməxana binası və digər əmlaklarının cavabdehlər S.M.Əkbərovdan və N.S.Hüseynovdan alınıb iddiaçılar A.Ə.İbrahimovaya, C.Y.Aslanovaya, Z.M.Əkbərova və M.Z.Əkbərova qaytarılması qət edilmiş, iddianın torpaq sahəsinin iddiaçılara satılması məsələsinin Masallı rayonunun Aşurlu Bələdiyyəsinə həvalə edilməsi, əldən çıxmış faydaya və ziyana görə ödənişlərin verilməsi hissəsi təmin edilməmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi MİÜMK-nın 07 oktyabr 2008-ci il tarixli qərarı ilə iş üzrə Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi MİÜMK-nın 17 iyun 2008-ci il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

A.Ə.İbrahimova, C.Y.Aslanova, Z.M.Əkbərov və M.Z.Əkbərov cavabdehlər N.S.Hüseynova və S.M.Əkbərov, Masallı rayonu Aşurlu Bələdiyyəsinə və Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi Hüquqi Şəxslərin Dövlət Qeydiyyatı üzrə Lənkəran Bölgə Şöbəsinə qarşı iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edib “A” kooperativinin adından verilmiş qərarların, həmin kooperativin “N” MMC-yə çevrilməsi barədə təsis sənədlərinin, Hüquqi şəxsin adında edilmiş dəyişikliyin dövlət qeydiyyatı haqqında şəhadətnamənin və Masallı rayonu Aşurlu Bələdiyyəsinin 26 dekabr 2006-cı il tarixli torpaq alqı-satqısı ilə əlaqədar qərarının və bununla bağlı digər sənədlərinin etibarsız hesab edilməsi, “N” MMC-nin qeydiyyatının ləğv olunması, “A” kooperativinin qeydiyyatının

bərpa edilməsi, kooperativdə əmlak payı və vurulmuş zərərin ödənilməsi barədə qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişlər.

Mülki işin məhkəmə baxışı zamanı A.Ə.İbrahimova, C.Y.Aslanova, Z.M.Əkbərov və M.Z.Əkbərov iddia ərizəsinə əlavələrlə məhkəməyə müraciət edərək iddia tələblərini artırıb S.M.Əkbərovdan özlərinin və mərhum S.M.Əkbərovun əmlak paylarının alınaraq onlara verilməsi, həmçinin kooperativin fəaliyyətinin dayanması nəticəsində əldən çıxmış 9000 manat məbləğində faydanın kooperativə vurulmuş ziyan kimi qiymətləndirilib S.Əkbərov və N.Hüseynovdan alınıb onlara verilməsi barədə qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişlər.

İddiaçılar öz tələblərini bununla əsaslandırmışlar ki, 1988-ci ilin dekabr ayında A.Ə.İbrahimova, C.Y.Aslanova, Z.M.Əkbərov və M.Z.Əkbərov S.M.Əkbərovun təsisçiliyi ilə Masallı rayonunun Bədəlan kəndində “A” adlı ictimai iaşə kooperativi yaradılmışdır. Həmin kooperativ Masallı rayonu XDS İK-nin 12 oktyabr 1988-ci il tarixli qərarı ilə qeydiyyata alınmışdır. Kooperativin ümumi yığıncağının 25 dekabr 1988-ci il tarixli 1 sayılı qərarı ilə S.M.Əkbərov kooperativin sədri seçilmişdir. Kooperativ əhaliyə ictimai iaşə xidməti göstərməklə məşğul olmuşdur. 1989-cu ildə kooperativ öz vəsaiti hesabına yeməxana binasının inşasına başlamış, həmin ildə kafe binası və digər köməkçi tikililərin inşasının başa çatdırılması üçün Masallı rayon dövlət bankından 16 000 sovet rublu məbləğində kredit götürmüşdür. Həmin vəsaitin hesabına və Masallı rayon XDS İK-nin tərtib və təsdiq etdiyi layihə-smeta sənədləri əsasında kooperativ 1989-cu ildə kafe binası, tövlə və sair yardımçı tikililərin inşasını başa çatdırmışdır. Binanın smeta sənədlərinə əsasən onun balans dəyəri 38.315 sovet rublu təşkil etmişdir. Masallı rayon XDS İK-nin qərarı ilə “A” kooperativinin istifadəsinə müvafiq yerquruluşu sənədləri əsasında mal-qara saxlamaq üçün 1,5 ha torpaq sahəsi ayrılmışdır. Masallı rayon XDS İK-nin Torpaq komissiyasının 26 sentyabr 1988-ci il tarixli aktı və qərarı ilə kooperativin yeməxanasının tikintisi altına Bədəlan kəndinin daxilində sabiq Əzizbəyov adına sovxozun əkinə yararsız torpaq sahəsinin 0,03 ha torpaq sahəsi

ayrılmışdır. Kooperativ torpaq vergisi, digər vergi və rüsumları, kooperativ üzvləri isə üzlük haqqını vaxtı-vaxtında ödəmiş və kooperativdə pay haqqına malik olmuşlar. 29 noyabr 1991-ci il tarixdə kooperativin sədri S.Əkbərov vəfat etmişdir. Onun ölümündən sonra kooperativini onun arvadı A.İbrahimova kooperativ üzvlərinin ümumi razılığı ilə idarə etmiş, kooperativin dövlətdən götürdüyü ssudanı borclu kooperativin adından ödəmişdir. Kooperativin üzvləri yalnız onlar qalmış və digər hər hansı şəxsi kooperativə üzv kimi qəbul etməmişlər. Lakin sonradan onlara məlum olmuşdur ki, mərhum S.Əkbərovun qardaşı S.M.Əkbərov kooperativə heç bir pay qoymadığı və kooperativ üzvlərinin məlumatı və razılığı olmadığı halda, onların adından saxta protokol tərtib etməklə özünü kooperativin sədri seçdirmişdir. Daha sonra kooperativ üzvlərinin iştirakı olmadan 23 mart 2006-cı il tarixdə özünün, Z.M.Əkbərov və M.M.Həsənovun güya iştirakları ilə keçirilmiş iclasda o, kooperativin sədrliyindən azad olunub N.S.Hüseynov kooperativə üzv qəbul edilməklə kooperativin sədri seçilmişdir. Kooperativin 20 iyun 2006-cı il tarixli digər qərarı ilə S.M.Əkbərov, Z.M.Əkbərov və M.M.Həsənov kooperativin təsisçiliyindən azad edilmiş, N.S.Hüseynov kooperativin tək təsisçisi qalmışdır. Onun 18 iyul 2006-cı il tarixli qərarı ilə “A” kooperativinin adı və təşkilatı hüquqi forması dəyişdirilərək “N” MMC-ə çevrilmişdir. Ədliyyə Nazirliyinin Hüquqi Şəxslərin Qeydiyyatı üzrə Lənkəran bölgə şöbəsi tərəfindən “N” MMC-yə 25 iyul 2005-ci il tarixli 05/U-414 sayılı Hüquqi şəxsin adına edilmiş dəyişikliyin dövlət qeydiyyat haqqında şəhadətnamə vermişdir. Qeyri-qanuni həyata keçirilən həmin çevrilmədən onların məlumatları olmamışdır. Onlar kooperativin üzvlüyündən azad edilsələr də nə onlara, nə də ki mərhum S.Əkbərovun varislərinə əmlak payı verilməmişdir. Bundan sonra Kooperativin qanuni istifadəsində olan binanın altında və ətrafında olan torpaq sahəsi Masallı rayonu Aşurlu Bələdiyyəsinin 26 dekabr 2006-cı il tarixli qərarı ilə N.S.Hüseynova satılmış, bununla bağlı Masallı rayon torpaq şöbəsi tərəfindən müvafiq torpaqayırma sənədləri hazırlanaraq verilmişdir. Nəticədə onlar özlərinin mülkiyyətlərində olan əmlakdan

qeyri-qanuni yolla məhrum edilmişlər. Cavabdehlər N.S.Hüseynov və S.M.Əkbərovun hərəkətlərinin qanunsuzluğu kooperativin həqiqi üzvlərinin razılığı olmadan kooperativə üzv qəbul edilmələri, iclas keçirmələri və kooperativin həqiqi üzvlərinin orada olan əmlaklarının mənimsənilməsində ifadə olunmuşdur. Hüquqi şəxslərin qeydiyyatı üzrə Lənkəran bölgə şöbəsi isə onlara təqdim edilmiş sənədləri araşdırmadan, həmin sənədlərin qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olub-olmamasını yoxlamadan hüquqi şəxsin adına verilmiş dəyişikliyin dövlət qeydiyyatı haqqında şəhadətnamə vermiş, “Hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı və dövlət reyestri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun, Aşurlu Bələdiyyəsi isə “A” kooperativinə məxsus torpaq sahəsini qeyri-qanuni olaraq N.Hüseynova satmaqla “Bələdiyyə torpaqlarının idarə edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunun və Torpaq Məcəlləsinin tələblərini pozmuşdur. Onlar bu qanunsuzluqlar nəticəsində öz əmlaklarından, yəni kooperativdən faktiki məhrum olduqlarını Aşurlu Bələdiyyəsi tərəfindən torpağın alqı-satqısı həyata keçirildikdən sonra xəbər tutmuşlar. Həmin vaxtdan daha əvvəl olan qanunsuzluqlar barədə isə onların məlumatları olmamış, həmin qanunsuzluqları özündə əks etdirən sənədlər cavabdehlərdə olmuşdur. Auditor yoxlaması zamanı kooperativdə 10 payın olması və hər bir payın dəyərinin 1800 manat olmasının müəyyən edilməsinə baxmayaraq onların payı və mərhum Sahib Əkbərovun payı vərəsələrinə verilməmişdir. Onlar kooperativin fəaliyyətinin dayanması nəticəsində bir il yarım müddət ərzində 9000 manat məbləğində gəlirdən məhrum olmuşlar. Yuxarıda şərh edilənlərə əsasən məhkəmədən “A” Kooperativinin adından verilmiş qanunsuz qərarların, həmin kooperativin “N” MMC-yə çevrilməsi barədə təsis sənədlərinin, Hüquqi şəxsin adına edilmiş dəyişikliyin dövlət qeydiyyatı haqqında Şəhadətnamənin və Masallı rayonu Aşurlu Bələdiyyəsinin 26 dekabr 2006-cı il tarixli torpaq alqı-satqısı barədə qərarının və bununla bağlı digər sənədlərinin etibarsız hesab edilməsi, “N” MMC-nin qeydiyyatının ləğv olunması, “A” kooperativinin qeydiyyatının bərpa edilməsi, onlara, həmçinin S. Əkbərova

verilməmiş əmlak payının cavabdeh S.M.Əkbərovdan alınıb verilməsi, S.Əkbərov və N.Hüseynovdan əldə çıxmış fayda olan 9000 manat məbləğində pulun alınıb onlara verilməsi barədə qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişlər.

İş üzrə yuxarıda göstərilən məhkəmə qərarları çıxarılmışdır.

Cavabdeh N.S.Hüseynov Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumuna yeni açılmış hallar üzrə işə yenidən baxılması haqqında ərizəsində kassasiya və apellyasiya instansiyası məhkəmələri Masallı rayon məhkəməsinin 24 aprel 2007-ci il tarixli qətnaməsini nəzərə almadan işə baxaraq onun mülkiyyətində olan binanın və torpağın geri qaytarılması barədə qərar qəbul etdiklərini göstərmiş və həmin məhkəmə aktlarının ləğv edilərək işi aidiyyəti üzrə məhkəməyə yenidən baxılması üçün göndərilməsini xahiş etmişdir.

Plenum məruzəçini, yeni açılmış hallara dair ərizənin məzmununa uyğun izahat verib onun təmin olunmasını xahiş edən cavabdeh N.Hüseynovun vəkilinin, ərizənin rədd edilməsinə dair iddiaçı A.İbrahimovanın və onun vəkilinin izahatlarını dinləyib, ərizənin dəlillərini müzakirə edərək hesab edir ki, ərizə təmin olunmalı, iş üzrə məhkəmə qərarları ləğv edilməklə iş aidiyyəti üzrə Masallı rayon məhkəməsinə göndərilməlidir.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 432.1-ci maddəsinə əsasən qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxıla bilər.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 433-cü maddəsinə əsasən qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumu baxır.

Həmin Məcəllənin 438.1, 438.2-ci maddələrinə əsasən Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumu yeni açılmış hallar üzrə qətnaməyə, qərardada və ya qərara baxdıqda ya ərizəni təmin edib məhkəmə aktlarını ləğv edir, ya da yenidən baxmağı rədd edir. Məhkəmə aktları ləğv edildikdə, iş bu Məcəllənin 3 və 4-cü fəsillərinə uyğun olaraq aidiyyəti üzrə məhkəməyə göndərilir və bu Məcəllə ilə müəyyən olunmuş qaydalar üzrə məhkəmə tərəfindən yenidən baxılır.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 432.2.1-ci maddəsində müəyyən olunmuş hüquqi əsaslar olduqda yeni açılmış hallar üzrə işə yenidən baxılması haqqında ərizə Ali Məhkəmə Plenumunun müzakirəsinə çıxarıla bilər.

İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin “Yeroqova Rusiya Federasiyasına qarşı” işi üzrə 29 may 2008-ci tarixli qərarında gəldiyi hüquqi mövqeyə görə “işə aid və məhkəmə prosesi gedişində mövcud olan, lakin hakimdən gizli qalmış və yalnız məhkəmə araşdırmasından sonra məlum olmuş hallar «yeni açılmış hallardır».

İş materiallarından görünür ki, Masallı rayon məhkəməsinin 24 aprel 2007-ci il tarixli qətnaməsi mövcud olsa da birinci, apellyasiya və kassasiya instansiyası məhkəmələrində işə baxan hakimlərə bəlli olmamış, həmin qətnamə barədə iş materiallarında hər hansı məlumat yoxdur.

N.S.Hüseynovun yeni açılmış hallar üzrə işə yenidən baxılması haqqında ərizəsinə əlavə etdiyi Masallı rayon məhkəməsinin 24 aprel 2007-ci il tarixli qətnaməsinin surətindən görünür ki, N.S.Hüseynovun Masallı rayonunun Aşurlu kəndində 627 kv.m. torpaq sahəsi üzərində uzununu 18 metr, eni 12 metr olan bina üzərində mülkiyyət hüququ tanınmışdır.

Plenum hesab edir ki, Masallı rayon məhkəməsinin qeyd olunan 24 aprel 2007-ci il tarixli qətnaməsi hazırkı iş üzrə, yəni A.Ə.İbrahimova və qeyrilərinin cavabdeh N.S.Hüseynova və qeyrilərinə qarşı qərarların, təsis sənədlərinin, şəhadətnamənin, torpaqayırma sənədlərinin etibarsız hesab edilməsi, qeydiyyatın ləğvi və qeydiyyatın bərpa edilməsi, əmlak payının və vurulmuş zərərin ölənməsi tələbinə dair mülki iş üzrə yeni açılmış haldır və bu hal işə əvvəllər baxan məhkəmələrə məlum olmadığından iş üzrə məhkəmə qərarları ləğv edilməli və iş aidiyyəti üzrə baxılması üçün birinci instansiya məhkəməsinə göndərilməlidir.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 88, 106.1, 217.3, 217.4-cü maddələrinin tələbinə əsasən məhkəmə sübutlara obyektiv, qərəzsiz, hərtərəfli və tam baxdıqdan sonra həmin sübutlara tətbiq edilməli hüquq normalarına müvafiq olaraq qiymət verilir. İşdə iştirak edən şəxslərin iş üçün əhəmiyyətli olan və

onlara məlum olan faktlar barədə izahatları iş üzrə toplanmış digər sübutlarla yanaşı yoxlanılmalı və qiymətləndirilməlidir. Məhkəmənin qətnaməsi iş üzrə müəyyən edilmiş həqiqi hallara və tərəflərin qarşılıqlı münasibətlərinə uyğun yalnız məhkəmə iclasında tədqiq olunmuş sübutlarla əsaslandırılmalıdır.

İşin məhkəmə baxışında yuxarıda qeyd olunan prosessual qanunverciliyin tələblərinə müvafiq qaydada sübutlar obyektiv, tam və hərtərəfli araşdırılmalı və onlara tətbiq edilməli hüquq normalarına müvafiq olaraq qiymət verilməli, maddi və prosessual hüquq normaları düzgün tətbiq olunmalı, iş üzrə qanuni və əsaslı qərar qəbul edilməlidir.

Qeyd edilənlərə əsasən və Azərbaycan

Respublikası MPM-nin 430, 432, 437-438-ci maddələrini rəhbər tutaraq Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumu cavabdeh N.S.Hüseynovun qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılması haqqında ərizəsini təmin etmiş, iş üzrə Masallı rayon məhkəməsinin 30 yanvar 2008-ci il tarixli qətnaməsi, onunla əlaqədar Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi MİÜMK-nın 17 iyun 2008-ci il tarixli qətnaməsini və Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi MİÜMK-nın 07 oktyabr 2008-ci il tarixli qərarını yeni açılmış hallar əsasında ləğv edərək, iş prosessual qanunla müəyyən edilən qaydalara uyğun olaraq aidiyyəti üzrə baxılması üçün Masallı rayon məhkəməsinə göndərilməlidir.

Qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılmasına dair ərizənin rədd edilməsi üçün əsaslar

Xətai rayon məhkəməsinin 25 iyul 2003-cü il tarixli qətnaməsi ilə ilkin iddia təmin edilərək Y.A.Yabekovanın Bakı şəhəri, Neapol küçəsi, 24 a saylı evin 143-cü mənzildən və qeydiyyatdan çıxarılması, qarşılıqlı iddianın isə rədd edilməsi qət edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Apellyasiya Məhkəməsinin MİÜMK-nın 06 noyabr 2003-cü il tarixli qətnaməsi ilə iş üzrə Xətai rayon məhkəməsinin 25 iyul 2003-cü il tarixli qətnaməsi ləğv edilərək ilkin iddia rədd edilmiş, qarşılıqlı iddia təmin edilərək M.Ə.Səfərova ilə Y.A.Yabekova arasında 31 oktyabr 2001-ci il tarixdə Bakı şəhər 18 saylı Dövlət Notariat Kontorunda bağlanmış 139573 saylı alqı-satqı müqaviləsi etibarsız hesab edilmiş, M.Ə.Səfərovanın Bakı şəhəri, Neapol küçəsi, 24 a saylı evin 143-cü mənzilinə xüsusi mülkiyyət hüququna dair 30/1194 saylı, 17 yanvar 2002-ci il tarixli qeydiyyat vəsiqəsi ləğv edilmiş, Y.A.Yabekovanın adına Bakı şəhəri, Neapol küçəsi, 24 a saylı evin 143-cü mənzilinə xüsusi mülkiyyət hüququna dair qeydiyyat vəsiqəsinin verilməsi Bakı şəhəri Tİ və MHQİ-nə tapşırılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Apellyasiya

Məhkəməsinin MİÜMK-nın 06 noyabr 2003-cü il tarixli xüsusi qərardadı ilə M.Ə.Səfərovanın Y.A.Yabekovaya qarşı mənzildən və qeydiyyatdan çıxarılma tələbinə dair mülki iş üzrə iddiaçı M.Ə.Səfərova və Ə.A.Səfərovanın hərəkətlərində dələduzluq və qanunsuz sahibkarlıq cinayətinin əlamətlərinin olması barədə Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğuna xəbər verilməsi qərara alınmışdır.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi MİÜMK-nın 28 yanvar 2004-cü il tarixli qərarı ilə iş üzrə Azərbaycan Respublikası Apellyasiya Məhkəməsinin MİÜMK-nın 06 noyabr 2003-cü il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

İddiaçı M.Ə.Səfərova cavabdeh Y.A.Yabekovaya qarşı iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edib Bakı şəhəri, Neapol küçəsi, 24 a saylı evin 143-cü mənzilinin yaşayış sahəsindən və qeydiyyatdan çıxarılması barədə qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişdir.

İddiaçı öz tələbini bununla əsaslandırmışdır ki, 31.10.2001-ci il tarixdə 139573 saylı müqaviləyə əsasən Bakı şəhəri, Neapol küçəsi, 24 a saylı evin 143-cü mənzilini Y.A.Yabekovadan 37.800.000 manata almışdır.

17.01.2002-ci il tarixdə həmin mənzilə onun adına 102529 saylı qeydiyyat vəsiqəsi verilmişdir. Razılaşıqlarına görə mənzildə qeydiyyatda olan və yaşayan cavabdeh üç ay müddətində mənzildən qeydiyyatdan çıxmalı və mənzili onun mülkiyyətinə verməli idi. Lakin cavabdeh həmin müddətdən bir ildən çox keçməsinə baxmayaraq, mənzildən qeydiyyatdan çıxmamış və mənzili ona təhvil verməmişdir. O, mülkiyyətçi kimi ona məxsus mənzildə yaşaya bilmir. Bu isə onun mülkiyyət hüquqlarını pozur.

Qarşılıqlı iddia üzrə iddiaçı Y.A.Yabekova qarşılıqlı iddia üzrə cavabdeh M.Ə.Səfərova, Bakı şəhər 18-ci Dövlət Notariat Kontoru və Bakı şəhər 18-ci DNK-da 31.10.2001-ci ildə rəsmiləşdirilmiş alqı-satqı müqaviləsinin etibarsız hesab edilməsinə və Bakı şəhər Tİ və MHQİ-nin verdiyi 17.01.2002-ci il tarixli qeydiyyat vəsiqəsinin ləğv edilməsinə dair qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Y.A.Yabekova qarşılıqlı iddia tələbini onunla əsaslandırılmışdır ki, Bakı şəhəri, Neapol küçəsi, 24 a saylı evin 143-cü mənzili onun mülkiyyətində olmuşur. Həmin mənzilə M.Ə.Səfərova ilə alqı-satqı müqaviləsi rəsmiləşdirməmişdir. Bakı şəhəri, Neapol küçəsi, 24 a saylı evin 143-cü mənzilinə Bakı şəhər 18-ci DNK-da alqı-satqı müqaviləsi deyil, 3400 ABŞ dolları məbləğində borc müqaviləsinin rəsmiləşdirilməsində iştirak etmişdir. Mülkiyyətində olan mənzilin alqı-satqısında iştirak etməmiş və ümumiyyətlə mülkiyyətində olan mənzili satmaq niyyəti olmamışdır. M.Ə.Səfərova həmin pulu ona faizlə vermişdir. Lakin ona məhkəmədə məlum olmuşdur ki, Bakı şəhəri, Neapol küçəsi, 24 a saylı evin 143-cü mənzilinə Bakı şəhər 18-ci DNK-da 31.10.2001-ci ildə borc müqaviləsi deyil, alqı-satqı müqaviləsi rəsmiləşdirilmişdir. Ona görə həmin müqaviləni yanlış əqd kimi etibarsız hesab edilməsinə və qeydiyyat vəsiqəsinin ləğv edilməsinə dair qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişdir.

İş üzrə yuxarıda göstərilən məhkəmə qərarları çıxarılmışdır.

İddiaçı M.Ə.Səfərova yeni açılmış hallar üzrə məhkəmə aktlarına yenidən baxılması barədə ərizə ilə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumuna

müraciət edərək göstərmişdir ki, Azərbaycan Respublikası Apellyasiya Məhkəməsində işə baxan məhkəmə kollegiyası onun və atası Ə.A.Səfərovun hərəkətlərində dələduzluq və qanunsuz sahibkarlıq cinayətinin əlamətlərinin olması qənaətinə gəlmiş və bu barədə Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğuna xəbər verilmişdir. M.Ə.Səfərova dələduzluq və qanunsuz sahibkarlıq cinayətinin törədilməsində ittiham olunsa da Ağır Cinayətlərə dair işlər üzrə Azərbaycan Respublikası Məhkəməsinin 20 iyul 2009-cu il tarixli hökmü ilə ona və atası Ə.A.Səfərova əməllərində cinayət tərkibi olmaması və cinayət hadisəsi olmaması əsasına görə Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 178.3.1, 178.3.2, 192.2.2 və 192.3-cü maddələri ilə bəraət verilmişdir.

M.Ə.Səfərova ona qarşı irəli sürülmüş ittihamın məhkəmənin hökmü ilə qanunsuz hesab edilməsini iş üzrə yeni açılmış hal hesab etməklə mənzildən çıxarılma tələbinə dair apellyasiya instansiya məhkəməsinin qətnaməsini və həmin qətnaməni dəyişdirilmədən qüvvəsində saxlayan Ali Məhkəmənin qərarının ləğv edilməsini xahiş etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumu iddiaçı M.Ə.Səfərovanın ərizəsində qeyd olunanların qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılması üçün əsas olub-olmaması ilə bağlı aşağıdakıları qeyd etməyi zəruri hesab edir:

Qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılması mülki-prosessual münasibətlərin iştirakçılarının hüquqları və qanunla qorunan mənafələrinin müdafiəsinin əlavə prosessual təminatı kimi çıxış edir.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 60-cı maddəsinə müvafiq olaraq hər kəsin hüquq və azadlıqlarının məhkəmə müdafiəsinə təminat verilir.

Bu o deməkdir ki, dövlət ədalətlik, səlahiyyətlik və səmərəlilik tələblərinə cavab verən məhkəmə müdafiəsi hüququnun tam həyata keçirilməsini təmin etməyə borcludur. Bu vəzifə həm də beynəlxalq hüququn hamılıqla tanınmış norma və prinsiplərindən irəli gəlməklə və “İnsan hüquqlarının ümumi

Bəyannaməsi”nin 8 və 29-cu maddələrində, “Vətəndaş və siyasi hüquqlar haqqında Beynəlxalq Pakt”ın 2-ci maddəsində (2-ci bənddə və 3-cü bəndin “a” yarım bəndində) öz ifadəsini tapmışdır.

“Vətəndaş və siyasi hüquqlar haqqında Beynəlxalq Pakt”ın 14-cü maddəsinin 1-ci bəndi, “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında” Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndinə əsasən məhkəmə müdafiəsi müstəqil məhkəmə tərəfindən ədalətli məhkəmə araşdırılması əsasında hüquqların səmərəli bərpa edilməsi kimi qəbul olunur. Ona görə məhkəmə müdafiəsi mahiyyət etibarilə ədalət anlayışına cavab verməli və hüquqların təsirli şəkildə bərpa olunmasını təmin etməlidir. Yanlış məhkəmə qərarı ədalət mühakiməsinin qanuna uyğun aktı kimi qəbul edilə bilməz. Ona görə də, “Vətəndaş və siyasi hüquqlar haqqında Beynəlxalq Pakt”ın 14-cü maddəsi (6-cı bəndi) nəzərdə tutur ki, əgər “hər hansı yeni açılmış hal şübhəsiz olaraq məhkəmə səhvinin mövcudluğuna dəlalət edirsə” həmin məhkəmə aktına yenidən baxılmalıdır.

Qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılması institutunun səciyyəvi cəhətlərindən biri də ondan ibarətdir ki, məhkəmə aktlarının düzgünlüyünə olan şübhə maddi və prosessual hüquq normalarının pozuntuları və ya iş üçün mühüm əhəmiyyəti olan halların düzgün qiymətləndirilməməsi ilə deyil, məhkəmə aktı qanuni qüvvəyə mindikdən sonra aşkar edilmiş, məhkəmə tərəfindən qərar qəbul edilərkən nəzərə alınmamış, iş üçün həlledici əhəmiyyəti olan hallarla bağlıdır.

İş materiallarından görünür ki, Bakı şəhəri, Neapol küçəsi, 24 a sayılı evin 143-cü mənzil 29 yanvar 1993-cü il tarixdə Y.Yabekovanın mülkiyyəti kimi qeydiyyatdan alınmışdır.

İş materiallarından həmçinin görünür ki, 31 oktyabr 2001-ci il tarixdə Bakı şəhər 18 sayılı Notariat Kontorunda bağlanmış alqı-satqı müqaviləsinə əsasən həmin mənzil 37.800.000 manata M.Səfərovaya satılmış və bu müqaviləyə əsasən M.Səfərovaya 17 yanvar 2002-ci il tarixdə xüsusi mülkiyyət hüququna dair qeydiyyat vəsiqəsi verilmişdir.

İşin məhkəmələr tərəfindən müəyyən edilmiş hallarından görünür ki, tərəflər arasında bağlanmış alqı-satqı müqaviləsi yalan əqd, əslində tərəflər arasında mübahisəli mənzilin girov qoyulması ilə təmin edilmiş borc müqaviləsi olmuşdur.

Eyni zamanda iş materiallarında olan mübahisəli mənzilin alqı-satqısının rəsmiləşdirilməsinə dair notariat işinə əlavə edilmiş arayışdan məlum olur ki, həmin arayışı Y.Yabekova mənzili satmaq niyyəti ilə notariat kontoruna təqdim etmək üçün deyil, kommersiya bankına təqdim etmək üçün almışdır.

Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 567-ci maddəsinə əsasən alqı-satqı müqaviləsinə görə satıcı əşyanı alıcının mülkiyyətinə verməyi, alıcı isə əşyanı qəbul edib əvəzində müəyyənləşdirilmiş pul məbləğini ödəməyi öhdəsinə götürür. Müəyyən edildiyi kimi, iş üzrə tərəflərdən heç biri alqı-satqı müqaviləsi üzrə qanunverici tərəfindən müəyyən edilmiş öhdəlikləri yerinə yetirməmişlər.

Həmin Məcəllənin 340.2-ci maddəsinə əsasən yalan əqd başqa əqdi pərdələmək məqsədilə bağlanan əqddir. Yalan əqd əhəmiyyətsizdir. Əhəmiyyətsiz əqd məhkəmə tərəfindən etibarsız sayılıb-sayılmamasından asılı olmayaraq özlüyündə etibarsız olan əqddir. Etibarsız əqd onun etibarsızlığı ilə bağlı nəticələr istisna olmaqla, hüquqi nəticələrə səbəb olmur. Bu cür əqd bağlandığı andan etibarsızdır.

İddiaçı M.Səfərova yeni açılmış hallara dair ərizə ilə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumuna müraciət edərək onun əməllərində cinayət tərkibinin olmaması və cinayət hadisəsinin olmaması barədə Ağır Cinayətlərə dair işlər üzrə Azərbaycan Respublikası Məhkəməsinin 20 iyul 2009-cu il tarixli hökmünü mülki iş üzrə yeni açılmış hal hesab edir.

Lakin Plenum hesab edir ki, qeyd edilən hökmlə M.Səfərovanın əməllərində cinayət tərkibinin olmaması və cinayət hadisəsinin olmamasının müəyyən edilməsi mülki iş üzrə yeni açılmış hal hesab edilmir. Belə ki, Azərbaycan Respublikası MPM-nin 432.2.2 – ci maddəsinə əsasən məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü ilə müəyyən edilmiş və

qanunsuz, yaxud əsassız qətnamənin çıxarılmasına səbəb olmuş şahidin bilə-bilə yalan ifadələr verməsi, ekspertin bilə-bilə yalan rəy verməsi, tərcüməçinin bilə-bilə düzgün tərcümə etməməsi, sənədlərin və ya maddi sübutların saxtılığı yeni açılmış hallar üzrə məhkəmə aktlarına yenidən baxmaq üçün əsasdır.

Qanunvericilikdə göstərilən əsaslardan heç biri Ağır Cinayətlərə dair işlər üzrə Azərbaycan Respublikası Məhkəməsinin 20 iyul 2009-cu il tarixli hökmü ilə müəyyən edilməmişdir.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 438.1 –ci maddəsinə əsasən Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Plenumu yeni açılmış hallar üzrə qətnaməyə, qərardada və ya qərara baxdıqda ya ərizəni təmin edib məhkəmə aktlarını ləğv edir, ya da yenidən baxmağı rədd edir.

Yuxarıda qeyd edilənlərə əsasən Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin

Plenumu hesab etmişdir ki, iddiaçı M.Səfərovanın ərizəsi üzrə təqdim etdiyi məhkəmə hökmü hazırkı iş üzrə yeni açılmış hal hesab olunmadığı və Azərbaycan Respublikası MPM-nin 432.2.2 –ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əsaslar mövcud olmadığı üçün qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına - Azərbaycan Respublikası Apellyasiya Məhkəməsinin MİÜMK-nin 06 noyabr 2003-cü il tarixli qətnaməsi və Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi MİÜMK-nin 28 yanvar 2004-cü il tarixli qərarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılma rədd edilməlidir.

Şərh edilənlərə əsasən və Azərbaycan Respublikası Mülki Prosesual Məcəlləsinin 432-434, 437 və 438-ci maddələrini rəhbər tutaraq Ali Məhkəmənin Plenumu iddiaçı M.Ə.Səfərovanın qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarına yeni açılmış hallar üzrə yenidən baxılmasına dair ərizəsini rədd etmişdir.

Səhmdarların ümumi yığıncağı gündəliyə daxil edilməmiş məsələlər üzrə qərar qəbul edilə bilməz

Şamaxı rayon Məhkəməsinin 20 may 2010-cu il tarixli qətnaməsi ilə iddia qismən təmin edilərək, iddiaçı “Ağsu-Sutikinti” ATSC-nin bir qrup səhmdarlarının etibarnamə ilə nümayəndəsi F.C.Şeydayevin cavabdehlər 4 sayılı Ərazi Vergilər İdarəsinə, “Ağsu-Sutikinti” ATSC-nin direktorlar şurasının sədri V.Kərimov və “Ağsu-Sutikinti” ATSC-nin icra orqanının sədri G.Məhərrəmov qarşı cavabdehlərin qanunsuz hərəkətlərinə qadağa qoyularaq “Ağsu-Sutikinti” ASC-nin 24 dekabr 2009-cu il tarixli nizamnaməsinin qeydiyyatı, “Ağsu-Sutikinti” ASC-nin ümumi yığıncağının 05 noyabr 2009-cu il tarixli 1 sayılı protokolunun, 05 noyabr 2009-cu il tarixli “Ağsu-Sutikinti” ATSC-nin nizamnaməsinin, “Ağsu-Sutikinti” ATSC-nin 24 dekabr 2009-cu il tarixli qeydiyyatının etibarsız hesab edilməsi barədə iddiasının təmin edilməməsi, iddiaçının cavabdehlər G.Ə.Məhərrəmov və V.K.Kərimovdan mənəvi ziyan kimi 50000 manat pulun alınaraq ona verilməsi barədə

iddiasının baxılmamış saxlanılması qət edilmişdir.

Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 04 noyabr 2010-cu il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçıların nümayəndəsi F.C.Şeydayevin apellyasiya şikayəti təmin edilməyərək, Şamaxı rayon Məhkəməsinin 20 may 2010-cu il tarixli qətnaməsi «iddia qismən təmin edilsin» hissəsində ləğv edilmiş, qətnamə qalan hissədə dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

İddiaçı “Ağsu-Sutikinti” ATSC-nin bir qrup səhmdarlarının etibarnamə ilə nümayəndəsi F.C.Şeydayev cavabdehlər 4 sayılı Ərazi Vergilər İdarəsinə, “Ağsu-Sutikinti” ATSC-nin direktorlar şurasının sədri V.Kərimov və “Ağsu-Sutikinti” ATSC-nin icra orqanının sədri G.Məhərrəmov qarşı cavabdehlərin qanunsuz hərəkətlərinə qadağa qoyularaq, “Ağsu-Sutikinti” ATSC-nin 24 dekabr 2009-cu il tarixli Nizamnaməsinin qeydiyyatının etibarsız hesab edilərək ləğv edilməsi barədə iddia qaldırmışdır. İddiaçı eyni zamanda əlavə iddia ərizəsi ilə məhkəməyə

müraciət edərək, cavabdehlərə qarşı iddia tələbinin həcmnin artırdığını göstərərək, Ağsu-Sutikinti” ATSC-nin ümumi yığıncağının 05 noyabr 2009-cu il tarixli 1 sayılı protokolunun, 05 noyabr 2009-cu il tarixli “Ağsu-Sutikinti” ATSC-nin Nizamnaməsinin, “Ağsu-Sutikinti” ATSC-nin 24 dekabr 2009-cu il tarixli qeydiyyatının etibarsız hesab edilməsi, cavabdehlər G.Ə.Məhərrəmovun və V.K.Kərimovun hərəkətlərinin qanunsuz olmasının müəyyən edilməsi, mənəvi ziyan kimi 50000 manat pulun cavabdehlər G.Ə.Məhərrəmovdan və V.K.Kərimovdan alınaraq ona verilməsi barədə qətnamə çıxarılması barədə iddia qaldırmışdır.

İddiaçı “Ağsu-sutikinti” ATSC-nin nümayəndəsi F.C.Şeydayev iddia tələbini onunla əsaslandırılmışdır ki, 77 səhmdar “Ağsu-Sutikinti” ASC-nin qanuni səhmdarlarıdır. Cəmiyyət 29 avqust 2000-ci il tarixdə Azərbaycan Respublikası Dövlət Əmlak Nazirliyinin 158 sayılı sərəncamı əsasında yaranmış və 14 sentyabr 2000-ci il tarixdə Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyində qeydiyyata alınmışdır. Bu günə qədər qanunazidd olaraq özü-özünü İcra orqanını sədri təyin edərək fəaliyyət göstərmiş G.Məhərrəmov 2003-cü ildə səhmdarlardan gizlədərək Dövlət Əmlak Nazirliyinin payı olan 30,55 faiz payı da özünü küləşdirmişdir. Bununla da Səhmdar Cəmiyyətin mülkiyyətçisi dəyişmiş və səhmdarlar “Ağsu-Sutikinti” ASC-nin tam və qanuni mülkiyyətçisi olmuşlar. Qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş bu və digər hallarla bağlı təsis yığıncağı çağırılmaqla yenidən qeydiyyatdan keçməli olduğu halda G.Məhərrəmov və Səhmdar Cəmiyyətə rəhbərlik edən digər şəxslər buna məhəl qoymamış və Səhmdar Cəmiyyətin əmlaklarını talan edirlər. Cəmiyyətin səhmdarları bərabər hüquqlu fiziki şəxslərdir. Nizamnamənin hazırlanması və təsdiqi prosesində həmin təsisçi səhmdarların özləri və ya notariat qaydada qanuni etibarnamə əsasında səlahiyyətli nümayəndələri bütünlüklə iştirak etdikdə nizamnamənin lehinə səs verərsə Nizamnamə qəbul edilmiş sayılır. Yetərsay olmadıqda təsis yığıncağı nəticəsiz başa çatmış hesab edilir. Qeyd olunanlar Qanunvericilikdə tənzimləndiyi üçün buna əməl edilməsinə sənədlərin düzgünlüyünə səlahiyyətli dövlət vergi

orqanları cavabdehdir. Özünü idarə heyətinin sədri təyin etmiş G.Məhərrəmov 05 noyabr 2009-cu il tarixli təsisçi səhmdarların hüquqlarını pozaraq qeydiyyata təqdim etdiyi hüquqazidd hazırladığı sənədlər əsasında hüquqi şəxsi və onun Nizamnaməsinə dövlət qeydiyyatına aldırmaqla bağlı səyləri həmin vaxta qədər vəzifəli şəxs kimi yol verdiyi ciddi maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti pozuntularının, mənimsənilmiş əmlakın ört-basdır edilməsi və bir daha yeni təsis sənədləri əsasında Səhmdar Cəmiyyətə məxsus olan zəruri əmlakların da talan edilməsi məqsədilə həyata keçirilmişdir.

İddiaçıların nümayəndəsi F.Şeydayev Şamaxı rayon məhkəməsinə vəsatət verərək, iddia tələbinin azaldılaraq, iddia ərizəsinə əlavədə göstərilən “mənəvi ziyan kimi 50000 manat pulun cavabdehlər Məhərrəmov G və Kərimov Vaqifdən alınaraq ona verilməsi” tələbinin baxılmamış saxlanılmasını xahiş etmişdir.

Cavabdeh G.Məhərrəmov məhkəmədə izahat verərək bildirmişdir ki, hazırkı iddia Ağsu rayon məhkəməsində baxılan iddia ilə eynidir. Bu iddiaya Ağsu rayon məhkəməsində baxılmışdır və barışıq sazişi bağlanmışdır. 26 yanvar 2010-cu il tarixdə keçiriləcək iclas üçün bütün səhmdarlara rəsmi məlumat vermişdir. Bundan başqa 05 noyabr 2009-cu il tarixli “Vergilər” qəzetində iclasın keçiriləcəyi barədə elan verilmişdir. Cəmiyyət dəyişərək ilk cəmiyyətdən yeni yaranmış cəmiyyətə çevrilmişdir.

Cavabdeh 4 sayılı ərazi vergilər idarəsinin nümayəndəsi izahatında göstərmişdir ki, Ağsu Sutikinti ATSC-nin Nizamnaməsinin təkrar qeydiyyatının icrası 2003-cü il tarixli Prezident Fərmanı ilə Vergilər Nazirliyi tərəfindən icra olunur. Bu proses Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsi ilə tənzimlənir. Azərbaycan Respublikası MM-nin 107-2.1-ci maddəsində Səhmdarların ümumi yığıncağında səsli səhmlərin 60 faizinin sahibləri iştirak etdikdə ümumi yığıncağın səlahiyyətli olması göstərilmişdir. Bundan başqa həmin Məcəllənin 107-3.5-ci maddəsində Səhmdarların ümumi yığıncağında səsvermənin “bir səsli səhm-bir səsdir” prinsipi əsasında həyata keçirilməsi qeyd edilmişdir. Cəmiyyətin ilkin Nizamnaməsi sadə, aydın şəkildə dolğun halda tərtib edilmişdir. 2-ci Dövlət proqramı ilə

özəlləşdirilməsi başa çatdığından və “Ağsu Sutikinti” ASC-yə çevrildiyindən iclasın qərarı ilə Nizamnamə dəyişdirilib hazırkı vəziyyətdə qəbul edilmişdir. Özəlləşdirilmə başa çatandan sonra 2003-cü ildən mülkiyyət hüququ dəyişdirilib. Yeni Nizamnamə qanunun tələblərinə uyğun tərtib edilmişdir. Mülki Məcəllədə dəyişiklik olduğundan təşkilatın hüquq formalarından ATSC-dən Tipli sözü çıxarıldığından və mülkiyyət hüququnun dəyişməsindən, mülkiyyətin hamısı səhmdarların payına çevrildiyindən ASC kimi tanınmalı, nizamnamə təsdiq edilməli idi. G Məhərrəmov səhm paketinin 90-91 faizinə malik olmuşdur. “Ağsu Sutikinti”-nin özəlləşməsi 2003-cü ildə başa çatıb. 2009-cu ildə Vergi idarəsinə məlum olub ki, “Ağsu Sutikinti”də özəlləşmə başa çatmışdır. Ona görə də gecikməyə görə cərimə sanksiyası tətbiq edilmişdir. Audit yoxlamasına Səhmdar Cəmiyyət, Vergi yoxlamalarına isə Vergilər İdarəsi nəzarət edir.

İş üzrə yuxarıda qeyd olunan məhkəmə aktları qəbul olunmuşdur.

İddiaçıların nümayəndəsi F.H.Şeydayev verdiyi kassasiya şikayətində apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin ləğv edilərək iddianın təmin olunması barədə yeni qərar çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Kassasiya şikayəti onunla əsaslandırılmışdır ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi maddi və prosessual hüquq normalarını pozmuş və düzgün tətbiq etməmiş, o cümlədən Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəllənin 55, 57.2, 58.1, 102.1, 107-1.1, 107-1.2, 107-1.3, 107-1.4, 107-1.5-ci maddələrinin, Mülki Prosessual Məcəllənin 384.0.2-ci maddəsinin tələblərini pozmuş, iş üzrə əhəmiyyət kəsb edən halları nəzərə almamış, nəticədə əsassız və qanunsuz qətnamə qəbul etmişdir.

Kassasiya instansiyası məhkəməsi aşağıdakı əsaslara görə kassasiya şikayətini qismən təmin edərək, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinə ləğv etmiş və işi yeni apellyasiya baxışına göndərmişdir.

İş materiallarında olan Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən 14.09.2000-ci il tarixdə D-3106 sayla dövlət qeydiyyatına alınmış “Ağsu Sutikinti” Açıq

Tipli Səhmdar Cəmiyyətinin nizamnaməsinin 1.1, 2.2, 2.4, 4.8-ci bəndlərindən görünür ki, “Ağsu Sutikinti” Açıq Tipli Səhmdar Cəmiyyəti Azərbaycan Respublikasının 208-İQ nömrəli 1996-cı il 29 noyabr tarixli Qanunu ilə təsdiq edilmiş «Dövlət müəssisəsinin səhmdar cəmiyyətinə çevirilməsinin Qaydaları haqqında» Əsasnaməyə uyğun olaraq yaradılmışdır. Cəmiyyətin təsisçisi Azərbaycan Respublikasının Dövlət Əmlakı Nazirliyidir. Cəmiyyət ləğv edilmiş Azərsutikinti Dövlət Konserninin «Azərsutikinti» Tikinti Quraşdırma İdarəsinin bazasında yaradılır və onun hüquqi varisidir. Cəmiyyətin nizamnamə kapitalını 367435000 manat və ya 36743 ədəd dövlət mülkiyyətində saxlanılan səhmlər təşkil edir.

Azərbaycan Respublikasının İqtisadi İnkişaf Nazirliyi Respublika Aukşon Mərkəzinin səhmlərin satışı üzrə pullu hərracın 217/04 sayılı yekun protokolundan görünür ki, səhmləri satılan “Ağsu Sutikinti” Açıq Tipli Səhmdar Cəmiyyətinin 11225 ədəd səhmlərin qalib alıcısı G.Ə.Məhərrəmov olmuşdur və onunla İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin Dövlət Əmlakının İdarə Olunması və Özəlləşdirilməsi Departamentinin 217/04-2003/PA sayılı 15 avqust 2003-cü il tarixli səhmdar cəmiyyətinin alqı-satqı müqaviləsi bağlanmışdır.

Milli Depozit Mərkəzinin Emitent haqqında məlumatından və “Ağsu Sutikinti” Açıq Tipli Səhmdar Cəmiyyətinin 02.10.2003-cü il tarixli səhmdarların reyestrindən görünür ki, həmin vaxtda cavabdeh G.Ə.Məhərrəmov nizamnamə fondunda payı 14495 ədəd səhmi var və bu 91,084 % təşkil edir.

Həmin reyestrdən həmçinin görünür ki, «Ağsu Sutikinti» ATSC-nin səhmdarları olan iddiaçılar T.S.Həsənovun nizamnamə fondunda payı 36 ədəd səhmi var və bu 0,0979 faiz təşkil edir, Ş.M.İsrəfilovun nizamnamə fondunda payı 12 ədəd səhmi var və bu 0,0326 faiz təşkil edir, Q.C.Şeydayevin nizamnamə fondunda payı 400 ədəd səhmi var və bu 1,0886 faiz təşkil edir, C.H.Şeydayevin nizamnamə fondunda payı 916 ədəd səhmi var və bu 2,4929 faiz təşkil edir.

“Vergilər” qəzetinin 14 oktyabr 2009-cu il tarixli 39(483) sayılı nömrəsində Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən 14 sentyabr 2000-ci il tarixdə D-3106 sayılı qeydiyyat nömrəsi “Ağsu-Sutikinti” Açıq

Səhmdar Cəmiyyətinə çevrildiyi və 05 noyabr 2006-cu il tarixdə “Ağsu sutikinti” Açıq Tipli Səhmdar Cəmiyyətinin növbədənəkar yığıncağının keçirildiyi elan edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən 14.09.2000-ci il tarixdə D-3106 sayla dövlət qeydiyyatına alınmış “Ağsu Sutikinti” Açıq Tipli Səhmdar Cəmiyyətinin nizamnaməsinin 4.1-cü bəndinə əsasən cəmiyyətin adı idarəetmə orqanı onun səhmdarlarının ümumi yığıncağıdır. Cəmiyyətin idarəetmə orqanlarının tərkibi, fəaliyyətinin qaydaları səlahiyyətli qərarların qəbulu, o cümlədən barəsində qərarların yekdilliklə və ya şərtləşdirilmiş səs çoxluğu ilə qəbul olunduğu məsələlərə dair qərarların qəbulu, habelə onların cəmiyyətin adından çıxışlar etməsi qaydası qanunvericiliyə və ümumi yığıncağın qərarlarına uyğun olaraq müəyyənəşdirilir.

İşdə olan “Ağsu Sutikinti” Açıq Tipli Səhmdar Cəmiyyətinin 05.11.2009-cu il tarixli 1 nömrəli protokolunda göstərilmişdir ki, ümumi yığıncağın gündəliyində olan məsələ müəssisənin yenidən təşkilidir. Ümumi yığıncaqda 5 nəfər səhmdarlar: G.Ə.Məhərrəmov (91,084 %, 33467 səhm), V.K.Kərimov (0,0381 %, 14 səhm), F.K.Kərimov (0,0381 %, 14 səhm), T.A.Şirinov (0,0381 %, 14 səhm), Ə.A.Kərimov (0,0381 %, 14 səhm) iştirak etmişlər.

İşdə olan Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin 4 sayılı Ərazi Vergilər İdarəsi tərəfindən 24.12.2009-cu il tarixli 3500046111 nömrə ilə qeydə alınmış “Ağsu Sutikinti” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin nizamnaməsindən görünür ki, cəmiyyət Ədliyyə Nazirliyində 14.09.2000-ci il tarixdə D-3106 sayla dövlət qeydiyyatına alınıb, “Ağsu Sutikinti” Açıq Tipli Səhmdar Cəmiyyətinin əsasında yaranıb və onun hüquqi varisidir.

Bundan əlavə mübahisələndirilən protokoldan görünür ki həmin protokol 1 saylıdır. Bu hal həmin il növbəti ümumi yığıncağın keçirilməsini şübhə altına alır və ümumi yığıncaq növbətidirsə belə vəziyyətdə o, noyabr ayında keçirilməklə, yuxarıda göstərilən maddənin tələbinə zidd olaraq maliyyə ili bitdikdən sonra 6 ay müddətində deyil, 11 ay sonra keçirilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin (bundan sonra Mülki Məcəllənin) 107-1.4 maddəsinin tələbinə əsasən səhmdarların ümumi yığıncağının çağırılmasına qırx beş gün qalmış yığıncağın çağırılması barədə kütləvi informasiya vasitələri ilə məlumat verilməli, habelə səhmdarlara və ya nominal saxlayıcılara bu barədə yazılı bildiriş göndərməlidir. Nominal saxlayıcı həmin bildirişin səhmdarlara çatdırılmasını təmin etməlidir.

Lakin yuxarıda qeyd olunduğu kimi, 05 noyabr 2009-cu il tarixli ümumi yığıncağın çağırılması barədə «Vergilər» qəzetində 14 oktyabr 2009-cu il tarixdə, yəni 5 noyabr 2009-cu il tarixdə keçiriləcək yığıncağın keçirilməsinə qanunda birmənalı olaraq göstərilədiyi kimi 45 gün qalmış yox, 21 gün qalmış məlumat verilmişdir. Bu hal yığıncağın qanunun qeyd olunan normasının tələblərinin pozulmaqla keçirilməsini təsdiq edir.

Mülki Məcəllənin 107-5.2-ci maddəsinin tələbinə görə səhmdarların ümumi yığıncağının gündəliyinə daxil edilməmiş məsələlər üzrə qərar qəbul edilə bilməz.

05 noyabr 2009-cu il tarixli iclas protokolunda və «Vergilər» qəzetində verilən elandan görünür ki, yığıncağın gündəliyinə bir məsələ-müəssisənin yenidən təşkili məsələsi qoyulmuşdur. Lakin həmin protokoldan görünür ki, qanunun tələbləri pozularaq yığıncaqda həmin məsələdən başqa gündəliyə daxil edilməmiş əlavə 5 məsələ: «Ağsu Sutikinti» ASC-nin direktorunun seçilməsi, təhvil aktının təsdiqinin S.Qasımov və G.Məhərrəmovə tapşırılması, Cəmiyyətin Nizamnaməsi və nizamnaməni imzalamaq səlahiyyətlərinin G.Məhərrəmovə verilməsi, Cəmiyyətin təmsilçilik səlahiyyətlərinin G.Məhərrəmovə verilməsi, Cəmiyyətin yenidən təşkili barədə «Vergilər» qəzetində elan verilməsi barədə qərarlar qəbul edilmiş, bununla da maddi qanunun yuxarıda göstərilən normalarının tələbləri pozulmuşdur.

Mülki Məcəllənin 107-1.1, 107-1.3-cü maddələrinə əsasən səhmdarların ümumi yığıncağı növbəti və növbədənəkar ola bilər. Səhmdarların illik (növbəti) ümumi yığıncağı maliyyə ili bitdikdən sonra altı aydan gec olmayaraq, direktorlar şurası (müşahidə

şurası) tərəfindən çağırılır və bu barədə səhmdarlara məlumat verilir.

Lakin «Ağsu Sutikinti» ATSC-nin iddiaçıları tərəfindən mübahisələndirilən 01 sayılı 05 noyabr 2009-cu il tarixli ümumi yığıncağının protokolundan və «Vergilər» qəzetində həmin yığıncağın keçirilməsinə dair 14 oktyabr 2009-cu il tarixli elandan yığıncağın növbəti və ya növbədənkənar olması görünür.

Mülki Məcəllənin 55.1 maddəsinin tələbinə əsasən hüquqi şəxsin yenidən təşkili (birləşmə, qoşulma, bölünmə, ayrılma, çevrilmə) onun təsisçilərinin (iştirakçılarının) və ya hüquqi şəxsin nizamnamə ilə vəkil edilmiş orqanının qərarı ilə həyata keçirilə bilər.

İş materiallarından görünür ki, «Ağsu Sutikinti» ATSC birləşmə, qoşulma, bölünmə, ayrılma və çevrilmə şəklində yenidən təşkil olunmamışdır. Belə ki, cəmiyyət başqa hüquqi şəxsə qoşulmamış, bölünməmiş, onun tərkibindən bir və ya bir neçə hüquqi şəxs ayrılmamış və ya başqa növdən olan hüquqi şəxsə çevrilməmişdir.

Mülki Məcəllənin 58.1-ci maddəsinə əsasən hüquqi şəxsin yenidən təşkili haqqında qərar qəbul etmiş hüquqi şəxsin təsisçiləri (iştirakçıları) və ya hüquqi şəxsin Nizamnamə ilə vəkil edilmiş orqanı, bu Məcəllənin 55.3 maddəsində nəzərdə tutulan hallarda isə kənar idarəçi hüquqi şəxsin yenidən təşkili barəsində onun kreditörünə yazılı bildiriş göndərməyə borcludurlar.

Lakin, «Ağsu Sutiktinti» ATSC-nin yenidən təşkili barəsində onun kreditörünə bildiriş göndərilməsi iş materiallarından görünür.

Bundan əlavə, Mülki Məcəllənin 57.2-ci maddəsinə əsasən əsasən təhvil aktı və bölünmə balansı hüquqi şəxsin yenidən təşkili haqqında qərar qəbul etmiş onun təsisçiləri (iştirakçıları) və ya hüquqi şəxsin nizamnamə ilə vəkil edilmiş orqanı tərəfindən təsdiq edilir və nizamnaməylə birlikdə yeni yaranmış hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatına alınması və ya mövcud hüquqi şəxslərin nizamnamələrində dəyişikliklər edilməsi üçün təqdim edilir.

Cəmiyyətin 05 noyabr 2009-cu il tarixli ümumi yığıncaq protokolundan görünür ki, cəmiyyətin yenidən təşkili ilə bağlı təhvil aktı ümumi yığıncaq tərəfindən təsdiq edilməmiş,

yığıncaq yalnız təhvil aktını təsdiq edən şəxsləri seçməklə kifayətlənmişdir

«Ağsu Sutikinti» ASC-nin 05 noyabr 2009-cu il tarixli mübahisələndirilən yeni Nizamnaməsində cəmiyyətin buraxdığı səhmlərin kateqoriyaları səhmdarların hüquqları haqqında, cəmiyyətin idarəetmə orqanlarının tərkibi və səlahiyyətləri, onların qərarlar qəbul etməsi, o cümlədən barəsində qərarların yekdilliklə və ya şərtləşdirilmiş səs çoxluğu ilə qəbul olunduğu məsələlərə dair qərarlar qəbul etməsi qaydası haqqında şərtlər göstərilməmişdir.

Halbuki, Mülki Məcəllənin 102.1-ci maddəsinin tələbinə əsasən səhmdar cəmiyyətinin nizamnaməsində bu Məcəllənin 47.2 maddəsində göstərilən məlumatlardan savayı cəmiyyətin buraxdığı səhmlərin kateqoriyaları, onların nominal dəyəri və miqdarı haqqında, cəmiyyətin nizamnamə kapitalının miqdarı haqqında, səhmdarların hüquqları haqqında, cəmiyyətin idarəetmə orqanlarının tərkibi və səlahiyyətləri, onların qərarlar qəbul etməsi, o cümlədən barəsində qərarların yekdilliklə və ya şərtləşdirilmiş səs çoxluğu ilə qəbul olunduğu məsələlərə dair qərarlar qəbul etməsi qaydası haqqında şərtlər göstərilməlidir.

Bundan əlavə Nizamnamənin 4.1 bəndində göstərilmişdir ki, «cəmiyyətin adi idarəetmə orqanı onun səhmdarlarının ümumi yığıncağıdır». Halbuki MM-nin 107.1-ci maddəsinin tələbinə görə Səhmdarların ümumi yığıncağı Səhmdar cəmiyyətinin «adi» yox, «ali» idarəetmə orqanıdır.

Mülki Məcəllənin 107.1.1 maddəsinin tələbinə əsasən cəmiyyətin nizamnaməsini və nizamnamə kapitalının miqdarını dəyişdirmək səlahiyyəti səhmdarların ümumi yığıncağının səlahiyyətidir. Lakin cəmiyyətin ümumi yığıncağının protokolundan görünür ki, cəmiyyətin 05 noyabr 2009-cu il tarixli nizamnaməsinin təsdiq edilməsi məsələsi yığıncağın gündəliyinə salınmamış və bu barədə qərar qəbul edilməmişdir. Buna baxmayaraq ümumi yığıncaq tərəfindən təsdiq edilməmiş həmin nizamnamə 4 sayılı Ərazi Vergilər İdarəsi tərəfindən qeydə alınmışdır.

Cəmiyyətin ümumi yığıncağının protokolundan həmçinin görünür ki, ümumi yığıncaqda Mülki Məcəllənin 107, 107-7 və

107-10-cu maddələrinin tələblərinə müvafiq olaraq cəmiyyətin direktorlar şurası və icra orqanı yaradılmamış, yalnız G.Ə.Məhərrəmov cəmiyyətin direktoru seçilmişdir.

Buna baxmayaraq apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən işin qeyd olunan hallarına və həmçinin qanunun tələbləri pozulmaqla keçirilmiş ümumi yığıncağın çıxardığı yuxarıda göstərilən qərarların, o cümlədən cəmiyyətin nizamnaməsinin qəbul edilməsinə dair qərarına və qəbul edilmiş nizamnamənin qanuni sayıla bilməsi barədə məsələlərə maddi qanunun yuxarıda şərh edilən normalarının tələbləri baxımından hüquqi qiymət verilməmişdir.

Halbuki Azərbaycan Respublikası Mülki-Proessual Məcəllənin 88, 217.1, 220.4-cü maddələrinin tələbinə əsasən məhkəmə sübutlara obyektiv, qərəzsiz, hərtərəfli və tam baxdıqdan sonra həmin sübutlara tətbiq edilməli hüquq normalarına müvafiq olaraq qiymət verir. Heç bir sübutun məhkəmə üçün qabaqcadan müəyyən edilmiş qüvvəsi yoxdur. Məhkəmənin qətnaməsi qanuni və əsaslı olmalıdır. Qətnamənin əsaslandırıcı hissəsində işin məhkəmə tərəfindən müəyyən edilən halları, işin halları barədə məhkəmənin əsaslandırıldığı sübutlar və məhkəmənin bu və ya digər sübutları və iclasda iştirak edən şəxslərin istinad etdiyi qanun və hüquqi aktları rədd etmək üçün gətirdiyi dəlillər, habelə məhkəmənin qətnamə çıxararkən rəhbər tutduğu qanunlar və normativ-hüquqi aktlar göstərilməlidir.

Həmin Məcəllənin 372.6, 372.7 və 392.2-ci maddələrinin tələbinə görə isə apellyasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya şikayəti qərarın ləğv edilməsinə yönəldikdə və ya şikayətdə və ona etirazlarda ifadə olunmuş dəlillərə əsasən mübahisənin predmeti bölünməz olduqda qətnamənin əsaslığını tam yoxlamalı, apellyasiya şikayəti təmin edilmədikdə isə hansı dəlillərə əsasən şikayətin təmin edilmədiyini qəbul etdiyi qətnamədə əsaslandırmağa borcludur.

Lakin apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən prosessual qanunun qeyd olunan normalarının tələbləri pozulmuş, yuxarıda göstərilən və iş üzrə qanuni və əsaslı qərar qəbul edilməsi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən digər hallar iddiaçıların apellyasiya şikayətində göstərilməsinə baxmayaraq, həmin hallar apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən araşdırılmamış və onlara hüquqi qiymət verilməmişdir.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 418.1-ci maddəsinə əsasən maddi və prosessual hüquq normalarının pozulması və ya düzgün tətbiq olunmaması apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnamə və qərardadının ləğv edilməsi üçün əsasdır.

Kassasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının tələbləri pozulmaqla və düzgün tətbiq edilməməklə qətnamə qəbul edildiyinə görə qətnamənin ləğv edilərək işin yeni apellyasiya baxışına göndərilməsi barədə qərar qəbul etmişdir.

Qətnamədə göstərilmiş nəticələrin işin hallarına uyğun gəlməməsi və sübutların düzgün qiymətləndirilməməsi qətnamənin ləğvi üçün əsasdır

Kürdəmir Rayon Məhkəməsinin 09 avqust 2010-cu il tarixli qətnaməsi ilə iddia tələbi təmin edilmiş, Kürdəmir şəhəri 5 saylı hərbi şəhərcikdəki 3 nömrəli evin 2 nömrəli mənzilində yaşayan cavabdehlər A.Ə.Adıgözəlov və R.A.Adıgözəlovdan müştərək qaydada ödəniləcək günə bank məzənnəsinə uyğun olaraq manatla 7000 (yeddi min) ABŞ dolları və dövlət rüsumuna görə isə 20 (iyirmi) manat alınaraq iddiaçı Z.S.Balıyevaya verilməsi qət edilmişdir.

Qətnamədən narazı qalan cavabdehlər müştərək qaydada apellyasiya şikayəti verərək Kürdəmir Rayon Məhkəməsinin 09.08.2010-cu il tarixli qətnaməsinin ləğv edilməsini və iddianın əsassız olduğundan rədd edilməsini xahiş etmişlər.

Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin 30 noyabr 2010-cu il tarixli qətnaməsi ilə cavabdehlər A.Ə.Adıgözəlov və R.A.Adıgözəlov tərəfindən müştərək qaydada verilmiş apellyasiya şikayəti təmin edilmiş, Kürdəmir rayon Məhkəməsinin 09 avqust 2010-cu il tarixli qətnaməsi ləğv edilmiş, iş üzrə yeni qətnamə qəbul edilmiş, iddiaçı Z.S.Balıyeva cavabdehlər A.Ə.Adıgözəlov və R.A.Adıgözəlova 7.000 (yeddi min) ABŞ dolları məbləğində pul tələbinə dair iddiası əsassız olduğundan təmin edilməmişdir.

Şikayətə apellyasiya qaydasında baxan Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyası qeyd etmişdir ki, Azərbaycan Respublikası MPM-in 372.1-ci maddəsinə əsasən apellyasiya instansiyası məhkəməsi tam hüquqlu məhkəmə kimi işə, işdə olan və əlavə təqdim olunmuş sübutlar əsasında mahiyyəti üzrə baxır. Həmin Məcəllənin 372.7-ci

maddəsinin tələbinə görə apellyasiya instansiyası məhkəməsi şikayətin dəlillərindən asılı olmayaraq, məhkəmənin maddi və prosessual hüquq normalarına riayət etməsini yoxlayır. Apellyasiya şikayətinin əsas dəlillərindən biri də, Kürdəmir rayon Məhkəməsində işə baxılarkən maddi və prosessual hüquq normalarının pozulması və düzgün tətbiq edilməməsi, məhkəmənin gəlidiyi nəticə üçün mühüm əhəmiyyətli olan bütün faktiki halların aydınlaşdırılmaması, müəyyən edilmiş, iş üçün əhəmiyyəti olan halların sübut edilməməsi, qətnamədə göstərilmiş nəticələrin işin hallarına uyğun gəlməməsi olmuşdur.

Birinci instansiya məhkəməsinin qətnaməsi ilə müəyyən edilmişdir ki, məhkəmə iddia tələbinin əsaslılığı qənaətinə gələrkən, iddiaçının izahatına, şahidlər V.Balıyevanın, A.Balıyevin, İ.İslamovun və M.Bəkirovun ifadələrinə, eyni zamanda işə əlavə edilmiş F.M.Salmanovun notariat qaydasında təsdiq olunmuş 04 avqust 2010-cu il tarixli ərizəsinə istinad etmişdir.

Apellyasiya şikayətində qeyd edilmişdir ki, birinci instansiya məhkəməsi maddi və prosessual hüquq normalarını pozmuş və düzgün tətbiq etməmiş, gəlidiyi nəticə üçün mühüm əhəmiyyəti olan bütün faktiki halları aydınlaşdırmamış, müəyyən edilmiş, iş üçün əhəmiyyəti olan hallar sübut edilməmiş, qətnamədə göstərilmiş nəticələr işin hallarına uyğun gəlməmişdir.

Məhkəmə kollegiyası tərəflərin izahatlarını dinləyərək, birinci instansiya məhkəməsində tədqiq edilmiş sübutları araşdıraraq, hazırkı iddia tələbi ilə birbaşa

bağlılığı olan mülki işin materiallarını və qəbul edilmiş, hazırda qanuni qüvvədə olan apellyasiya və kassasiya instansiyaları məhkəmələrinin qətnamələrində sübuta yetirilmiş halları müəyyən edərək, tərəflərin çağırışları şahidləri dinləyərək müəyyən etmişdir ki, birinci instansiya məhkəməsi iş üzrə toplanılmış sübutlara mülki prosessual qanunvericiliyin tələblərinə uyğun qiymət verməmiş, məhkəmənin gəldiyi nəticə üçün mühüm əhəmiyyəti olan bütün faktiki hallar araşdırılmamış və həmin nəticə işin hallarına uyğun gəlməmişdir. Bununla da məhkəmə qanunsuz və ədalətsiz qətnamə qəbul etmişdir.

İddiaçı tərəf işin halları kimi göstərmişdir ki, 7000 ABŞ dollarını cavabdehlərdən borc müqaviləsindən irəli gələn öhdəlik kimi tələb etmişdir. Belə ki, qızı Vəfa cavabdeh R.Adıgözəlova nişanlı olarkən qızlarının xoşbəxtliyi üçün, pulu tezliklə qaytarmaq şərti ilə cavabdehlərə borc vermişlər. Cavabdeh tərəf isə işin göstərilən halı ilə razılaşmayaraq, iddiaçıların qeyri-səmimi olduqlarını göstərmişlər. Onlar mövqelərini əsaslandıraraq qeyd etmişlər ki, iddiaçıların borc müqaviləsindən irəli gələn öhdəlik kimi istədikləri pul ümumiyyətlə onlara verilməmişdir. Bu hal artıq iş üzrə qəbul edilmiş məhkəmə qətnamələri ilə tam sübut olunduğu halda, iddiaçı qızının boşanması ilə razılaşmayaraq, cavabdehlərdən acıq çıxmaq məqsədi ilə, hazırkı iddia tələbi ilə məhkəməyə müraciət etmişdir. Belə ki, əvvəlki iddia tələbinin sübut edilmiş halları ilə, hazırkı iddia tələbinin iddiaçı tərəfindən irəli sürülən halları arasında ciddi fərqlər olmaqla bərabər, təqdim edilmiş sübutlarda heç bir yenilik yoxdur.

Məhkəmə kollegiyası cavabdeh tərəfin vəsatəti əsasında mülki işin materiallarını məhkəmə iclasında tədqiq edərək müəyyən etmişdir ki, 28.07.2008-ci il tarixli iddia ərizəsinə əsasən V.A.Adıgözəlova (iddiaçının qızı) cavabdehlər A.Ə.Adıgözəlov (qayınatası)

və R.A.Adıgözəlova (keçmiş həyat yoldaşı) qarşı əriylə nişan qeydiyyatından sonra hər ikisinin razılığı ilə (əri və özünün) atası tərəfindən 6482 (altı min dörd yüz səksən iki) manata alınmış, 22 avqust 2005-ci ildə 248066 nömrəli müqavilə ilə cavabdeh ərinin adına rəsmiləşdirilmiş 3 (üç) otaqlı evin onun adına mülkiyyət hüququ verməklə, həmin evə köçürülməsini xahiş etmişdir.

Kürdəmir Rayon Məhkəməsinin 25 sentyabr 2008-ci il tarixli qətnaməsi ilə, R.A.Şamilova ilə R.A.Adıgözəlov arasında Kürdəmir şəhəri, Vaqif küçəsi 7 nömrəli ünvanda yerləşən 20-ci mənzilinə dair Kürdəmir Rayon Dövlət notariat kontorunda bağlanmış 22 avqust 2005-ci il tarixli, 248066 nömrəli alqı-satqı müqaviləsi və həmin müqavilə əsasında Kürdəmir Dövlət Texniki İntinventarlaşdırma Mülkiyyət Hüquqlarının Qeydiyyatı və Şəhərsalma Kadastrı İdarəsi tərəfindən cavabdeh Adıgözəlova Ramil Ağaqardaş oğlunun adına verilmiş 476 nömrəli, 29 sentyabr 2005-ci il tarixli qeydiyyat vəsiqəsi etibarsız hesab edilərək, Kürdəmir şəhəri Vaqif küçəsi 7 nömrəli ünvanda yerləşən 20-ci mənzilinə iddiaçı V.A.Adıgözəlovanın mülkiyyət hüququ tanınaraq, onun məcburi qaydada həmin evə köçürülməsi qət edilmişdir.

Kürdəmir Rayon Məhkəməsi mübahisəli mənzilin iddiaçı V.A.Adıgözəlovaya toy hədiyyəsi kimi valideynləri tərəfindən nigaha daxil olmazdan əvvəl 6482 (altı min dörd yüz səksən iki) manata alınmasının şahid ifadələri ilə sübuta yetirilməsi qənaətində olmuşdur.

Cavabdehlər A.Ə.Adıgözəlov və R.A.Adıgözəlovun apellyasiya şikayəti əsasında işə apellyasiya qaydasında baxan Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi 03 fevral 2009-cu il tarixli qətnaməsi ilə, Kürdəmir Rayon Məhkəməsinin 25 sentyabr 2008-ci il tarixli qətnaməsinin R.A.Şamilova ilə R.A.Adıgözəlov arasında Kürdəmir şəhəri, Vaqif küçəsi 7 nömrəli ünvanda yerləşən 20-ci

mənzilinə dair Kürdəmir Rayon Dövlət notariat kontorunda bağlanmış 22 avqust 2005-ci il tarixli, 248066 nömrəli alqı-satqı müqaviləsi və həmin müqavilə əsasında Kürdəmir Dövlət Texniki İnterləşdirmə Mülkiyyət Hüquqlarının Qeydiyyatı və Şəhərsalma Kadastrı İdarəsi tərəfindən cavabdeh R.A.Adıgözəlovun adına verilmiş 476 nömrəli, 29 sentyabr 2005-ci il tarixli qeydiyyat vəsiqəsinin etibarsız hesab edilməsi, Kürdəmir şəhəri Vaqif küçəsi 7 nömrəli ünvanında yerləşən 20-ci mənzilə iddiaçı V.A.Adıgözəlovanın mülkiyyət hüququ tanınaraq, onun məcburi qaydada həmin evə köçürülməsi hissələrdə ləğv edilməsi və həmin hissələrdə iddia tələblərinin rədd edilməsi qət edilmişdir.

Qeyd edilən qətnaməyə əsasən, apellyasiya instansiyası məhkəməsi işin araşdırılması zamanı müəyyən etmişdir ki, mübahisəli mənzilin toy hədiyyəsi kimi valideynləri tərəfindən nigaha daxil olmazdan əvvəl iddiaçıya alınması işdə maraqlı olan iddiaçının şahid qismində dindirilmiş ailə üzvlərinin ifadələrindən başqa heç bir mötəbər sübut növü ilə təsdiq olunmur və eyni dərəcədə cavabdehin şahid qismində dindirilmiş işdə maraqlı olan ailə üzvlərinin ifadələri ilə təkzib olunur.

Məhkəmə kollegiyası iş materiallarını araşdıraraq müəyyən etmişdir ki, iddiaçı V.A.Adıgözəlova tərəfindən dindirilmiş şahidlər anası Z.Balıyeva, atası A. Balıyev, xalası oğlu M.Bəkirov, əmisnin həyat yoldaşı A.Balıyeva olmuşdur. Z.Balıyeva və A.Balıyevin ifadələrindən isə müəyyən olunur ki, onlar mübahisəli mənzili qızları Vəfaya toy hədiyyəsi kimi almışlar.

İddiaçı V.A.Adıgözəlovanın kassasiya şikayətinə əsasən işə baxan Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki işlər üzrə məhkəmə kollegiyasının 09 iyul 2009-cu il tarixli qərarı ilə Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinin MİÜMK-nın 03 fevral 2009-cu

il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən, kassasiya şikayəti isə təmin edilmədən saxlanılmışdır.

Qərarda kassasiya instansiyası məhkəməsi mübahisəli mənzilin toy hədiyyəsi kimi valideynləri tərəfindən nigaha daxil olmazdan əvvəl iddiaçıya verilməsinin işdə maraqlı olan iddiaçının ailə üzvlərindən başqa heç bir mötəbər sübut növü ilə təsdiq olunmaması və eyni zamanda cavabdehin işdə maraqlı olan ailə üzvlərinin ifadələri ilə təkzib olunması barədə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin şahid ifadələrinin qiymətləndirilməsi ilə bağlı hüquqi mövqeyinin düzgün olması qənaətində olmuşdur.

Hansı ki, həm birinci instansiya məhkəməsi, həm apellyasiya məhkəməsi, həm də kassasiya məhkəməsi tərəfindən işin mübahisəli halları araşdırılarkən məhz hazırda mübahisənin predmeti olan və V.A.Adıgözəlovanın atası tərəfindən toy hədiyyəsi olaraq ona alınmış (22 avqust 2005-ci ildə 248066 nömrəli müqavilə ilə Vəfanın keçmiş əri Ramilin adına rəsmiləşdirilmiş 3 (üç) otaqlı ev) Kürdəmir şəhəri, Heydər Əliyev prospekti məhəllə 1/7-də yerləşən üç otaqlı ev olmuş və hazırda həmin evə görə ödənilmiş borcun qaytarılması kimi iddia olunan 6482 manat (indiki iddia tələbi ilə 7.000 ABŞ dolları) puldur. Qeyd edilən bu hal tərəflər arasında mübahisələndirilməmiş və işin mübahisəsiz halı kimi müəyyən olunmuşdur.

Apellyasiya instansiyasında iddiaçı Z.Balıyevanın tələb etdiyi pulu borc və ya bağışlama müqaviləsindən irəli gələn öhdəliklərlə bağlı tələb etməsi aydınlaşdırılarkən, iddiaçının nümayəndəsi və eyni zamanda vəkili V.Zeynalov göstərmişdir ki, mübahisəli mənzilə mülkiyyət hüququna dair iddiaya Kürdəmir Rayon Məhkəməsində baxılarkən iddiaçı V.A.Adıgözəlovanın vəkilinin səriştəsizliyi nəticəsində şahidlər Z.Balıyeva və A.Balıyev evin alınması üçün pulu borc

verdikləri halda, toy hədiyyəsi kimi təqdim etmişlər. Cavabdeh tərəf isə bu əsaslandırma ilə razılaşmayaraq iddiaçı tərəfin qeyri-səmimi olduğunu göstərmişlər.

Məhkəmə kollegiyasının hazırkı iddianın hüquqi əsasının borc və ya bağışlama müqaviləsindən irəli gələn öhdəliklərlə bağlı olmasına dair hüquqi mövqeyi ondan ibarət olmuşdur ki, iddiaçı tərəfin iddianın hüquqi əsasının ilk əvvəl vəkilin səriştəsizliyi nəticəsində borc deyil bağışlama kimi göstərilməsi ilə bağlı dəlilləri ilkin olaraq apellyasiya instansiyasında irəli sürüldüyü və iddianın hüquqi əsasının tapılmasının iddiaçı tərəfin işin halları ilə bağlı irəli sürdüyü arqumentlərin sübutundan asılı olduğu üçün, iş üzrə təqdim edilmiş sübutlar qiymətləndirildikdən sonra, konkret olaraq iddianın hüquqi əsasının borc müqaviləsindən irəli gələn öhdəliklərlə bağlı olub-olmaması müəyyənləşdirilə bilər.

Məhkəmə kollegiyası onu da qeyd etməyi zəruri hesab etmişdir ki, əgər həqiqətən də hazırkı iddianın borc müqaviləsindən irəli gəlməsi barədə iddiaçı tərəfin dəlilləri doğrudursa, o zaman ehtimal edilməlidir ki, Z.Balıyeva pulun ödənilməsinə tək öz adından deyil həm də həyat yoldaşı A.Balıyevin adından tələb etmiş hesab edilməlidir. Çünki, iddiaçının izahatlarından müəyyən edilmişdir ki, o, A.Balıyevlə birgə niğahdadır. Borc hər ikisinin razılığı ilə, birgə niğahdan əldə edilmiş vəsait hesabına verilmişdir. Belə olan təqdirdə isə Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin 213.6-cı maddəsinə əsasən ümumi mülkiyyətin hər bir mülkiyyətçisi ümumi mülkiyyətdə olan əşya barəsində üçüncü şəxslərə qarşı tələblər irəli sürə bilər. Ümumi mülkiyyətin hər bir mülkiyyətçisi əmlakı yalnız bütün mülkiyyətçilərin xeyrinə tələb edə bilər.

Göründüyü kimi, birinci instansiya məhkəməsi iş üzrə iddiaçı tərəfindən dindirilmiş şahid ifadələrini mötəbər sübut

kimi qiymətləndirərkən nəzərə almamışdır ki, şahid A.Balıyev pulun cavabdehlərdən alınmasında birbaşa maraqlı olmuş və həmin pula mülkiyyət hüququ olan şəxs olmuşdur. Çünki, Azərbaycan Respublikası Ailə Məcəlləsinin 32.1-ci maddəsinə əsasən niğah müddətində ər-arvadın əldə etdikləri əmlak onların ümumi birgə mülkiyyəti sayılır. Mülki Məcəllənin 135.2-ci maddəsinə əsasən əmlak istənilən əşyaların və qeyri-maddi əmlak nemətlərinin toplusudur. Həmin Məcəllənin 152.1-ci maddəsinə əsasən bu Məcəlləyə uyğun olaraq yalnız fiziki obyektlər əşya sayılırlar. Pullar və qiymətli kağızlar da əşyadır. Həmin Məcəllənin 135.2-ci maddəsinə əsasən əmlak istənilən əşyaların və qeyri-maddi əmlak nemətlərinin toplusudur.

Məhkəmə kollegiyası birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən şahid V.Adıgözəlovanın ifadəsinin də mötəbər sübut kimi qiymətləndirilməsini qanuni və əsaslı saymamışdır. Çünki, V.Adıgözəlovanın hazırkı iş üzrə cavabdehlərdən mübahisəli mənzilə dair mülkiyyət hüququ tələb etməsi və bu tələbin şahid ifadələri əsasında sübuta yetirilə bilməməsi ilə bağlı məhkəmələrin hüquqi mövqeyi (əvvəlki iddia), şahidin ifadələrinin mötəbərliyinə inamı azaldır və onun pulun cavabdehlərdən alınmasında maraqlı olmasını göstərir.

Birinci instansiya məhkəməsində şahid qismində dindirilmiş M.Bəkirovun ifadəsindən müəyyən olunmuşdur ki, o, 7000 ABŞ dollarının verilməsinin bilavasitə şahidi olmamış, yalnız arvadı Arzudan Vəfanın valideynlərinin A.Adıgözəlova ev almaq üçün 7000 ABŞ dolları məbləğində borc pul verildiyini eşitmişdir.

Birinci instansiya məhkəməsində şahid qismində dindirilmiş İ.Sİslamovun ifadəsinə əsasən pulu məhz o, sayaraq A.Adıgözəlova vermişdir. Lakin çox maraqlı haldır ki, eyni şahid 25 sentyabr 2008-ci ildə Kürdəmir Rayon Məhkəməsində eyni hakimin sədrliyi

ilə aparılmış məhkəmə iclasında pulun məhz onun vasitəsi ilə verilməsi və ya pulun verilməsinə şahidlik etməsi barədə heç bir söz söyləməmişdir. Halbuki, Azərbaycan Respublikası MPM-nin 62.2-ci maddəsinə əsasən şahid qismində məhkəməyə çağırılan şəxs məhkəməyə gəlməyə və iş üzrə ona məlum olan məlumatları və halları bildirməyə borcludur.

Məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, şahid M.Bəkirovun ifadəsi ona məlum olan halları digər şəxsdən eşitməsi, şahid İ.İslamovun ifadəsi isə ona məlum olan eyni işin halı barədə verdiyi digər ifadəsi ilə üst-üstə düşmədiyi, hətta təkzib olunduğu üçün mötəbər sübut kimi qəbul edilə və iddianın sübutu kimi qiymətləndirilə bilməz.

Məhkəmə kollegiyası hazırkı iddia tələbi ilə bağlı birinci instansiya məhkəməsinin 2(106)34/2009 sayılı mülki iş üzrə çox az fərqli məhkəmə araşdırması aparmasını, bu halın iddia tələbi ilə bağlı yeni halların müəyyənləşdirilməsi üçün kifayət etməməsini, məhkəmə araşdırması zamanı tərəflərə bərabər şəraitdə iştirak etmə və sübutlar təqdim etmək üçün şərait yaradılmamasını, cavabdeh tərəfin iddianın yolverilməzliyi barədə ərizəsinin dəlillərinə MPM-nin 184.4-cü maddəsinin tələbi baxımından qiymətləndirməməsini nəzərə alaraq, hər iki tərəfin şahidlərin dindirilməsi barədə vəsatətlərini təmin etmişdir. Məhkəmə kollegiyası bu mövqeyini onunla əsaslandırmışdır ki, Azərbaycan Respublikası tərəfindən ratifikasiya olunmuş “İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqlarının Müdafiəsi” haqqında konvensiyanın 6-cı maddəsinə əsasən “hər kəs onun mülki hüquq və vəzifələri müəyyən edilərkən və ya ona qarşı hər hansı cinayət ittihamı irəli sürülərkən, qanun əsasında yaradılmış müstəqil və qərəzsiz məhkəmə vasitəsi ilə, əqlabatan müddətdə işin ədalətli və açıq araşdırılması hüququna malikdir. Həmin maddənin 3-cü bəndinin “d” yarım-bəndinə

əsasən onun əleyhinə ifadə vermiş şahidləri dindirmək və ya bu şahidlərin dindirilməsinə nail olmaq və onun əleyhinə ifadə vermiş şahidlər üçün eyni olan şərtlərlə onun leyhinə olan şahidləri çağırmaq və nail olmaq hüququna malikdir.”

İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin “Bekles Birləşmiş Krallığa qarşı” iş üzrə 2002-ci il tarixli qərarında göstərmişdir ki, tərəflərin bərabərliyi prinsipi tərəflər arasında ədalətli balans baxımından ədalətli məhkəmə araşdırması hüququnun mühüm xüsusiyyətidir və prosesin çəkişmə xarakterinə xas olan cəhətdir. Mahiyyət etibarilə bu prinsip tələb edir ki;

“Hər bir tərəf öz arqumentlərini, o cümlədən sübutlarını təqdim etmək üçün əqlabatan imkana malik olmalı və əks tərəfin qarşısında əlverişsiz vəziyyətə salınmamalıdır”. Bu prinsip həm mülki, həm də cinayət proseslərində tətbiq edilir.

Apellyasiya instansiyasında mülki işlə bağlı aparılmış məhkəmə araşdırması zamanı müəyyən edilən hallarla yanaşı, hazırkı iddia tələbi ilə əlaqədar tərəflərin vəsatəti əsasında didndirilmiş şahid ifadələrindən işin aşağıdakı halları da müəyyən edilmişdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsində cavabdeh tərəfin vəsatəti əsasında dindirilmiş şahid N.N.Cəbrayilov verdiyi ifadəsində göstərmişdir ki, o, A.Adıgözəlovu 1992-ci ildən tanıyır və aralarında dostluq münasibəti vardır. 2005-ci ilin yay aylarında Ağa qardaş ona müraciət edərək, oğlu Ramil üçün mənzil almaq istədiyini, mənzilin qiymətini 7.000 ABŞ dollarına razılaşdığını, 2.000 ABŞ dolları pulu çatmadığını bildirmiş və ondan 2.000 ABŞ dolları borc pul istəmişdir. A-ya 2.000 ABŞ dolları borc pul vermiş, R-nin toyu olduqdan sonra isə A. onun borcunu qaytarmışdır.

Apellyasiya instansiya məhkəməsində iddiaçı tərəfin vəsatəti əsasında dindirilmiş şahid D.N.Dadaşova ifadəsində göstərmişdir

ki, iddiaçı ilə uzun illərdir ki qonşudur. 2002-ci ilin yay aylarında iddiaçının evinə gedəndə şahidi olmuşdur ki, iddiaçının qızı sarafan çıxaranın içərisində A.Adıgözəlova pul vermişdir. Bunun səbəbini soruşduqda isə Vəfa atasının ona ev aldığı bildirilmişdir. Şahidin dindirilməsi zamanı məhkəmə kollegiyası onun suallara həyəcanlı cavab verməsini, hadisənin baş vermə tarixində ciddi səhvlər etməsini (məs: iddiaçı borcun verilməsi tarixini 2005-ci il göstərdiyi halda, şahid bu tarixi 2002-ci il, toylarının isə payız aylarında olmasına baxmayaraq şahid həmin faktı yay ayları kimi göstərmişdir), bundan başqa şahid ona məlum olan halları məhkəməyə çatdırmaq əvəzinə cavabdehlərə qarşı aqressiv münasibətdə olmasını bürüzə verməsi müşahidə olunmuşdur. Bu isə şahidin işin halları barədə verdiyi ifadəsinin qeyri-səmimi və inandırıcı olmamasına dələlət etmişdir.

Birinci instansiya məhkəməsinin qətnaməsindən müəyyən edilmişdir ki, məhkəmə iş materiallarının 61-ci səhifəsində olan F.M.Salamovun notarial qaydada təsdiq olunmuş ərizəsinə sübut kimi qiymət versə də, bu ərizəni hansı sübutlar kateqoriyasına aid etməsini göstərməmiş və ərizə vermiş şəxsin işdə prosessual statusunu müəyyən etməmişdir. Halbuki, Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinin 76.1-ci maddəsinə əsasən tərəflərin tələb və etirazlarını əsaslandırmaq üçün işi düzgün həll etmək üçün əhəmiyyəti olan başqa halların mövcud olduğunu və ya olmadığını məhkəmə müəyyən edərkən bu Məcəllədə və başqa qanunlarda müəyyən olunmuş qaydada əldə etdiyi məlumatlar sübutlar hesab olunur. Həmin Məcəllənin 76.2-ci maddəsinə əsasən bu məlumatlar yazılı və maddi sübutlarla, ekspertlərin rəyləri ilə, yerində müayinə keçirməklə, səs və video yazıları ilə, şahidlərin ifadələri ilə, işdə iştirak edən şəxslərin izahatları ilə müəyyən edilir.

İş materiallarının 61-ci səhifəsində olan F.M.Salamovun notarial qaydada təsdiq olunmuş ərizəsindən görünür ki, şəxs işin halları ilə bağlı ona məlum olan faktları sadalayaraq, məhkəmədən ərizəsinin nəzərə alınmasını xahiş edir. Məhkəmə kollegiyası şahid qismində dindirilmiş İ.S.İslamovun ifadəsindən görüldüyü kimi F.M.Salamov mübahisələndirilən pulun cavabdeh A.Adıgözəlova verilməsi zamanı İsrayılı yanında olmuş, yəni pulun sayılıb verilməsi üçün maşınıyla İsrayılı iddiaçının evinə apararaq şəxsdir. Burdan belə qənaətə gəlmək olar ki, F.Salamovun ərizəsi şahid ifadələri ilə bağlı sübutlar kateqoriyasına aiddir. Belə olan təqdirdə isə birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən F.Salamovu dindirmədən onun ərizəsinin mötəbər sübut kimi qiymətləndirməsi Mülki Prosessual Məcəllənin 62, 104-105, 194-195-ci maddələrinin tələblərinə ziddir. Çünki qeyd edilən prosessual normaların məzmununa əsasən şahidin ifadəsi məhkəmə iclasında prosessual normalara riayət etməklə (hüquqlarının izah edilməsi, tərəflərlə münasibətinin aydınlaşdırılması, yalan ifadə verməyə və ifadə verməkdən boyun qaçırmağa görə məsuliyyət və s.) alındıqdan sonra iş üçün sübutedicilə əhəmiyyət daşıyır.

Məhkəmə kollegiyası iş üzrə həm birinci, həm də apellyasiya instansiyası məhkəməsində dindirilmiş şahid ifadələrinə, tərəflərin izahatlarına və iş materiallarında olan digər sənədlərə, həmçinin mülki işin araşdırılması zamanı müəyyən edilmiş hallara mülki prosessual qanunvericiliyin sübutların qiymətləndirilməsi ilə bağlı tələblərinə uyğun qiymətləndirərək belə qənaətə gəlmişdir ki, iddiaçının iddia tələbinin əsası kimi göstərdiyi hallar sübut olunmur. Yəni iddiaçının borc müqaviləsindən irəli gələn öhdəliklərlə bağlı olması sübut olunmamaqla yanaşı, ümumiyyətlə iddiaçının cavabdehlərə 7000 ABŞ dolları məbləğində pul verməsi faktı

sübut olunmur. İddianın əsaslarının sübut olunmaması isə, onun hər hansı hüquqi əsasının tapılmasını istisna edir.

Məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, birinci instansiya məhkəməsinin iddianın əsaslarını tam və hərtərəfli araşdırmaması, təqdim olunmuş sübutları mülki prosessual qanunvericiliyin tələblərinə uyğun qiymətləndirməməsi, iddianın hüquqi əsası kimi səhvən Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 740, 385.1, 472.1-ci maddələrinə istinad etməkdə səhv etməsi qanunsuz qətnamə qəbul etməsinə səbəb olmuşdur.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 385.1.1, 385.1.2, 385.1.3 və 385.1.4-cü maddələrinin mənasına görə maddi hüquq normalarının və ya prosessual hüquq normalarının pozulması və ya düzgün tətbiq edilməməsi, məhkəmənin gəldiyi nəticə üçün mühüm əhəmiyyəti olan bütün faktiki halların aydınlaşdırılmaması, birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən müəyyən edilmiş, iş üçün əhəmiyyəti olan halların sübut edilməməsi və birinci instansiya məhkəməsinin qətnamədə göstərilmiş nəticələrinin işin hallarına uyğun gəlməməsi məhkəmə qətnaməsinin apellyasiya qaydasında ləğv edilməsi üçün əsasdır.

Birinci instansiya məhkəməsi Z.Balıyevanın borc tələbi ilə bağlı iddiasını araşdırarkən cavabdehlərin həmin iddiaya münasibətini necə olmasını aydınlaşdırmaq üçün cavabdehlərin məhkəmə iclasında iştirakını təmin etmək əvəzinə, onların iştirakı olmadan iddia tələbinə mahiyyəti üzrə baxaraq çəkişmə prinsipini pozmaqla yekun nəticəyə gəlmişdir. Bununla yanaşı cavabdehlərin nümayəndələrinin iddianın yolverilməzliyi

barədə ərizəsini yalnız rədd etməklə kifayətlənmiş, diqqət etməmişdir ki, həmin ərizənin dəlillərinin aydınlaşdırılması iş üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Halbuki, Azərbaycan Respublikası MPM-nin 9.2-ci maddəsində göstərilir ki, məhkəmədə mübahisəyə işdə iştirak edən şəxslər çağırılıb dindirilmədikdə baxıla bilməz. İşdə iştirak edən şəxslər öz tələblərini əsaslandırdıqları dəlillər, sübutlar və hüquqi nəticələri barədə bir-birlərinə məlumat verməyə borcludur ki, digər tərəf bunlara qarşı özünün müdafiəsini təşkil edə bilsin.

Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinin 9.3-cü maddəsinə müvafiq olaraq hakim bütün hallarda prosesin çəkişmə prinsipini təmin etməlidir. O, öz qərarını yalnız tərəflərin çəkişmə prinsipinə əsasən müzakirə etdiyi dəlillərlə, onların verdiyi izahatlarla, sənədlərlə əsaslandırmalıdır.

İstinad olunan Məcəllənin 218.1-ci maddəsinə əsasən qətnamə çıxarıldıqda hakim sübutları qiymətləndirir, iş üçün əhəmiyyətli olan nə kimi halların müəyyən edildiyini, nə kimi halların müəyyən edilmədiyini, tərəflərin hansı hüquqi münasibətdə olmalarını, həmin iş üzrə hansı qanunun tətbiq edilməli olduğunu və iddianın təmin olunub-olunmadığını müəyyən edir.

Məhkəmə kollegiyası yekun olaraq hüquqi nəticəyə gəlmişdir ki, apellyasiya şikayəti əsaslıdır və təmin edilməli, iş üzrə qəbul edilmiş Kürdəmir Rayon Məhkəməsinin 09 avqust 2010-cu il tarixli qətnaməsi isə ləğv edilərək, iddiaçı Z.S.Balıyevanın cavabdehlər A.Ə.Adıgözəlov və R.A.Adıgözəlova qarşı pul tələbinə dair iddiası təmin edilməməlidir.

Nigar Rəsulbəyova
Ali Məhkəmənin hakimi

Qarşılıqlı iddialarla bağlı MPM-nin 155 və İPM-nin 53-cü maddələrin tətbiqi ilə bağlı bəzi məsələlər

Məlum olduğu kimi, “Azərbaycan Respublikasının İnzibati Prosesual Məcəlləsinin təsdiq edilməsi haqqında ” Azərbaycan Respublikasının 30 iyun 2009-cu il tarixli Qanunu ilə qəbul edilmiş Azərbaycan Respublikasının İnzibati Prosesual Məcəlləsi 2011-ci il yanvarın 1-dən qüvvəyə minmişdir.

Göstərilən qanunun vacibliyi ilə bağlı qeyd edilməlidir ki, şəxsi inzibati orqanların qanunsuz inzibati aktlarından və hüquqazidd hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) qorumaq üçün səmərəli və ədalətli hüquqi müdafiə institutlarının yaradılması hüquqi dövlət prinsipləri baxımından çox önəmlidir.

Bu Məcəllə maraqlı şəxsə inzibati akta və digər inzibati fəaliyyət formalarına qarşı hüquqi baxımdan müdafiə olunmaq, öz mövqeyini müdafiə etmək üçün daha səmərəli və təsirli hüquqi vəzifələrdən istifadə etmək imkanlar verir.

İnzibati Prosesual Məcəllə bir tərəfdən inzibati orqanlarla fiziki və ya hüquqi şəxslər arasında yaranmış inzibati mübahisələrə baxılması və həll edilməsinin prosesual qaydalarını müəyyən edir, digər tərəfdən isə şəxsin bu sahədə hüquqi müdafiəsinin inzibati məhkəmə prosesi formasında təmin olunmasını nəzərdə tutur.

Azərbaycanın yeni inzibati icraat hüququ inzibati orqanın daxilində onun qərarlarına qarşı inzibati şikayət formasında hüquqi müdafiənin şərtlərini tənzimləyir. Lakin vətəndaşın onun razı olmadığı tədbirə qarşı heç də inzibati orqanın özünə müraciət etməsi zəruri deyil, belə ki, o, hüquqi müdafiə əldə etmək üçün birbaşa məhkəməyə də müraciət edə bilər. Bununla bağlı müddəalar İnzibati-Prosesual Məcəllədə nəzərdə tutulmuşdur.

Həmin Məcəllənin 1-ci maddəsi ilə Azərbaycan Respublikasının İnzibati Prosesual Məcəlləsinin tətbiqi dairəsi müəyyən edilmişdir.

Belə ki, həmin Məcəllənin 1.1-ci maddəsinə görə bu Məcəllə inzibati hüquq münasibətləri ilə bağlı mübahisələrin (bundan sonra – inzibati mübahisələr) məhkəmə aidiyyətini, həmin mübahisələrə məhkəmədə baxılmasının və həll edilməsinin prosesual prinsiplərini və qaydalarını müəyyən edir.

Həmin Məcəllənin 2.1-ci maddəsinə əsasən qanunla başqa aidiyyət qaydası müəyyən edilməmişdirsə, inzibati mübahisələrə dair işlər üzrə məhkəmə icraatı inzibati və iqtisadi mübahisələrə dair işlər üzrə məhkəmələr və inzibati və iqtisadi mübahisələrə dair işlər üzrə məhkəmə kollegiyaları tərəfindən həyata keçirilir.

İnzibati məhkəmə icraatında iştirak etmək hüququna fiziki və ya hüquqi şəxslər, dövlət orqanları və ya bələdiyyələr malikdirlər. (İPM-nin 25-ci maddəsi)

İnzibati məhkəmə icraatının iştirakçıları iddiaçı, cavabdeh və inzibati məhkəmə icraatına cəlb olunmuş üçüncü şəxslər sayılırlar (İPM-nin 27-ci maddəsi).

İnzibati Prosesual Məcəllədə nəzərdə tutulan məhkəmə icraatı mülki icraatdan kəskin olaraq fərqlənir. Bu fərq məhkəmə icraatının prinsiplərində də öz əksini tapıb. Belə ki, işin hallarının araşdırılması prinsiplərinə həsr olunmuş 12-ci maddəsinin 1-ci və 2-ci bəndlərinə əsasən məhkəmə proses iştirakçılarının izahatları, ərizə və təklifləri ilə, onların təqdim etdikləri sübutlarla və işdə olan digər materiallarla kifayətlənməyərək, mübahisənin düzgün həlli üçün əhəmiyyət kəsb

edən bütün faktiki halları xidməti vəzifəsinə görə araşdırmağa borcludur. Məhkəmə müstəqil şəkildə öz təşəbbüsü ilə və ya proses iştirakçılarının vəsatətinə əsasən digər zəruri sübutları toplamağa borcludur. Məhkəmə tərəflərdən əlavə məlumat və sübutlar tələb edə bilər.

Həmin Məcəllənin 13-cü maddəsində məhkəmələrin yardım etmək vəzifəsi göstərilir. Həmin maddəyə əsasən məhkəmə qaldırılan iddialarda yol verilən formal xətalardan aradan qaldırılmasında, aydın olmayan iddia tələblərinin dəqiqləşdirilməsində, yanlış iddia növlərinin münasibləri ilə əvəz olunmasında, natamam faktiki məlumatların tamamlanmasında, eləcə də işin hallarının müəyyənlişdirilməsi və qiymətləndirilməsi baxımından əhəmiyyət kəsb edən izahatların təqdim olunmasında proses iştirakçılarına yardım etməyə borcludur.

Halbuki MPM-nin 77.1, 14.2-ci maddələrinin tələblərinə əsasən sübut etmə vəzifəsini qanun tərəflərin üzərinə qoyur. Belə olan halda mülki və inzibati icraatların qarışdırılması yolverilməzdir.

İPM-nin 2.2-ci maddəsində sadalanan inzibati məhkəmə icraatı qaydasında baxılan iddiaların siyahısından görünür ki, inzibati mübahisələr üzrə cavabdeh qismində inzibati orqanlar iştirak edir ki, bu da inzibati mübahisələri mülki işlərdən və iqtisadi mübahisələrdən səciyyələndirən xüsusiyyətlərdən biridir və məhz bu xüsusiyyət məhkəmələr tərəfindən mübahisələrin məhkəmə aidiyyətinin düzgün müəyyən edilməsində əsas rol oynayır.

Bununla əlaqədar olaraq qeyd edilməlidir ki, Azərbaycan Respublikasının İnzibati-Prosessual Məcəlləsinin yalnız bu yaxınlarda qüvvəyə minməsinə baxmayaraq məhkəmə təcrübəsində inzibati mübahisələrin məhkəmə aidiyyətinin pozulması hallarına artıq rast gəlmək mümkündür. Xüsusi ilə də belə halları mülki işlərə baxıldığı zaman qarşılıqlı iddialar verildikdə görmək olur.

Belə ki, məlum olduğu kimi mülki məhkəmə icraatında qarşılıqlı iddianın verilməsi qaydası Mülki Prosesual Məcəllənin 155-ci maddəsində nəzərdə tutulmuşdur.

Həmin Məcəllənin 155.1-ci maddəsində deyilir ki, cavabdeh ilk iddia ilə birlikdə

baxılmaq üçün iddiaçıya qarşılıqlı iddia verməyə haqlıdır.

Qarşılıqlı iddianın verilməsi cavabdeh iddiaçı tərəfindən ona qarşı sürülmüş iddia tələbindən müdafiə olunmaq və öz qanuni hüquq və mənafelərini qorumaq üçün hüquqi imkan verir.

Qeyd edilməlidir ki, qarşılıqlı iddianın verilməsi nəticəsində ilk iddia üzrə iddiaçı qarşılıqlı iddia üzrə cavabdeh, ilk iddia üzrə cavabdeh isə qarşılıqlı iddia üzrə iddiaçı qismində çıxış edir.

Beləliklə, iş üzrə cavabdeh qismində iştirak edən şəxs yalnız ona qarşı iddia irəli sürmüş iddiaçıya qarşı qarşılıqlı iddia verməyə haqlıdır.

Lakin məhkəmə təcrübəsi göstərir ki, bir çox hallarda iş üzrə cavabdeh qismində iştirak edən şəxs qarşılıqlı iddianı verərkən ilk iddia üzrə olan iddiaçı ilə yanaşı ümumiyyətlə işdə iştirak edən şəxslərin sırasında olmayan şəxslər də qarşılıqlı iddiada cavabdeh qismində göstərir, məhkəmələr isə məhkəmə aidiyyətinin də pozulması ilə nəticələnən bu cür prosesual pozuntuları aradan qaldırmaq əvəzində əslində artıq qarşılıqlı iddia olmayan belə qarşılıqlı iddianı qəbul edib, işə baxaraq qətnamə çıxarırlar.

Məsələn, torpaq sahəsinə hüquqmüəyyənədiçi sənədi olan bir şəxs, iddiaçı həmin torpaq sahəsindən qeyri qanuni istifadə edən digər bir şəxsin cavabdehin torpaq sahəsindən çıxarılması tələbi ilə məhkəmədə iddia irəli sürür, işə mülki məhkəmə icraatı qaydasında ümumi məhkəmədə baxılır və bu zaman cavabdeh sözügedən torpaq sahəsinin iddiaçıya verilməsini mübahisələndirərək, iddiaçıya və eyni zamanda ilk iddia üzrə iddiaçı olmayan, torpaq sahəsinə dair sərəncam vermiş inzibati orqana qarşı qarşılıqlı iddia qaldıraraq torpaq sahəsinin iddiaçıya ayrılması barədə inzibati orqanın sərəncamının etibarsız hesab edilməsini xahiş edir.

Ümumi məhkəmə də cavabdeh tərəfindən MPM-nin 155-ci maddəsi ilə qarşılıqlı iddianın verilməsi üçün müəyyən edilmiş qaydasının pozulduğunu nəzərə almayaraq, ilk iddia ilə birlikdə əslində artıq qarşılıqlı iddia olmayan da tələbə baxır ki, bu da nəticə etibarlı ilə həm MPM-nin 155-ci

maddəsinin tələblərinin və həm də məhkəmə aidiyyətinin pozulmasına gətirib çıxardır.

Belə ki, yuxarıda artıq göstəriləyi kimi şəxsin hüquq və vəzifələri ilə bağlı inzibati orqan tərəfindən qəbul edilmiş inzibati aktın mübahisələndirilməsinə dair iddialara hal hazırda mülki məhkəmə icraatı qaydasında deyil, inzibati məhkəmə icraatı qaydasında inzibati və iqtisadi mübahisələrə dair işlər üzrə məhkəmələr tərəfindən baxılmalıdır.

Bu baxımdan da ümumi məhkəmələrdə mülki işlərə baxılması zamanı cavabdehlər tərəfindən MPM-nin 155-ci maddəsinin tələblərini pozmaqla verilmiş qarşılıqlı iddialar üzrə, ilk iddia üzrə iddiaçı olmayan inzibati orqanların qarşılıqlı iddiada cavbdeh qismində cəlb edilməsi qanuna ziddir və ümumi məhkəmələr bu cür qarşılıqlı iddiaların MPM-nin 155-ci maddəsinin tələblərinə cavab vermədiyi halda müvafiq prosesual hərəkətlərin həyata keçirilməsini təmin edərək, məhkəmə aidiyyətinin pozulması hallarının qarşısını almalıdırlar.

Bununla bağlı İPM-nin 53.1-ci maddəsinin tələbləri də nəzərə alınmalıdır. Belə

ki, həmin maddəyə əsasən ilkin iddia üzrə icraat zamanı qarşılıqlı iddia qaldırıla bilər, lakin bu halda qarşılıqlı tələb ilkin iddiada irəli sürülən tələblə və ya cavabdehin ilkin iddiaya qarşı istifadə etdiyi müdafiə vasitələri ilə əlaqəli olmalıdır. Aidiyyət qaydalarına görə iddianın başqa məhkəməyə aid olduğu hallarda qarşılıqlı iddiaya yol verilmir və 53.3-cü maddəsinə əsasən mübahisələndirmə haqqında, qanunauyğunluq haqqında və ya məcburetmə haqqında iddialara münasibətdə qarşılıqlı iddia qaldırıla bilməz.

Belə ki, ilkin iddia mülki və ya iqtisadi xarakter daşdığı halda ilkin iddiaya baxılması mülki və iqtisadi icraat qaydada dayandırılmalı və inzibati xarakter daşıyan iddia inzibati həllini tapdıqdan sonra ilkin iddiaya baxıla bilər (mülki və iqtisadi icraat qaydasında).

Əks halda yuxarıda göstərilmiş qanuna zidd təcrübənin yayılması geniş vüsət almaqla, yeni qüvvəyə minmiş İnzibati Prosesual Məcəlləsinin müddələrinin məhkəmələrin fəaliyyətində tətbiq edilməsini xeyli dərəcədə çətinləşdirə və İPM-si ilə vətəndaşlara verilən hüquqların pozulması ilə nəticələnə bilər.

İmran Hacıqayıbov
Ali Məhkəmənin hakimi

Hakimlərin Davranışı üzrə Bangalor Prinsipləri

Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyətinin təşkilatçılığı ilə 4-5 aprel 2011-ci ildə Gürcüstan Respublikasının paytaxtı Tbilisi şəhərində beynəlxalq konfrans keçirilmişdir. Konfrans Hakimlərin Davranışı üzrə Bangalor Prinsiplərinə və həmin prinsiplərin şərhinə həsr olunmuşdur. Konfransın işində Azərbaycan, Gürcüstan, Qırğızstan, Tacikistan, Ermənistan Respublikalarından dəvət olunmuş hakimlər, ədliyyə işçiləri, vəkillər, qeyri hökumət təşkilatlarının nümayəndələri və digər şəxslər iştirak etmişlər. Həmçinin konfransda beynəlxalq ekspertlər qismində Ədalətli və şəffaf məhkəmə sistemi üzrə hakimlər Qrupunun üzvləri - Almaniya Konstitusiyası Məhkəməsinin hakimi, prof. Rudolf Mellinghoff, Böyük Britaniya Ali Məhkəməsinin hakimi, lord Djonatan Mans, Ədalətli və şəffaf məhkəmə sistemi üzrə hakimlər Qrupunun koordinatoru dr. Nixal Djayavikrama və başqaları fikir və mülahizələrini bölüşdürmüşlər.

Hakimlərin Davranışı üzrə Bangalor Prinsiplərinin hazırlanması və qəbulu üzrə işlər aşağıda qeyd edilmiş qaydada həyata keçirilmişdir. Belə ki, 2000-ci ilin aprel ayında Korrupsiyaya qarşı qlobal mübarizə Proqramı çərçivəsində BMT-nin Cinayətkarlığın beynəlxalq səviyyədə qarşısının alınması üzrə Mərkəzinin təşəbbüsü və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Cinayətkarlığın qarşısının alınması və cinayətkarlarla davranış üzrə onuncu Konqresinin əməkdaşlığı ilə Vyana şəhərində baş hakimlər qrupunun hazırlıq iclası baş tutmuşdur. Bu görüş aşağıdakı məsələyə həsr olunmuşdur. Belə ki, toplanmış doğru dəlillərə uyğun olaraq bir çox ölkələrdə və müxtəlif qitələrdə, məhkəmə sisteminin korrupsiyalaşmış və ya başqa səbəblərdən görəzli görünməsinə görə insanların sözügedən sistemə olan etimadının tədrici itirilməsi problemi üzə çıxmışdır. Bu dəlillər göstərilən

xidmətlərin keyfiyyət səviyyəsinin öyrənilməsi və məhkəmə orqanlarının ictimaiyyət tərəfindən qəbul edilməsi mövzularında aparılmış sorğularının nəticələrinə, habelə bir sıra hökumətlər tərəfindən təsis edilmiş araşdırma komissiyalarının topladığı məlumatlara əsasən əldə edilmişdir. Problemin bir neçə həlli yolları təklif olursa və onların bəzilərindən istifadə edilsə belə, həmin problemi aradan qaldırmaq mümkün olmamışdır.

Görüşün məqsədi də məhz yeni yanaşmanın tapılması idi. Birinci dəfədir ki, hakimlərə BMT-nin eqidası altında məhkəmə sistemini qaydaya salmaq, hakimlərin müstəqilliyi prinsipini tamamlayan hakimlərin məsuliyyəti, eləcə də hesabat vermək vəzifəsi barədə vahid konsepsiyayı hazırlamaq təklif olunmuşdur ki, həmin konsepsiya ictimaiyyətin qanunun aliliyinə olan etimadının səviyyəsinin artırılmasına zəmin yaratsın. Dünyada müxtəlif hüquq ənənələrinin mövcudluğunu nəzərə alaraq, ilkin mərhələdə, ümumi hüquq sistemləri ilə kifayətlənmək qərara alınmışdır. Həmin qərara müvafiq olaraq, işə ilk əvvəl, qanunvericiliklər arasında böyük təfəvütlərə baxmayaraq hüquq ənənələrinin eyniliyi ilə seçilən Asiya, Afrika və Sakit okean bölgəsindən doqquz ölkənin nümayəndələri qoşulmuşlar.

Ədalətli və şəffaf məhkəmə sistemi üzrə hakimlər Qrupunun ilk görüşü 15-16 aprel 2000-ci ildə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Vyanadakı qərargahında baş tutmuşdur. Həmin iclasda Bangladeşdən olan baş hakim Latifur Rahman, Hindistanın Karnataka ştatından baş hakim Bhaskar Rao, ölkənin baş hakimini təmsil edən Nepaldan olan hakim Govin Bahadur Şrestha, Nigeriyadan olan baş hakim M.L.Uvais, Cənub Afrikanın Konstitusiyası Məhkəməsinin sədrinin müavini Pius Langa, Tanzaniya Birləşmiş Respublikasından olan

sabiq baş hakim F.L.Nyalali və Uqandanın Məhkəmə Xidməti Komissiyasının sədri hakim B.C.Odoki iştirak etmişlər. BMT-nin Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin vitse-prezidenti cənab Kristofer Gregori Veeramantri qeyd olunan iclasda sədrlik etmiş, Avstraliyanın Yüksək Məhkəmənin hakimi Maykl Kirbi isə iclasda məruzəçi kimi çıxış etmişdir. BMT-nin Hakimler və Vəkillər üzrə xüsusi məruzəçisi Dato Param Kumarasvami, Beynəlxalq Hakimler Assosiasiyasının vitse-prezidenti (Dr) Ernst Markel və doktor Cuzeppe di Cennaro həmin iclasda müşahidəçi qismində iştirak etmişlər.

Ədalətli və şəffaf məhkəmə sistemi üzrə hakimler Qrupu Vyana şəhərində keçirilmiş iclasın gedişində iki qərar qəbul etmişdir. İlk olaraq, Qrup, hakimlərin məsuliyyəti və hesabat vermək vəzifəsi prinsipi ilə bağlı elə razılığa gəlirlər ki, milli məhkəmə orqanları hakimlərin dürüstlüyünün və düzgünlüyünün möhkəmləndirilməsi naminə görülən işlərə fəal qatılmalı və bu istiqamətdə öz səlahiyyətləri və imkanları hüdudlarında sistem islahatların aparılmasına başlamalıdır. İkinci növbədə, Qrup hakimlərin müstəqilliyi prinsipinə uyğun olan hakimlərin davranış standartları üzrə universal qaydada qəbul edilə biləcək ərizənin işlənilib hazırlanmasının zəruri olduğunu etiraf etmişdir. Qrupun fikrinə görə, həmin standartlar elə şəkildə hazırlanmalı idi ki, onların hakimler icması tərəfindən müsbət qarşılanması ilə yanaşı, nəticədə, icra və ya qanunvericilik hakimiyyətinin müdaxiləsi olmadan məhkəmə orqanları tərəfindən milli səviyyədə həyata keçirilməsi mümkün olsun. İclasda iştirak edən hakimler xüsusilə vurğulamışdılar ki, hakimlərin müvafiq davranış standartlarının qəbul edilməsi və onlara riayət olunmasının təmin edilməsi, ictimaiyyətin məhkəmə sisteminə olan hörmətinin möhkəmləndirilməsi istiqamətində hakimler korpusu tərəfindən böyük addımın atılması üçün zəmin yaradacaq. Ona görə də, Ədalətli və şəffaf məhkəmə sistemi üzrə hakimler Qrupunun koordinatoru olan doktor Nihal Cayavikramaya bir neçə yurisdiksiyalarda qəbul olunmuş hakimlərin davranış məəcəllələri üzərində təhlilin aparılması və aşağıdakılar barədə hesabatın hazırlanması təklif olunmuşdur: a) bütün bu növ Məcəllələrdə rast gəlinən müddəalar; b)

bəzi Məcəllələrdə rast gəlinən və konkret ölkələrdə qəbul edilə bilən və ya edilə bilməyən əlavə və ya mütləq olmayan müddəalar.

Ədalətli və şəffaf məhkəmə sistemi üzrə hakimler Qrupunun ikinci görüşü 24-26 fevral 2001-ci il tarixlərdə Hindistanın Bangalor şəhərində baş tutmuşdur. Həmin iclas Birləşmiş Krallığın və Şimali İrlandiyanın Beynəlxalq İnkişaf üzrə Departamenti və BMT-nin İnsan Hüquqları üzrə Ali Komissarının Ofisinin dəstəyi ilə keçirilmişdir. Qəbul edən tərəf Hindistanın Karnataka ştatının hökuməti və Yuxarı Məhkəməsi olmuşlar. Həmin iclasın gedişində Qrup təqdim edilmiş layihəni yoxlayaraq əsas dəyərləri müəyyən etmiş, aidiyyəti olan prinsipləri formalaşdırmış və Hakimlərin Davranışı üzrə Bangalor Prinsiplərinin layihəsini təsdiq etmişdir. Bununla belə, Qrup, Bangalor layihəsinin əsasən ümumi hüquq sistemi olan dövlətlərinin hakimləri tərəfindən işlənilib hazırlanmasını nəzərə alaraq, həmin layihəyə müvafiq qaydada təsdiqlənmiş hakimlərin davranışı üzrə beynəlxalq məəcəllə statusunu verilməsi üçün onun digər hüquq sistemlərindən olan hakimləri tərəfindən öyrənilməsinin əhəmiyyətini vurğulamışdır.

Növbəti iyirmi ay müddətində Bangalor layihəsi ümumi hüquq və kontinental hüquq sistemlərindən olan hakimler arasında yayılaraq bir neçə hakim konfrans və iclaslarında müzakirə edilmişdir. Həmin iclasların işində bütün hüquq sistemlərini əhatə edən 75 ölkədən olan baş və ali hakimler iştirak etmişlər. Amerika Hüquqşünaslar Assosiasiyasının Mərkəzi və Şərqi Avropadakı ofislərinin təşəbbüsü ilə Bangalor layihəsi Bosniya və Hertseqovina, Bolqarıstan, Xorvatiya, Rumıniya, Serbiya və Slovakiya ölkələrinin dövlət dillərinə tərcümə edilərək Mərkəzi və Şərqi Avropanın dövlətlərinin hakimləri, hakimler assosiasiyaları, habelə Konstitusiya və Ali məhkəmələri tərəfindən nəzərdən keçirilmişdir. Layihəyə baxan hakimlərin şərh perspektiv baxımından çox faydalı olmuşdur.

2002-ci ilin iyun ayında Fransanın Strasburg şəhərindəki iclasda Bangalor layihəsi Avropa Hakimlərinin Məşvərət Şurasının İşçi Qrupu (CCJE-GT) tərəfindən kontinental hüquq sisteminin nöqteyi-nəzərdən hərtərəfli öyrənilmişdir.

Bangalor layihəsinə düzəlişlər edilərkən Avropa Hakimlərinin Məşvərət Şurası tərəfindən hakimlərin peşəkar davranışını tənzimləyən prinsiplər və qaydalar, xüsusən də, etik normalar, qərəzsizlik və hakim vəzifəsinə uyğun olmayan davranış barədə hazırlanmış rəy, 2002-ci ildə Avstraliya Baş hakimlərinin Şurası tərəfindən dərc edilmiş Hakimlərin Davranış Qaydaları, Baltiya ölkələrində hakimlərin davranışına dair Tipik Normalar, Çin Xalq Respublikasının hakimləri üçün Məhkəmə Etikası üzrə Məcəllə, Makedoniya Hakimlər Assosiasiyası tərəfindən hazırlanmış Məhkəmə Etik Məcəlləsi və hakimlərin davranışına dair digər məəcəllələrin müddəaları nəzərə alınmışdır.

Hakimlərin Davranışı üzrə Bangalor Prinsipləri aşağıdakılardır:

1-ci Meyar **MÜSTƏQİLLİK**

Prinsip:

Məhkəmə orqanlarının müstəqilliyi hüquq qaydasının təmin edilməsi üçün zəmin yaradaraq işin məhkəmədə ədalətli həll edilməsinin əsas təminatıdır. Nəticə etibarilə, hakim məhkəmə orqanlarının müstəqillik prinsipini həm fərdi, həm də institusional aspektlərdə həyata keçirərək onu müdafiə etməlidir.

Tətbiqi

1.1. Hakim öz vəzifələrini müxtəlif məqsədlərlə edilən hər hansı kənar təsirdən, hədədən, niyyətlərdən, birbaşa və ya dolayı müdaxilədən azad şəraitdə mövcud faktları qiymətləndirərək və hüququ mahiyyətini dərk edərək müstəqil qaydada həyata keçirməlidir.

1.2. Hakim qərar çıxarmalı olan işdə ümumilikdə cəmiyyətə və məhkəmə işinin konkret tərəflərinə münasibətdə müstəqil mövqedən çıxış etməlidir.

1.3. Hakim icra və qanunvericilik hakimiyyətləri tərəfindən edilə bilən müdaxiləyə, habelə tutduğu vəzifəsinə uyğun olmayan istənilən qarşılıqlı münasibətlərə nəinki yol verməməli, onun bu hərəkəti kənar müşahidəçi üçün də aşkar olmalıdır.

1.4. İş üzrə qərar hakim tərəfindən təkbaşına qəbul edilməli olduğu hallarda, o, məhkəmə tərkibi üzrə həmkarlarının mövqelərindən asılı olmadan hərəkət etməlidir.

1.5 Məhkəmə sisteminin təşkilati və operativ müstəqilliyinin təmin edilməsi və genişləndirilməsi məqsədi ilə hakim öz vəzifələrinin icrasının təmin olunmasına səy göstərir.

1.6 Məhkəmə hakimiyyətinin müstəqilliyinin təmin olunmasında əhəmiyyətli olduğuna görə hakimlər əhalinin məhkəmələrə olan inamını artırmaq məqsədi ilə hakimlərin davranışlarının ən yüksək standartlarını nümayiş və təbliğ etməlidirlər.

2-ci Meyar **QƏRƏZSİZLİK**

Prinsip:

Hakimin obyektivliyi onun öz vəzifələrini müəyyən olunmuş qaydada həyata keçirməsindən ibarətdir. Bu, təkcə hakim tərəfindən çıxarılan qərara deyil, habelə belə qərarın çıxarılması zamanı həyata keçirilən prosesual hərəkətlərə də aiddir.

Tətbiqi

2.1 Hakim öz vəzifələrinin icrasını qərəzsiz, obyektiv, əvvəlcədən müəyyən qənaətə gəlmədən icra edir.

2.2 Hakim məhkəmə iclası zamanı və iclasdan kənar vaxtlarda cəmiyyətin, hüquqşünasların və tərəflərinin ədalət mühakiməsinə inamının artırılmasını, ədalət mühakiməsinin qərəzsizliyini təmin etməlidir.

2.3 Hakim imkan daxilində özünün məhkəmə prosesində iştirakına və işə baxışına maneə törədə biləcək bütün halları minimuma endirməlidir.

2.4 Hakim əvvəlcədən baxılması bilinən və ya ehtimal olunan işə baxmazdan əvvəl onun nəticəsinə təsir edə biləcək və ya prosesin ədalətli baxılmasına şübhə yaradacaq fikirlərin söylənilməsindən uzaq olmalıdır. Hakim həmçinin məhkəmə işi haqqında əvvəlcədən açıq və ya digər formada rəy bildirməməlidir, çünki bu, şəxs və ya hər hansı məsələ barədə ədalətli məhkəmə baxışının aparılmaması fikrinin yaranmasına şərait yaratmış olar.

2.5 Əgər hakim işə qərəzsiz olaraq baxa bilmirsə özü-özünə etiraz etməlidir, habelə sağlam düşüncəli müşahidəçinin nəzərində hakimin belə işə baxa bilməməsi də bu qəbıldəndir.

3-cü Meyar DÜZGÜNLÜK

Prinsip:

Düzgünlük hakimin öz vəzifələrinin müvafiq qaydada icra edilməsinin zəruri şərtidir.

Tətbiqi

3.1 Hakim kənar müşahidəçinin belə, nəzərində ən yüksək səviyyədə davranış nümayiş etdirməlidir.

3.2 Hakimin davranış və hərəkətləri insanların ədalət mühakiməsinin obyektivliyinə olan inamını doğrultmalıdır. Ədalət mühakiməsi sadəcə yerinə yetirilməməlidir, həm də görünə bilən olmalıdır.

4-cü Meyar ETİK NORMALARA RİAYƏT OLUNMASI

Prinsip:

Etik normalara riayət olunması və belə hərəkətin nümayiş etdirilməsi hakimin fəaliyyətinin ayrılmaz hissəsidir.

Tətbiqi

4.1 Hakimlik fəaliyyəti ərzində etik normalara uyğun olmayan hərəkətlərdən və belə hərəkətin nümayişindən çəkinilməlidir.

4.2. Hakimin üzərində cəmiyyət tərəfindən daimi "nəzarət" in mövcud olması hakimin bəzi şəxsi davranışlarına məhdudiyyət qoyması məcburiyyətini yaradır, hansı ki, həmin məhdudiyyətlər sadəcə insan üçün ağır görünə bilər.

4.3 Hakim əsasən onun işlədiyi məhkəmədə hüquq fəaliyyəti ilə məşğul olan işçilərlə münasibətlərində özünün qərəzli olmasına şübhə yarada bilən vəziyyətlərdən uzaq durmalıdır.

4.4 Hakim özünün ailə üzvlərindən birinin məhkəmədə tərəflərdən birini təmsil

etməsi və ya hər hansı formada işə aidiyyəti olduğu təqdirdə işə baxmamalıdır.

4.5 Hakim öz yaşadığı məkanının müştərilərin qəbulu üçün hüquqi xidmətlə məşğul olan şirkət və ya digər hüquqşünaslar tərəfindən istifadə olunmasına icazə verməməlidir.

4.6 Digər vətəndaşlar kimi hakimin də fikir və söz, vicdan, birləşmək və sərbəst toplaşmaq azadlıqları vardır, lakin o, bu azadlıqlardan istifadə edərkən hakim vəzifəsinin adına uyğun, məhkəmə hakimiyyətinin qərəzsizliyinə və müstəqilliyinə xələl gətirməyəcək şəkildə davranış nümayiş etdirməlidir.

4.7 Hakim özünün şəxsi və məxfi xarakterli maddi maraqları barədə məlumatlı olmalı və öz ailə üzvlərinin maddi maraqları barədə məlumatlar əldə etməsi üçün məntiqi addımlar atmalıdır.

4.8 Hakim öz ailə üzvlərinin, ictimai və ya digər əlaqələrinin onun funksiyalarının normal icrasına, habelə çıxaracağı qərara qeyri-qanuni təsir etməsinə imkan verməməlidir.

4.9 Hakim özünün, ailə üzvlərinin və ya digər şəxslərin maraqlarının təmin edilməsi üçün hakim vəzifəsinin nüfuzundan istifadə edə bilməz. Həmçinin o, hər hansı şəxsin davranışının onun vəzifələrinin icrasına təsir etməsi fikrinin yaranmasına imkan verməməlidir.

4.10 Hakim öz xidməti vəzifələrini icra edərkən əldə etdiyi məxfi informasiyanı onun xidməti vəzifələri ilə bağlı olmayan hər hansı digər məqsədlər üçün istifadə edə və ya başqalarına açıqlaya bilməz.

4.11 Öz xidməti vəzifələrini lazımi qaydada icra etmək şərti ilə hakimin aşağıdakı hüquqları vardır:

4.11.1 ədəbi və pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olmaq, mühazirə demək, və hüquq, hüquq sistemi, ədalət mühakiməsi və sair əlaqəli məsələlərlə bağlı fəaliyyətlərdə iştirak etmək;

4.11.2 hüquq, hüquq sistemi, ədalət mühakiməsi və sair əlaqəli məsələlərlə bağlı rəsmi qurumlar qarşısında ictimai dinləmələrdə çıxış etmək;

4.11.3 hər hansı rəsmi qurumun, dövlət komissiyasının, komitəsinin və ya məşvəətçi qurumun üzvü olmaq, bu şərtlə ki, həmin

üzvlük hakimin öz qərəzsizliyini və siyasi bitərəfliyini saxlamasına mane olmasın;

4.11.4 hakim vəzifəsinin adına xələl gətirməyən və ya başqa bir şəkildə hakim vəzifələrinin icrasına mane olmayan digər fəaliyyətlərdə iştirak etmək.

4.12 Hakim vəzifədə olduğu müddət ərzində digər hüquq fəaliyyəti ilə məşğul olmamalıdır.

4.13 Hakim hakimlərin assosiasiyasını yarada, onların üzvü ola və ya hakimlərin maraqlarını təmsil edən digər təşkilatlarda iştirak edə bilər.

4.14 Hakim və ya hakimin ailə üzvləri, hakimin öz vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar etdiyi və ya edəcəyi hərəkət və ya hərəkətsizliklə bağlı olaraq hər hansı hədiyyə, miras, borc və ya öz xeyrinə nəyinsə edilməsini istəməməli və qəbul etməməlidirlər.

4.15 Hakim məhkəmə işçilərinin və ya onun nəzarəti və ya tabeçiliyi altında olan digər şəxslərin hakimin öz vəzifələrinin və ya funksiyalarının icrası ilə əlaqədar etdiyi və ya edəcəyi hərəkət və ya hərəkətsizliklə bağlı olaraq hər hansı hədiyyə, miras, borc və ya öz xeyrinə nəyinsə edilməsini istəmələrini və ya qəbul etmələrini bilirsə icazə verməməlidir.

4.16 Qanuna və ictimai əşkarlıqla bağlı hüquqi tələblərə uyğun olaraq hakim rəmzi hədiyyə, mükafat ala və ya fayda əldə edə bilər, bu şərtlə ki, bu cür hədiyyə, mükafat və ya fayda təqdim olunduğu hadisə ilə əlaqəli olsun və hakimə vəzifələrinin icrası ilə bağlı təsir etmək niyyəti kimi anlaşılmıyın və ya başqa bir şəkildə qərəz təəssüratı doğurmasın.

5-ci Meyar BƏRABƏRLİK

Prinsipi:

Məhkəmə qarşısında hamıya bərabər münasibətin təmin edilməsi hakimliyin lazımı qaydada həyata keçirilməsi üçün əsasdır.

Tətbiqi

5.1 Hakim cəmiyyətdəki müxtəlifliyi və irq, rəng, cins, din, milli mənşə, kasta, əlillik, yaş, ailə vəziyyəti, cinsi orientasiya, sosial və iqtisadi vəziyyət və sair oxşar səbəblərin ("əlaqəsiz əsaslar") daxil olduğu, amma

bunlarla məhdudlaşmayan müxtəlif mənbələrdən irəli gələn fərqləri bilməli və anlamalıdır.

5.2 Hakim öz vəzifələrini icra edərkən sözlə və ya hərəkətlə hər hansı şəxs və ya qrupa qarşı əlaqəsiz səbəblərə əsaslanan qərəz və ya qabaqcadan formalaşmış mənfi rəy göstərməməlidir.

5.3 Hakim vəzifələrinin icrası üçün əhəmiyyət kəsb etməyən hər hansı əlaqəsiz səbəblər əsasında fərqləndirmədən bütün şəxsləri, proses iştirakçılarını, şahidləri, vəkilləri, məhkəmə işçilərini və hakim həmkarlarını nəzərə alaraq vəzifələrini icra etməlidir.

5.4 Hakim məhkəmə işçiləri və ya onun təsiri, rəhbərliyi və ya nəzarəti altında olan digər şəxslərin hakimin baxdığı işlə bağlı olan insanları hər hansı əlaqəsiz əsasla görə fərqləndirmələrinə bilə-bilə yol verməməlidir.

5.5 Hakim məhkəmə prosesində iştirak edən hüquqşünaslardan baxılan işlə hüquqi baxımdan əlaqəli olan və vəkillər tərəfindən istifadəsi qanuni olan əsaslar istisna olmaqla əlaqəsiz səbəblərə əsaslanan qərəz və ya qabaqcadan formalaşmış mənfi rəylərini sözlə və ya hərəkətlə bildirməkdən çəkinmələrini tələb etməlidir.

6-cı Meyar SƏRİŞTƏ VƏ ÇALIŞQANLIQ

Prinsipi:

Səriştə və çalışqanlıq hakimliyin düzgün həyata keçirilməsi üçün ilkin şərtlədir.

Tətbiqi

6.1 Hakimin məhkəmə funksiyaları bütün digər fəaliyyət növlərindən üstündür.

6.2 Hakim öz peşəkar fəaliyyətini, təkcə hakimlik funksiyalarının və vəzifələrinin icra olunması və qərarların verilməsi yox, həm də hakim vəzifəsinə və məhkəmənin fəaliyyətinə aid olan digər məsələləri əhatə edən məhkəmə funksiyalarının yerinə yetirilməsinə həsr etməlidir.

6.3 Hakim müvafiq təlimlər və məhkəmə nəzarəti altında hakimlərə təqdim edilməli olan digər xidmətlərdən faydalanmaqla öz

vəzifələrini düzgün icra etməsi üçün zəruri olan bilik, bacarıq və şəxsi keyfiyyətlərini qorumaq və daha da artırmaq üçün ağılabatan addımlar atmalıdır.

6.4 Hakim beynəlxalq hüquqdakı müvafiq yeniliklər, o cümlədən beynəlxalq konvensiyalar və insan hüquqlarının əks olunduğu digər sənədlər barədə daim məlumatlı olmalıdır.

6.5 Hakim öz hakimlik vəzifələrini, o cümlədən qərarların verilməsini effektiv və ədalətli şəkildə, həmçinin məntiqəuyğun tezliklə həyata keçirməlidir.

6.6 Hakim bütün məhkəmə proseslərində nizam-intizamı və nəzakət qaydalarını təmin etməli və iş üzrə tərəflərə, münsiflərə, şahidlərə, vəkillərə və vəzifəsi ilə bağlı ünsiyyətdə olduğu digər şəxslərə münasibətdə səbrli, ləyaqətli və nəzakətli davranmalıdır. Hakim qanuni nümayəndələrdən, məhkəmə işçilərindən və hakim təsiri, rəhbərliyi və nəzarəti altında olan digər şəxslərdən də eyni cür davranmağı tələb etməlidir.

6.7 Hakim məhkəmə funksiyalarının lazımı qaydada yerinə yetirilməsi ilə bir araya sığmayan fəaliyyətlə məşğul olmamalıdır.

Bundan başqa, qeyd edilməlidir ki, hər bir Bangalor prinsipi üzrə müvafiq şərhlər hazırlanaraq Prinsipləri ilə birlikdə 1-2 mart 2007-ci il tarixdə Vyanada keçirilmiş

Hakimlərin Davranışı üzrə Əsas Prinsiplərinin Möhkəmləndirilməsinə dair Hökumətlərarası Açıq Tərkibli Ekspert Qrupunun iclasında təfəsilatı ilə müzakirə olunmuşdur. Qeyd olunan iclasda 35-dən çox ölkədən ekspertlər iştirak etmişlər. Bangalor Prinsipləri ilə şərhin layihəsi, habelə təklif olunmuş düzəlişlər Ədalətli və şəffaf məhkəmə sistemi üzrə hakimlər Qrupunun beşinci görüşündə müzakirə edildikdən sonra qəbul edilmişlər. Həmin Şərh sənəddə olan hər bir prinsipi təfərrüatı ilə izah edərək Bangalor Prinsiplərini hakimlərin davranışı üzrə etik normalalarının ümumi bəyannaməsi kimi geniş miqyasda qəbul edilməsi üçün imkan yaradır.

Xüsusi qeyd olunmalıdır ki, hakimlərin vicdanlılığı və yüksək əxlaq standartları bütün ənənəvi hüquq sistemlərində bəyan edilməklə yanaşı dünyanın əsas dinlərində də öz əksini tapmışlar. Bunu nəzərə alaraq, Şərhə ayrı-ayrı dinlərdə hakim fəaliyyətinin şəffaflığını və saflığını əks etdirən qaydaların qısa xülasəsi daxil edilmişdir. Hakimlərin Davranışı üzrə Bangalor Prinsipləri dünyanın bir çox ölkələrinin hakimləri, geniş ictimaiyyət, habelə yüksə əxlaq normalalarına əsaslanan məhkəmə hakimiyyətinin möhkəm bünövrəsinin qurulması barədə düşünüən istənilən fərdlər və təşkilatlar üçün böyük potensiala malik olan alət kimi çıxış edir.

Hakimlərin geniş iclası keçirilmişdir

Ədalət mühakiməsinin səmərəliliyinin artırılmasında və məhkəmə səhvlərinin aradan qaldırılmasında hakimlərlə birgə müzakirələrin əhəmiyyəti nəzərə alınaraq bu günlərdə respublikanın bütün rayon, şəhər və apellyasiya məhkəmələri sədrlərinin və hakimlərin iştirakı ilə geniş seminar-müşavirə keçirilmişdir.

250-dən çox hakimin iştirak etdiyi müşavirədə çıxış edən Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayev son illər dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən məhkəmə islahatlarının müsbət nəticələrini qeyd etmiş, iş yükünün azaldılması məqsədilə hakim ştatlarının sayının 2 dəfə artırıldığını, yeni mütərəqqi qaydalarla seçilmiş 235 nəfər yüksək hazırlıqlı hüquqşünasın hakim vəzifələrinə təyin edildiyini, hakimlərin fəaliyyəti prinsiplial qiymətləndirilməklə 60-dək hakimin məhkəmə sistemindən kənarlaşdırıldığını bildirmiş, ədalət mühakiməsinin səmərəliliyinin artırılması, insan haqlarının təmin olunması sahəsində məhkəmələrin qarşısında duran mühüm vəzifələri vurğulamışdır.

Ali Məhkəmə, Məhkəmə-Hüquq Şurası və Ədliyyə Nazirliyinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən müşavirədə İnsan Hüquqları üzrə Avropa Konvensiyasının tələbləri, Avropa Məhkəməsinin presedent hüququnun tətbiqi vəziyyəti və mövcud problemlər müzakirə edilmişdir. Həmçinin, həbs qətimkan tədbirinin seçilməsi və mülkiyyət əleyhinə olan cinayət işləri üzrə məhkəmə təcrübəsinin ümumiləşdirilməsi nəticələri barədə Ali

Məhkəmənin Cinayət Kollegiyasının sədri Şahin Yusifovun və hakimi Fərhad Kərimovun geniş məruzələri dinlənmiş, yol verilən nöqsan və çatışmazlıqlar, onların aradan qaldırılması, vahid məhkəmə təcrübəsinin formalaşdırılması ilə bağlı məsələlər diqqətə çatdırılmışdır.

Həmçinin iclasda, Ədliyyə Nazirliyinin Təşkilat-Nəzarət Baş idarəsinin rəis müavini Sübhi Kazımov məhkəmə monitorinqlərinin nəticələri barədə məlumat verilmiş, məhkəmə fəaliyyətində mövcud olan problemlər, o cümlədən bəzi hakimlər tərəfindən çəkişmə prinsipinin, müdafiə hüququnun real təmin olunmaması, Etik Davranış Kodeksinin tələblərinə lazımi diqqət yetirilməməsi, süründürməçilik və digər neqativ hallara yol verilməsi diqqətə çatdırılmış, belə halların aradan qaldırılması üçün qəti tədbirlər vurğulanmışdır.

Müşavirədə Bakı Apellyasiya məhkəməsinin sədri İman Nağıyev «Apellyasiya icraatı zamanı ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsində aşkar olunan problem və nöqsanlar», Ədliyyə Nazirliyinin İnsan hüquqları idarəsinin rəis müavini Adil Əbilov «Avropa Məhkəməsinin islahatı: İnterlaken və İzmir Bəyannamələrindən irəli gələn vəzifələr» mövzularında məruzələrlə çıxışlar etmişlər.

İclasda məhkəmə fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi və mövcud problemlərin aradan qaldırılması ilə bağlı geniş müzakirələr keçirilmiş, müvafiq təkliflər irəli sürülmüşdür.

Bakıda inzibati hüquqa həsr olunmuş beynəlxalq konfrans keçirilmişdir

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin və Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyətinin birgə təşkilatçılığı ilə 2011-ci il iyunun 8-də Ali Məhkəmədə “Vətəndaş və dövlət – Şərqi Avropa cəmiyyətlərində inzibati hüquq özünü necə doğruldu?” mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilmişdir.

Azərbaycanın, Almaniya, Gürcüstanın, Qırğızıstanın, Özbəkistanın, Tacikistanın, Ukraynanın, yerli və xarici qeyri-hökumət təşkilatlarının, ATƏT və Avropa Şurası nümayəndələrinin qatıldığı beynəlxalq konfransın işində 80 nəfər nümayəndə iştirak etmişdir.

Beynəlxalq konfransın açılış mərasimində çıxış edən Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin sədri Ramiz Rzayev, Ədliyyə naziri, Məhkəmə Hüquq Şurasının sədri Fikrət Məmmədov, Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyəti “Cənubi Qafqazda hüquq və məhkəmə islahatlarına dəstək” regional proqramının rəhbəri Zeno Rayxenbexer, ATƏT-in Bakı Ofisinin nümayəndəsi xanım Nataşa Rasic iştirakçıları Bakıda salamlamaqdan məmnunluq duyduqlarını ifadə etmiş və konfransın işinə uğurlar arzulamışlar.

Konfransda Baden-Vürttemberg Torpağının Ali İnzibati Məhkəməsi və Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi barədə qısa filmlərin təqdimatlarından sonra

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi və Baden-Vürttemberg Torpağının Ali İnzibati Məhkəməsi arasında məhkəmə tərəfdaşlığının qurulmasına dair Bəyannamə imzalanmışdır.

Birinci sessiyada Baden-Vürttemberg Torpağının Ali İnzibati Məhkəməsinin sədri Folker Ellenberqer Azərbaycanda inzibati hüququn yaradılması ilə bağlı həyata keçirmiş məsləhətləşmələrə baxışla bağlı məruzə etmiş, fikirlərini konfrans iştirakçıları ilə bölüşmüşdür.

İnzibati məhkəmələrin fəaliyyətinə müqayisəli baxışla ilaqədar ikinci sessiyada Gürcüstan Ali Məhkəməsinin sədri Dr. Konstantin Kublaşvili, Ukrayna Ali İnzibati Məhkəməsinin sədri Aleksandr Pasenjuk məruzələr etmiş, təhlillər aparmışlar. Üçüncü sessiyada Azərbaycan Respublikasında inzibati məhkəmələrə və inzibati orqanlara müxtəlif mövqeləri özündə əks etdirən məruzələr dinlənilmişdir.

Məruzələr ətrafında müzakirələr olmuş, fikir mübadiləsi aparılmış, suallar cavablandırılmışdır.

Sonda Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayev inzibati hüquq sahəsində ölkəmizdə keçirilən beynəlxalq tədbirlərin əhəmiyyətli olduğunu vurğulamış və qonaqlara təşəkkürünü bildirmişdir.

(Konfransda dinlənilmiş çıxışlar Ali Məhkəmənin bülleteninə xüsusi buraxılış nömrəsində çap ediləcək.)

İtaliyanın Trieste şəhərində "Hakimlərinin və Prokurorların müstəqilliyi: PERSPEKTİVLƏR və PROBLEMLƏR" üzrə seminar keçirilmişdir

2011-ci il 28 fevral - 3 mart tarixlərində, İtaliyanın Trieste şəhərində, Hüquqi mexanizmlərin vasitəsi ilə demokratiyaya nail olmaq üzrə Avropa komissiyası "Hakimlərin və Prokurorların müstəqilliyi: PERSPEKTİVLƏR və PROBLEMLƏR" üzrə seminar keçirilmişdir. Seminarda Azərbaycan, Albaniya, Belarusiya, Bolqarıstan, Xorvatiya, Moldova, Çernoqoriya, Rumıniya, Rusiya və Ermənistanın nümayəndələri iştirak ediblər.

Azərbaycanı - Azərbaycan Respublikası Prezident Aparatının məsləhətçisi Səadət Yusifova, Ali Məhkəmənin Beynəlxalq Şöbəsinin baş məsləhətçisi Eldar Məlik-Abbasov və Prokurorluğun əməkdaşı Beynəlxalq Əlaqələr idarəsinin Prokuroru Anar Tağıyev təmsil etmişlər.

Seminar zamanı Müstəqil məhkəmə sistemi: Azərbaycanın təcrübəsi haqqında Anar Tağıyev çıxış etmişdir. Prezentasiya zamanı o, Məhkəmə və Prokurorluq sistemlərindən, onların strukturu və yeniliklərindən danışmış,

hakimlərin seçilməsi, büdcənin artırılması və cinayət işləri statistikasının həlli ilə bağlı çoxlu maraqlı faktlar, qrafiki sxemlər, diaqramlar və başqa slaydlar göstərmişdir.

Yekunda Eldar Məlik-Abbasov, "Məhkəməyə təsir" – mövzusu ilə çıxış edərək Dağlıq Qarabağ, Xocalı və 20 yanvar hadisələri ilə bağlı beynəlxalq təşkilatların qərarlarının varlığını bildirdi və bu haqda Beynəlxalq Məhkəmənin fikirlərinin və ya məsləhətlərinin olmadığını qeyd etdi. Göstərilən beynəlxalq qanunsuzluğa qarşı heç bir tədbir görülməməsi Beynəlxalq Məhkəməyə təsirin bir formasıdır.

Avropa Şurası Venesiya Komissiyasının rəsmiləri tərəfindən seminarın iştirakçı dövlətlərin nümayəndələrinə, seminarda oxunmuş mühazirələr ilə bağlı gələcəkdə öz dövlətlərində seminarların, konfransların təşkil edilməsi haqda tövsiyyə edilmişdir.

Bununla əlaqədar 2011-ci ilin aprelin 11-də Ali Məhkəmədə informativ tezis formasında seminar keçirilmişdir.

Litva Respublikasının Baş Prokuroru Darius Valis və Litvanın Xüsusi İstintaq Xidmətinin baş direktoru Zimantas Pasevičius ilə görüş

2011-ci il aprelin 27-də ölkəmizdə səfərdə olan Litva Respublikasının Baş Prokuroru Darius Valis və Litvanın Xüsusi İstintaq Xidmətinin baş direktoru Zimantas Pasevičius Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşlər.

Görüşdə Azərbaycanın məhkəmə sistemi, Ali Məhkəmənin strukturu və fəaliyyəti barədə məlumat verən Ali Məhkəmənin sədri qeyd etmişdir ki, Azərbaycanda Avropa kontinental məhkəmə sistemi tətbiq olunur. Beynəlxalq hüquqi aktlar, xüsusən də “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının müddəaları, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin presedent hüququ öyrənilir və onlara istinad olunur. Qəbul edilən qərarlar Avropa standartlarına uyğunlaşdırılır. Məhkəmə sistemində ən yeni informasiya texnologiyalarından istifadə olunur.

Ali Məhkəmənin sədri Azərbaycanla Litvanın bir sıra sahələrdə olduğu kimi, prokurorluq orqanları və məhkəmə hüquq sistemləri arasında da işgüzar əlaqələrinin yarandığından məmnunluğunu ifadə etmiş, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokuroru

yanında Korrupsiyaya qarşı mübarizə idarəsi ilə Litva Respublikası Xüsusi İstintaq Xidməti arasında əməkdaşlıq haqqında sazişin və əməkdaşlıq proqramının imzalanmasının hər iki ölkənin hüquq mühafizə orqanları arasında əməkdaşlığın daha da genişləncəyinə və inkişafına xidmət edəcəyini bildirmişdir.

Litva Respublikasının Baş Prokuroru Darius Valis öz ölkəsində prokurorluq və məhkəmə sisteminin fəaliyyət dairəsi barədə məlumat vermiş, Azərbaycan və Litva arasında yaranan əməkdaşlıqdan razı qaldığını vurğulamışdır.

Litvalı qonaqlar Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olmuşlar. Məhkəmə tarixi muzeyinə baxan Litvanın Baş Prokuroru Darius Valis Xatirə kitabına ürək sözlərini yazmışdır.

Görüşün sonunda Ali Məhkəmənin sədri Azərbaycanın məhkəmə orqanlarına xüsusi maraq və diqqət göstərdiklərinə, həmçinin əhəmiyyətli görüşə görə Litva Respublikasının Baş Prokuroruna və Xüsusi İstintaq Xidmətinin baş direktoruna təşəkkürünü bildirmiş, gələcək işlərində uğurlar arzulamışdır.

Gürcüstan Respublikasının Ədliyyə Naziri - Baş Prokuroru Zurab Adeişvilinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüş

2011-ci il aprelin 29-da ölkəmizdə səfərdə olan Gürcüstan Respublikasının Ədliyyə Naziri - Baş Prokuroru Zurab Adeişvilinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Görüşdə Ali Məhkəmənin sədri Azərbaycan və Gürcüstanın bütün sahələrdə olduğu kimi ədliyyə, prokurorluq orqanları və məhkəmə sistemləri arasında da çox işgüzar əlaqələrin yarandığını, bu əlaqələrin ölkələrimiz arasında ikitərəfli və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində uğurla inkişaf etdiyini bildirmişdir.

Ali Məhkəmənin sədri həmçinin son illər respublikamızda məhkəmə hüquq sahəsində həyata keçirilən tədbirlər, Ali Məhkəmənin strukturu və fəaliyyəti barədə qonaqlara ətraflı məlumat vermişdir. Ali Məhkəmənin sədri əmin olduğunu bildirmişdir ki, Gürcüstan Respublikası Ədliyyə Nazirinin - Baş Prokurorunun Azərbaycana səfəri ədliyyə, prokurorluq və məhkəmə orqanları arasında əməkdaşlığın inkişafına xidmət edəcəkdir. Dost və qonşu ölkələrimiz arasında möhkəmlənən faydalı münasibətlər hər iki ölkənin hüquq-mühafizə orqanları arasında əməkdaşlığın yeni perspektivlərini açacaqdır.

Gürcüstanın Ədliyyə Naziri-Baş Prokuroru Zurab Adeişvili 2007-ci ildə Azərbaycanda olarkən Ali Məhkəmənin sədri ilə keçirdiyi görüşü xatırlamış, son illər məhkəmə sistemində həyata keçirilən tədbirlərin onda xoş təəsürrat yaratdığını bildirmişdir. Zurab Adeişvili ölkəsində həyata keçirilən hüquq islahatlarından söhbət açmış, Gürcüstandakı Hüquqi Yardım İnstitutunun fəaliyyətini xüsusi qeyd etmişdir.

Gürcüstanın Ədliyyə Naziri-Baş Prokuroru Zurab Adeişvili iki ölkə arasında qarşılıqlı əməkdaşlığın böyük əhəmiyyət daşdığını vurğulamışdır. Bildirmişdir ki, bu əməkdaşlıq bundan sonra da davam etdiriləcək.

Gürcüstanlı qonaqlar Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olmuşlar. Məhkəmə tarixi muzeyinə baxan Gürcüstanın Ədliyyə Naziri-Baş Prokuroru Zurab Adeişvili Xatirə kitabına ürək sözlərini yazmışdır.

Görüşün sonunda Ali Məhkəmənin sədri Azərbaycanın Prokurorluq və məhkəmə orqanlarına xüsusi maraq və diqqət göstərdiklərinə və həmçinin əhəmiyyətli görüşə görə Gürcüstanın Ədliyyə Nazirinə-Baş Prokuroruna və nümayəndə heyətinin üzvlərinə gələcək fəaliyyətlərində uğurla arzulamışdır.

Özbəkistanın Baş Prokuroru Ali Məhkəmədə olmuşdur

2011-ci il mayın 3-də ölkəmizdə səfərdə olan Özbəkistan Respublikasının Baş Prokuroru Rəşidjon Kadırovun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Görüşdə Ali Məhkəmənin sədri Özbəkistan Respublikası Baş Prokurorunun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini Azərbaycanda salamlamaqdan məmnun olduğunu bildirmiş, ənənə və dəyərlərlə bir-birinə yaxın olan hər iki xalqın həmrəyliyi ilə bağlı çoxsaylı nümunələrin olduğunu qeyd etmişdir. Həmçinin Azərbaycanla dost Özbəkistanın məhkəmə hüquq sistemləri arasında əlaqələrinin Müstəqil Dövlətlər Birliyi, eyni zamanda ikitərəfli və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində inkişaf etdiyini və genişləndiyini vurğulamışdır.

Ali Məhkəmənin sədri həmçinin respublikamızda məhkəmə hüquq sahəsində həyata keçirilən tədbirlər, Ali Məhkəmənin strukturu və fəaliyyəti barədə qonaqlara ətraflı məlumat vermişdir. Ali Məhkəmənin sədri əmin olduğunu bildirmişdir ki, Özbəkistan Respublikası Baş Prokurorunun Azərbaycana səfəri prokurorluq və məhkəmə orqanları arasında əməkdaşlığın inkişafına xidmət edəcəkdir. Dost ölkələrimiz arasında

məhkəmlənən faydalı münasibətlər hər iki ölkənin hüquq-mühafizə orqanları arasında əməkdaşlığın yeni perspektivlərini açacaqdır.

Özbəkistanın Baş Prokuroru Rəşidjon Kadırov son illər məhkəmə sistemində həyata keçirilən tədbirlərin onda xoş təsürrat yaratdığını bildirmişdir. O, ölkəsində həyata keçirilən hüquq islahatlarından və Prokurorluğun fəaliyyət dairəsindən söhbət açmışdır. Özbəkistanın Baş Prokuroru Rəşidjon Kadırov iki ölkə arasında qarşılıqlı əməkdaşlığın böyük əhəmiyyət daşdığını vurğulamışdır. Bildirmişdir ki, bu əməkdaşlıq bundan sonra da davam etdiriləcək.

Özbəkistanlı qonaqlar Ali Məhkəmənin inzibati binası ilə tanış olmuş, bu tanışlığın onlarda xoş təəsürat yaratdığını bildirmişlər. Məhkəmə tarixi muzeyinə baxan Özbəkistanın Baş Prokuroru Rəşidjon Kadırov Xatirə kitabına ürək sözlərini yazmışdır.

Görüşün sonunda Ali Məhkəmənin sədri Azərbaycanın Prokurorluq və məhkəmə orqanlarına xüsusi maraq və diqqət göstərdiklərinə və həmçinin əhəmiyyətli görüşə görə Özbəkistanın Baş Prokuroruna və nümayəndə heyətinin üzvlərinə gələcək fəaliyyətlərində uğurla arzulamışdır.

Fransa Respublikası Ədliyyə və Azadlıqlar Nazirliyi Avropa və Beynəlxalq Məsələlər Xidmətinin rəisi Erik Metrpyer ilə görüş

2011-ci il mayın 18-də ölkəmizdə səfərdə olan Fransa Respublikası Ədliyyə və Azadlıqlar Nazirliyi Avropa və Beynəlxalq Məsələlər Xidmətinin rəisi Erik Metrpyer Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Görüşdə Azərbaycanın məhkəmə sistemi, Ali Məhkəmənin strukturu və fəaliyyəti barədə məlumat verən Ali Məhkəmənin sədri qeyd etmişdir ki, Azərbaycan Avropa ailəsinin bir üzvüdür və Avropa Şurasına üzv olan ölkələrlə əməkdaşlığa xüsusi önəm verir. Ali Məhkəmənin sədri bildirmişdir ki, Beynəlxalq hüquqi aktlar, xüsusən də “İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqlarının Müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının müddəaları, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin presedent hüququ Ali Məhkəmədə öyrənilir və onlara istinad olunur. Qəbul edilən qərarlar Avropa standartlarına uyğunlaşdırılır. Məhkəmə sistemində ən yeni informasiya texnologiyalarından istifadə olunur.

Ali Məhkəmənin sədri Azərbaycanla zəngin hüquq ənənələrinə malik Fransanın

məhkəmə-hüquq sistemləri arasında işgüzar əlaqələrinin yaranmasından məmnunluğunu ifadə etmiş, bu səfərin hər iki ölkənin Ədliyyə və Məhkəmə sistemləri arasında əməkdaşlığının daha da genişlənməsinə və inkişafına xidmət edəcəyini vurğulamışdır.

Fransa Respublikası Ədliyyə və Azadlıqlar Nazirliyi Avropa və Beynəlxalq Məsələlər Xidmətinin rəisi iki ölkə arasında qarşılıqlı əməkdaşlığın böyük əhəmiyyət daşıdığını bildirmişdir. Qeyd etmişdir ki, bu əməkdaşlıq bundan sonra da davam etdiriləcək.

Fransalı qonaq Ali Məhkəmənin inzibati binasını gəzmiş, məhkəmə tarixi muzeyinə baxmış, hakimlərin iş şəraiti ilə tanış olmuşdur.

Görüşün sonunda Ali Məhkəmənin sədri Azərbaycanın məhkəmə orqanlarına xüsusi maraq və diqqət göstərdiyinə, həmçinin əhəmiyyətli görüşə görə Fransa Respublikası Ədliyyə və Azadlıqlar Nazirliyi Avropa və Beynəlxalq Məsələlər Xidmətinin rəisi Erik Metrpyerə təşəkkürünü bildirmiş və gələcək işlərində uğurlar arzulamışdır.

Beynəlxalq Prokurorlar Assosiasiyasının Prezidenti Ceyms Hamilton Ali Məhkəmədə olmuşdur

2011-ci il mayın 23-də ölkəmizdə səfərdə olan Beynəlxalq Prokurorlar Assosiasiyasının Prezidenti Ceyms Hamilton Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Görüşdə Ali Məhkəmənin strukturu və fəaliyyəti barədə məlumat verən Ali Məhkəmənin sədri qeyd etmişdir ki, Azərbaycan məhkəmə hüquq sahəsində dünyanın bir çox inkişaf etmiş ölkələri ilə ikitərəfli və beynəlxalq təşkilatlar vasitəsilə uğurla əməkdaşlıq edir.

Azərbaycanda ən yüksək qanunvericilik prinsipləri fəaliyyət göstərir. Ölkəmizdə Avropa kontinental məhkəmə sistemi tətbiq olunur. Beynəlxalq hüquqi aktlar, xüsusən də “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının müddəaları, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin presedent hüququ öyrənilir və onlara istinad olunur. Qəbul edilən qərarlar Avropa standartlarına uyğunlaşdırılır. Məhkəmə sistemində ən yeni informasiya texnologiyalarından istifadə olunur.

Ali Məhkəmənin sədri bildirmişdir ki, Müstəqil Dövlətlər Birliyinə daxil olan respublikalar sırasında Azərbaycan əhalinin sayına görə ən az cinayət hadisəsi qeydə alınan ölkədir. Azərbaycan torpaqlarının 20 faizinin Ermənistan tərəfindən işğal olunması hərbi məhkəmələrin fəaliyyətini daha zəruri edir. Ali Məhkəmənin sədri Beynəlxalq Prokurorlar Assosiasiyası ilə Azərbaycan Respublikasının Baş Prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı mübarizə idarəsinin transmilli cinayətkarlığa, xüsusən narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinə, çirkli pulların yuyulmasına və saxtakarlıq kimi

cinayət növlərinə qarşı birgə mübarizə aparılmasından məmnunluğunu ifadə etmiş, bu mübarizənin gələcəkdə daha səmərəli nəticələr verəcəyinə əminliyini bildirmişdir.

Beynəlxalq Prokurorlar Assosiasiyasının Prezidenti Ceyms Hamilton vurğulamışdır ki, Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu və Azərbaycan Respublikasının Hərbi Prokurorluğu 1988-ci ildən Assosiasiyanın üzvlüyünə təşkilati üzv kimi qəbul olunmuşlar. Azərbaycan öz fərdi üzvləri ilə bizə daha çox dəstək verir. Assosiasiyanın VEB saytının yaradılması milyonlarla prokurorun bir-biri ilə asan əlaqə saxlamasına kömək edir.

Assosiasiyanın Prezidenti Ali Məhkəmənin inzibati binasını gəzmiş, hakimlərin iş şəraiti ilə tanış olmuş, Məhkəmə tarixi muzeyinə baxmışdır.

Görüşün sonunda Ali Məhkəmənin sədri Azərbaycanın məhkəmə orqanlarına xüsusi maraq və diqqət göstərdiyinə, həmçinin əhəmiyyətli görüşə görə Beynəlxalq Prokurorlar Assosiasiyasının Prezidenti Ceyms Hamiltona təşəkkürünü bildirmiş, gələcək işlərində uğurlar arzulamışdır.

Azərbaycan və Gürcüstan ədliyyə orqanları arasında əməkdaşlıq inkişafdadır

Azərbaycan və Gürcüstan arasında strateji tərəfdaşlığa əsaslanan əlaqələr müxtəlif istiqamətlərdə, o cümlədən hüquqi sahədə uğurla inkişaf edir. Zəngin müqavilə-hüquq bazası əsasında Ədliyyə nazirlikləri arasında səmərəli əməkdaşlıq qurulmuş, qarşılıqlı səfərlər bu əlaqələrin daha da genişlənməsinə böyük təkan verməkdədir.

Gürcüstanın Müstəqillik günü ərəfəsində Acarıstan Muxtar Respublikasının Batumi şəhərində yeni Ədliyyə Evinin - Dövlət Xidmətləri binasının açılışı olmuşdur. Açılış mərasimində Gürcüstanın Prezidenti Mixeil Saakaşvili, hökumət üzvləri və diplomatik korpusun nümayəndələri iştirak etmişlər.

Gürcüstan ədliyyə naziri Zurab Adeişvilinin dəvətinə əsasən ölkəmizin ədliyyə naziri Fikrət Məmmədov, Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayev və Ədliyyə Nazirliyinin məsul əməkdaşlarından ibarət nümayəndə heyəti həmin tədbirdə iştirak etmək üçün qonşu ölkəyə səfər etmişdir.

“Bir pəncərə” prinsipi əsasında əhaliyə göstərilən bütün ədliyyə xidmətlərini birləşdirən və konseptual baxımdan yeni olan bina müasir memarlıq üslubuna uyğun inşa olunmuş, əhaliyə çevik, səmərəli və məhsuldar xidmətlər göstərmək üçün binada ən qabaqcıl informasiya-kommunikasiya texnologiyaları tətbiq edilmiş və yüksək şərait yaradılmışdır.

Bina ilə tanışlıqdan sonra Prezident Mixeil Saakaşvili Azərbaycanın nümayəndə heyəti ilə görüşmüş, iki ölkə arasında əməkdaşlıq münasibətlərinin inkişafı yüksək qiymətləndirilmişdir.

Elə həmin gün yeni binada ilk beynəlxalq görüş olaraq Z.Adeişvili və Gürcüstanın Cəzaların icrası, probasiya və hüquqi yardım üzrə naziri xanım Xatuna Kalmaxelidze Azərbaycanın ədliyyə naziri F.Məmmədov arasında səmərəli danışıqlar aparılmışdır. Görüşdə əməkdaşlığın perspektivləri müzakirə edilmiş, hüquqi yardım və məhkumların verilməsi məsələsinə

toxunulmuş, ölkəmizin ədliyyə, o cümlədən penitensiar sistemində aparılan genişmiqyaslı islahatlara, müasir infrastrukturun yaradılmasında və məhkumlara göstərilən tibbi xidmət sahəsində qazanılmış nailiyyətlərə böyük maraq göstərilmişdir.

Səfər çərçivəsində nümayəndə heyəti Batumidə Azərbaycanın Baş Konsulluğunda olmuş, həmvətənlərimizin qayğıları ilə maraqlanmışlar.

Eyni zamanda, Gürcüstanın ədliyyə naziri ilə birgə ölkənin bəzi bölgələrinə baş çəkilməmiş, habelə azərbaycanlıların kompakt yaşadığı Kvemo-Kartli vilayətinin mərkəzi olan Rustavi şəhərinə səfər edilərək, onun sosial-iqtisadi inkişafı, o cümlədən yeni inşa olunan ədliyyə kompleksi ilə tanış olunmuşdur.

Səfər zamanı Azərbaycan nümayəndə heyətinə yüksək qonaqpərvərlik və xüsusi diqqət göstərilmiş, işgüzar danışıqlar aparılaraq qarşılıqlı fəaliyyətin sürətli inkişafından məmnunluq ifadə olunmuşdur.

Səfərdən ölkəmizə qayıdarkən yolüstü Gədəbəy rayonunda Dünya Bankı ilə birgə həyata keçirilən "Ədliyyə sisteminin müasirləşdirilməsi" Layihəsi çərçivəsində inşa olunan müasir rayon məhkəməsi binasına baş çəkilməmiş, tikintinin gedişatı ilə maraqlanılmışdır.

Gürcüstanın Azərbaycandakı səfiri Ali Məhkəmənin sədri ilə görüşmüşdür

2011-ci il iyunun 6-da Gürcüstanın Azərbaycan Respublikasındakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Teymuraz Şaraşanidze Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevlə görüşmüşdür.

Görüşdə Ali Məhkəmənin sədri may ayında Gürcüstanın Müstəqillik Günü ərəfəsində Acarıstan Muxtar Respublikasının Batumi şəhərində yeni Hüquq Evinin açılışı ilə əlaqədar bu ölkəyə səfərindən və bu səfər zamanı onda yaranan xoş təəssüratlardan söhbət açmışdır. Bildirmişdir ki, Azərbaycan və Gürcüstan arasında strateji tərəfdaşlığa əsaslanan əlaqələr müxtəlif istiqamətlərdə, o cümlədən məhkəmə-hüquq sahəsində uğurla inkişaf edir. Ölkələrimiz arasında ikitərəfli və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində səmərəli əməkdaşlıq mövcuddur. Dost və qonşu Gürcüstanla möhkəmlənən faydalı münasibətlər hər iki ölkənin əməkdaşlığının yeni perspektivlərini açacaqdır.

Gürcüstanın Azərbaycan Respublikasındakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Teymuraz Şaraşanidze Gürcüstanla Azərbaycan arasında qarşılıqlı əməkdaşlığın böyük əhəmiyyət daşdığını vurğulamışdır. Qeyd etmişdir ki, bu əməkdaşlıq bundan sonra da davam etdiriləcək.